

DUL BAYAN BASQUIAT

BİR AŞK HİKÂYESİ

Jennifer Clement

Çeviren: Avi Pardo

SİREN

Bağımlılık, saplantı, deha. Amerikan sanatına damgasını vuracak Jean-Michel Basquiat, New York'ta, karanlık ve izbe bir barda Suzanne Mallouk ile tanışır. Bu tanışma, bu iki örselenmiş çocuğun unutulmayacak bağlılık, yaratıcılık ve aşk hikâyesinin başlangıcı olur. Andy Warhol'dan Francesco Clemente'ye, Madonna'dan Julian Schnabel'e, Keith Haring'e ve Rammellzee'ye varan karakterler eşliğinde isyanın her rengine boyanan bu inişli çıkışlı ilişkide duvar yazıları sanata, sanat aşka, aşk küle dönüşecektir.

Jennifer Clement'in özgün ve baş döndürücü anlatımıyla *Dul Bayan Basquiat*, yirmi yedi yıllık ömründe yirminci yüzyılın en önemli sanatçılarından biri haline gelmiş Jean-Michel Basquiat'nın Suzanne Mallouk ile ilişkisi özelinde yeni bir portresini çiziyor, seksenlerin başındaki sınır tanımaz ve yaratıcı sanat ortamıyla New York şehrinin tüm renklerini sayfalara taşıyor.

"*Dul Bayan Basquiat* Rene Ricard'ın bana Jean-Michel'in ölümünden yıllar önce taktığı hastalıklı bir lakaptı."
– Suzanne Mallouk

ISBN 978-605-5903-95-4

SİREN YAYINLARI | ZAMANIN RUHU

Jennifer Clement

1960 yılında Greenwich, Connecticut'ta doğdu, çocukluk yılları Meksika'da geçti. Küçük yaşlarda şiir yazmaya başladı. New York Üniversitesi'nde antropoloji ve edebiyat öğrenimi görmüş, eğitimine Paris'te devam etmiştir. Metinleri pek çok antolojide yer almış ve *The Times*, *Poetry London*, *The Nation*, *National Geographic* ve *Akzente* gibi mecralarda yayımlanmıştır. Otuzu aşkın dile çevrilen kitaplarıyla Clement, Canongate Yeni Yazın Ödülü'ne ve MacDowell bursuna layık görülmüştür. *Dul Bayan Basquiat*, yirmi yedi yıllık kısa ömründe yirminci yüzyılın en önemli sanatçılarından biri haline gelmiş Jean-Michel Basquiat'nın Suzanne Mallouk ile ilişkisi bağlamında yeni bir portresini çizmesiyle beğeni toplamıştır. Seksenlerin başındaki sınır tanımaz sanat ortamıyla New York şehrinin tüm renklerini sayfalara taşıyan bu metin, çok sesli anlatımıyla da dikkat çeker.

2015-2021 yılları arasında Pen International'ın başkanlığını yürüten ve bu göreve gelen ilk kadın olan Jennifer Clement, Mexico City'de yaşamaktadır.

Widow Basquiat: A Love Story

© *Jennifer Clement, 2014*

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Anatolialit Ajans aracılığıyla Siren Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde, yayıncının izni olmaksızın hiçbir bölümü hiçbir surette ve hiçbir ortamda paylaşılamaz.

© *Siren Yayınları, 2022*

Siren Yayınları - Zamanın Ruhu / Anı
Sertifika No: 52392
ISBN: 978-605-5903-95-4
Birinci Baskı: Eylül 2022

Yayın Yönetmeni: Sanem Sirer
Yayın Koordinatörü: Erol Aydın
Editör: Müge Çavdar
Çeviren: Avi Pardo
Kapak Fotoğrafı: Duncan Fraser Buchanan
Kapak Tasarım: Nazlım Dumlu
İç Tasarım: adensenel.com

Baskı: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. 2622. Sok. No: 6/31
Bağcılar-İstanbul Sertifika No:44871

Asmalı Mescit Mah. Ensiz Sokak No. 9/312
Beyoğlu-İSTANBUL
t *(212) 243 45 65* **f** *(212) 251 05 32*
www.sirenyayinlari.com
info@sirenyayinlari.com
sireninsesi.blogspot.com

Jennifer Clement

DUL BAYAN BASQUIAT

Bir Aşk Hikâyesi

Türkçesi: Avi Pardo

SİREN
YAYINLARI

Suzanne için

"Suzanne, sen bir çizgi film karakterisin."

Jean-Michel Basquiat

"Dul Bayan Basquiat," Rene Ricard'ın bana Jean-Michel'in ölümünden yıllar önce taktığı hastalıklı bir lakaptı.

Suzanne Mallouk

DUL BAYAN BASQUIAT

BÖYLE BİR KIZ

Eroinini her zaman arı kovanını andıran saçının içine zulalar. Beyaz toz saç tellerinde, tükürüğünde gizlidir. Polisler bulamaz. Bağımlılar bulamaz. Suzanne başını dik tutar. Köşeleri olmayan bir dünya taşır başının üzerinde. Gökyüzünü taşır. Bacalardan inebilecek kadar incedir Suzanne, annesinin giysilerini giymiş küçük bir kız çocuğu gibi görünür. Revlon'un "Love-That-Red" rujundan sürer; saçı mavi-siyahtır, teni beyaz. Gömleğinin tüm düğmelerini ilikler.

Suzanne örgü örmeyi, buz pateni yapmayı, el falı bakmayı bilir ve içini ısıtmak için sürekli sigara içer. Küçük kızlar ona bayılır çünkü onlara, "Hey, küçük hanım, kalbini duyabiliyorum," der. Suzanne'in bir müzik kutusu olduğunu sanırlar.

Suzanne on yaşındayken annesi ona, "Hadi çay partisi verelim," dedi. Birlikte mutfak masasına oturdular, Suzanne ilk kez çay içecekti. Çayına dört kaşık şeker koydu. "Çay soğuk," dedi.

Annesi, "Bunu bir kez söyleyeceğim, onun için bana kulak ver," dedi.

"Sallanan atı kırdım," dedi Suzanne.

"Çocuklarımdan bir tek sen adeta meleksin. Fakat uçurumun kenarından cehenneme bakmak istiyorsun. Sınırın nerede olduğunu bil ve asla aşma. İşte sana dokuz öpücük," diye devam etti annesi, "ömrünün her yılı için bir tane."

Onu alnından tekrar tekrar öperken Suzanne annesinin ruj sürmemiş olmasına hayıflandı, sürmüş olsaydı öpücüklerinin izleri kalacak, herkes de onları görecekti.

"Ama ben aslında on yaşındayım," demek istedi.

SESLERLE HARAP

Suzanne'in annesi cadı olduğunu söylüyor. Başını öne eğiyor, ellerini çırpıyor ve yoğunlaşıyor. Buna "insanlara beddua etmek" diyor. Bir keresinde, kentte, televizyon satan dükkânı olan bir adam, "Sabah sabah tepenin tasını kim attırdı?" diye sordu ona. O adamın o gece dükkânı yandı. Fakat annesi, Suzanne'in babasının çocukları dövmesini engelleyemiyor.

"Arap o," diyor, "ne gelir ki elimden? Beddua işlemez o kara gözlere."

Babası onu merdivenlerden aşağı attıktan sonra Suzanne'in alnında bir iz kaldı. Bu iz 5 rakamını andırıyor.

Suzanne'in çocukluğu seslerle harap: duvarlara çalınan iskemle sesleri; "seni işe yaramaz serseri!" Yılan derisi kemerin sesi, üç yaşında bir çocuğun başının duvara çarparken çıkardığı yumuşak davul sesi ve "seni işe yaramaz serseri!" *Captain Crunch* mısır gevreğine karışan gözyaşları; akçaağaç yaprağı büyüklüğündeki elin attığı tokat; kolların ve bileklerin bükülüp çatırdayışı. "Parmak uçlarınıza basarak yürüyün, şşşş. Eve geldi," fısıltıları.

"Kaygılanma, balım," diyor Suzanne'in annesi ona. "Bir gün dünyayı ateşe vereceksin."

KÂĞITTAN ELBİSELER

Suzanne dört asker kaçağıyla masada oturuyor. Annesi asker kaçaklarının yeraltı dünyasında tanınan biri, bu yüzden adamlar Ontario, Kanada'daki Orangeville kasabasına geliyor, sevgi boncukları ve deri bilezikleriyle masalarına oturup Suzanne'e nereden biraz ot bulabileceklerini soruyor. Suzanne kıkırdıyor ve diz altına gelen beyaz çizmelerinden marihuana dolu poşetler çıkarıyor.

Suzanne kâğıt elbiseler ve uzun paltolar giyiyor. Asker kaçaklarından biri elbiselerine sigarasıyla delikler açarak ona takılmayı seviyor. Bir başkası bir gün savaş biterse dönüp onunla evleneceğini söylüyor.

"Ben kimseyle evlenmeyeceğim," diyor Suzanne. "Benim kollarımı dolduracak kadar büyük bir erkek yok bu dünyada."

Annem ve babam çok çalışırdı. Babam boyacılık ve inşaat işleri yapardı, en çok kazandığı dönemde kırk kişi çalıştırırdı. Annem evde kreş işletirdi. Bütün çocukları kabul ederdi. Hiçbir çocuğa kapısını kapatmazdı. Normal çocuklar, zihinsel engelli çocuklar, otistik çocuklar, kör ya da sakat çocuklar. Engelli çocukların gidebilecekleri başka bir yer yoktu. Annem gerçek bir radikaldi. Vietnam savaşı boyunca Amerikalı asker kaçakları bizim evimizde yatıp kalktı. Bunun ne anlama geldiğini anlayamayacak kadar küçüktüm. Saçı sakalına karışmış hippiler yemek masamızda beliriverirlerdi. Vietnam yılları boyunca annem kırka yakın asker kaçağını barındırmış olmalı. Babam buna karşıydı, bu yüzden tartıştıklarını

duyardım. Onların korkak olduklarını ileri sürüyordu babam. Annem pasifist olduklarını söylüyordu, henüz gençti bu çocuklar. Annem asker kaçaklarının yeraltı dünyasında ün salmıştı, Amerika'nın her yerinden karınlarının doyacağını ve barınabileceklerini bilen çocuklar bize gelirdi. Oturma odasının döşemesinde uyurlardı.

Babam zeki ve çalışkan bir adamdı. Bildiği her şeyi kendi kendine öğrenmişti. Biz de doktor ve avukat çocuklarından aşağı kalmayalım diye büyük bir Cadillac kullanırdı. Fakat despottu, bizi döverdi. Ondan korkarsak ona daha fazla saygı duyacağımıza inanırdı. Ondan korkardık.

SADECE BİR KROMOZOM EKSİK

Suzanne yatak odasından çıkıp aşağı iniyor. Annesi holde iskemleye iple bağlanmış zihinsel engelli bir çocuğu besliyor. Kendisine zarar vermesin diye bu küçük çocuğun bağlanması gerekiyor yoksa yüzünü kanatıncaya kadar tırmıklıyor. Kapı zili çalıyor, Down sendromlu iki çocuk daha geliyor. Suzanne'in annesinin en son işletme girişimi bu. Orangeville'de sıra dışı çocuklara bakan başka tesis yok.

Suzanne, "oyuncak bebek hastanesine gitmesi gereken çocuklar bunlar," diye düşünüyor.

Üç yıl boyunca her gün bu çocukların üç ya da dördüne bakılıyor evde. Çocukların elleri yıkanıyor, sırtları ovuluyor; onlar da ellerine geçirdikleri şeyleri kırıyorlar. Fakat bu evde yara bere içindeki çocuklara bakılmıyor.

Yara bere içindeki çocuklar uzaklara kaçmayı düşünüyor. "Biz bu eve uymuyoruz," diye düşünüyorlar.

Suzanne Sammy adındaki zihinsel engelli bir çocuğu çok seviyor. Altı yaşında siyah bir kız çocuğu Sammy. Suzanne Sammy'nin o harikulade minik yüzünde sadece bir kromozomun eksik olduğunu biliyor. Suzanne Sammy'nin saçlarını örüyor, ona şekerleme alıyor.

Suzanne Vogue dergisinden bakarak Sammy'ye elbiseler yapıyor, ona beşe kadar saymayı öğretiyor.

Bir gün Suzanne ile Sammy bahçede otururken Suzanne'in annesi bahçeye geliyor. "Siz kızlar dikkatli olun yoksa teniniz fazla kararacak," diyor.

Annesi bir keresinde Suzanne'e bir koli beyazlatıcı cilt kremi verdi. "Yeterince kafa yorarsan," dedi annesi, "görünümünü değiştirebilirsin."

"Yeterince kafa yorarsan," diyor Suzanne Sammy'ye, "o kromozomu üretebilirsin." Sammy dosdoğru güneşe bakıyor. Gözlerini hiç kırpmadan, hiç kısmadan yapabiliyor.

SİHİRLİ ATKUYRUĞU

Suzanne'in annesinin sihirli bir atkuyruğu var. Oymalı, kısa bir fildişi sopanın ucundan sarkan beyaz bir atkuyruğu bu. İngiltere'de büyürken, şans getirsin diye büyük teyzesi vermiş. Annesi atkuyruğunu Birleşik Krallık deniz subayı olarak tayin edildiği Beyrut'a giderken yanında götürmüş. Babasıyla da orada tanışmış annesi. Birlikte Filistinli mülteciler olarak Kanada'ya göç etmişler. Annesi atkuyruğunu hiç yanından ayırmamış.

Suzanne atkuyruğunu örüyor, sallıyor. "Onunla bir sürü dilek tut, Suzy," diyor annesi.

"Sen de dilek tuttun mu?" diye soruyor Suzanne.

"Oo, milyonlarca. Fakat ben dilek tutmaya inanmam."

Suzanne'in annesi sürekli yalan söylüyor. Beyrut'ta saydam tenli bir kadın gördüğünü iddia ediyor. Bir elmayı soymanın kırk iki farklı yolu olduğunu söylüyor. İngiltere'nin altın rezervlerinin bulunduğu kasa dairelerini gördüğünü iddia ediyor. Dünyanın iki ayı olduğunu söylüyor. Casusluk yaptığı için koyun gözü, karınca larvası ve çiğ yumurta yediğini söylüyor.

"Sen babanın barbar kanını almışsın. Genetik açıdan kardeşlerinden daha Arap'sın. Her zaman isteri, öfke, kıskançlıkla boğuşacaksın," diyor annesi Suzanne'e.

Suzanne ne zaman annesinin kükürt mavisi gözlerini düşünse yağmur yağıyor.

İSKELET

Suzanne'in her zaman tuttuğu bir dileği var. Dilek değil aslında bu, çünkü ne olursa olsun gerçekleşecek. Evi terk edecek. Bunu aynada kendi yüzüne bakabildiği günden beri biliyor.

Altı yaşındayken mahallede ilk kez bir blok yürüdü ve bu çok hoşuna gitti. Ondan sonra her gün yürüdü, her seferinde biraz daha uzağa. Kışın evin etrafında yürür, güç kazanmak için yiyecek örümcek ağları arardı.

Suzanne iskeletini iyi tanıyor. Kemiklerinin her birinin nerede olduğunu ve en çok hangisinin acıdığını biliyor. Buzda düşünce çürüyen tenin kemer vurunca çürüyen tenden farklı olduğunu biliyor. Kaval kemiğinin uzunluğunu, uyluğunun genişliğini incelemiş. Saçının ensesinden çekilmesiyle alnından çekilmesi aynı değil. Bütün yüzünü örtebilecek bir elden dönerek kaçmayı öğrenmiş.

Babasının Kanada'ya onun gibi Filistinli mülteci olarak gelmiş arkadaşlarıyla tavla oynamasını dinliyor Suzanne geceleri yatağında uzanırken. Bazen gizlice aşağı inip onları seyrediyor ve babası onu gölgelerin arasından çekip çıkarıyor. Saçını okşayıp ona parmağıyla bira tattırıyor.

Bazen onu durdurmak için sırtına atlardım, o da beni odanın karşı tarafına fırlatırdı. Bir keresinde, beş yaşındayken beni merdivenlerden aşağı attı ve başım radyatöre çarptı. İzi hâlâ alnımda. Bizi sık sık sağa sola fırlatırdı, eşyalarla duvarlara çarpardık. Eşyaları da üzerimize fırlatır veya kırardı.

İskemle tokat gibi gelir.

Masa tekme gibi.

Abajur yumruk gibi gelir.

Kapı itekler, fakat açılabilir.

VE İYİ MAZERETLER LİSTESİ

“Merdivenden düştüm.”

“Abim yumrukladı.”

“Bisikletimle ağaca çarptım.”

“Kapı yüzüme çarptı.”

“Buzda kaydım.”

“Hatırlamıyorum.”

“Oyuncak bebeğimin eli çizdi.”

“Çok sert bir yağmur yağdı.”

İSTEDİĞİN ZAMAN DÖNEBİLİRSİN

“Gideceğini biliyorum. Bir gün bir yolunu bulup gideceksin,” diyor annesi.

“Evet, biliyorum, Anne,” diye karşılık veriyor Suzanne.

“Pekâlâ, ben sana ne öğrettim? Ne bellettim? Biliyorsun, Suzy, dışarıda büyük, hain bir kurt seni yiyip kemiklerini sıyırmayı bekliyor. Gidebilirsin ama ne zaman istersen geri dönebilirsin. Tekrar burada yaşayabilirsin. Hayat bir döngü olabilir, sadece düz çizgi gibi ilerlemek zorunda değil. Bir de asla sakız çiğneme, Suzy. Hanımefendiler asla sakız çiğnemez.”

GÖKKUŞAĞI BURADA

Suzanne'in babası artık ona vurmayacak çünkü Suzanne adet gördü. Bunu babasına söyledi. "Artık kadınım. Artık kanıyorum. Artık bana dokunamazsın."

Ev buram buram Suzanne'in babasının boyama şirketi için karıştırdığı boya ve tiner kokuyor. Koku her yana siniyor. Suzanne artık babasının mavi mi, kırmızı mı, yoksa sarı mı karıştırdığını anlayabiliyor. Koku herkesin tenine yapışıyor. Annesinin gözlerini yakıyor. Kardeşlerinin tenini yakıyor. Özürlü çocukların birkaçını bayıltıyor. Sammy gözlerini şaşı yapmayı öğreniyor. Suzanne kıkırdıyor.

Bazen, babası boya karıştırırken, Suzanne bodruma iniyor ve birlikte kıkırdıyorlar. Buğu o kadar yoğun ki kendilerini atlıkarıncaya binmiş gibi hissediyorlar. Suzan kobalt mavisi boya teknesine bakıyor ve içinde yüzebileceğini düşünüyor. Fakat parmaklarını daldırmakla yetiniyor ve parmakları ona müthiş geliyor.

Evin etrafındaki çimenler sararıyor ve iki kedi zehirli buğudan ölüyor. Çocuklar oyun oynamaya gelmez oluyorlar. Postacı insanlara pencerelerden kızıl bir buğu çıktığını gördüğünü söylüyor. Öğretmenler çocukların okula her zaman giysilerini ters giymiş olarak gelmelerinden şikâyet ediyor.

Suzanne'in annesi, "çocuklar," diyor, "gökkuşağı aramak için uzaklara gitmenize gerek yok. Gökkuşağı burada."

KASVET BASTI, GİTMELİYİM

Kolay. Sahip olduğun her şeyi satar, bir bilet alırsın. Gidecek yerin olmasa bile bazı sözcükler şakır içinde. Suzanne'in sihirli sözcükleri var; onu parlak bir bayrağa çevirecek, kollarının uzunluğunu ölçtürecekler. Sözcükler şunlar: Seville Otel, New York. Kolay. Sahip olduğun her şeyi satarsın.

"Senin arkandan ağlamayacak hiçbir şeyin arkasından ağlama," diyor annesi.

Suzanne bir garaj satışı düzenliyor. Büyük bir tabela hazırlıyor: KASVET BASTI, GİTMELİYİM. İki pantolonla küvette griye boyadığı iki tişört dışında her şeyini satıyor.

Annesi diş fırçasını bir dolara satın alıyor. Kız kardeşi doğum kontrol haplarını ve Iggy Pop plaklarını satın alıyor. Babası, "Döneceksin," diyor.

Suzanne, "Belki," diyor ve "bana hiç vurmasaydın iskeletimi tanımayacaktım," diye düşünüyor.

OTOBÜS YOLCULUĞUNDA DÜŞÜNCELER

Ayak sesi duyulmuyor ama hareket ediyorsun. Arada ne kadar mesafe var? Dışarıda ağaçlar hareket ediyor, evler hareket ediyor. İçeridekiler hareketsiz. Arkada bir kadın ağlıyor. Yüzünü yenine siliyor. Mazot kokusu devinimin kokusu. Suzanne ayaklarını bitiştirmiş oturuyor, dizleri bitişik, elleri bitişik, bir konserin başlamasını bekler gibi, gayet ciddi.

Annesi terminalde alnından öptü onu. "Temkinli ol, Suzy," dedi. "Herkes aç." Erkek ve kız kardeşleri ona bir kart verdiler. Üstünde, "Suzy Q, seni seviyoruz," yazan bir kart. Babası yirmi dolar verdi. "Bizi ara," dedi.

Suzanne kıpırtısız oturuyor, çok sıska, kemiklerinin uzunluğunu biliyor. Çürüklerini makyajla kapatmayı biliyor. Nasıl kaybolunacağını biliyor. Gelmesiyle gitmesi bir olan, parmaklarının tuzunu emen Sammy'yi düşünüyor. Sammy'nin, "ay" demeyi öğrendiği günü hatırlıyor. Ondan sonra uzun süre "ay, ay, ay" deyip durmuştu, küçük bir ezgi gibi.

Suzanne bir gün okuldan eve döndüğünde Sammy artık yoktu. "Bu çocuklar nasıldır bilirsin, Suzy," dedi annesi. "Gelip giderler. Sammy çok tatlıydı ama."

Veda etmemişsen kollarını havada daireler çizmekten alıkoyamazsın.

Fakat New York'a gitmeye karar vermemin nedeni Iggy Pop'u görmem ve Tanrı'yı gördüğümü sanmamdı. Bir de Interview *dergisine yazıp Ricard'ın* "Mavi Kitap" *başlıklı ilk şiir kitabını*

sipariş etmem. O güne dek hiçbir şey sipariş etmemiştim, fakat içimden bir ses bana bunu yapmamı söylemişti. Kitabı tekrar tekrar okumuştum, İncil gibi. Bir kitabın bir kol gibi uzanıp insanı sarabileceğini, anladığını sandığı her şeye sırtını dönüp gitmesini sağlayabileceğini o zaman kavradım.

SEVILLE OTEL

Sevgililer Günü, 1980. Dükkân vitrinleri kırmızı kalplerden, süslemeli kâğıtlardan geçilmiyor. Suzanne, asker kaçakları ona, "Büyüyünce ne olacaksın, küçük hanım?" diye sorduğunda, "New York'a gideceğim," demişti.

"Ve," diye devam etmişti, "ünlü olacağım, enginar yiyeceğim."

"Seville Otel'e git," demişti asker kaçakları.

KARŞILAMA KONUŞMASI

Seville Otel'in lobisinde üç geçkin fahişe var.

"Acaba senin sonun neden olacak, kızım?" diyor mavi elbiseli olan.

"Ne demek istiyorsun?" diye karşılık veriyor Suzanne.

"Ne dediyse onu," diyor sarı elbiseli araya girerek. "Senin sonunu ne getirecek? Bir erkek mi? Bir iş mi? İşsizlik mi? Erkeksizlik mi? Bir bebek mi? Ne?"

"Onu bir erkek mahvedecek, kesin" diyor kırmızı elbiseli. "Sana şu kadarını söyleyeyim, herkes bir şey yüzünden mahvolur, şatosunda yaşayan bir kraliçe olsa bile, bir şey insana mutlaka sen benimsin der."

14 Şubat'tı, Sevgililer Günü. 1980. Doğru Seville Otel'e gittim. İlk gece fahişelerden biri "Kasap" lakaplı katil tarafından öldürüldü. Korkunçtu. Ortalık polisten geçilmiyordu. Otelde kalan kadınlar feryat figan bağırıyor, polislere sayıp sövüyorlardı. O kadar korktum ki 29. Cadde ile Madison Bulvarı'nın kavşağındaki Martha Washington Otel'e taşındım, orada sadece kadınlar kalabiliyordu. Erkeklerin lobiye girmelerine bile izin verilmiyordu.

Telefon rehberinden Rene Ricard'ın numarasını buldum. Arada sırada arardım, felsefi şeyler tartışırdık, onu ne kadar zeki bulduğumu anlatır, sonra kendi şiirlerimi okurdum. Bir yabancıyla konuşmak istemeyeceği aklımdan bile geçmezdi. Saatlerce konuşurdu benimle. Çok nazikti. Ona adımı hiç söylemedim ama, o da hiç sormadı. Bu özel telefon arkadaşlığı birkaç hafta sürdü.

RITZ'DE SİGARA SATAN KIZ

Suzanne dirseklerine kadar gelen siyah eldivenler giyiyor ve kısa bir inci kolye takıyor. File çorapla kabarık tüllü kısa bir etek var üzerinde. Beyaz mat pudra, siyah kalın göz kalemi, kırmızı ruj sürmüş.

Limonlu sabun ve kahve kokuyor. Bölmeleri olan kırmızı tahta bir sigara tablası var. Suzanne Ritz gece kulübünde dolanırken serçe sesiyle, "Sigara, puro, nane şekeri, ot. Sigara, puro, nane şekeri, ot," diye şakıyor. Çok para kazanıyor ve Aşağı Doğu Yakası'nda bir daire kiralıyor.

Playboy çizeri Leroy Neiman onu çizmek istiyor. Porto Rikolu genç çocuklar onunla çıkmak istiyor. Chanel No.5 süren ve onu evlerine atmak isteyen lezbiyenler de öyle.

Suzanne gece boyunca nane şekeri emiyor. Yeşil, kırmızı, sarı, turuncu nane şekerleri. Bazı müşteriler eldivenlerinin içine bahşiş sıkıştırıyor. Ritz'in sahibi Suzanne'e onu sevdiğini ve kalbinde bir delik açmak istediğini söylüyor. Suzanne işten ayrılıyor. Patrona artık derin nefes alamadığını söylüyor. Eldivenleri içleri pirinç dolu olarak adama iade ediyor.

New York'a geldikten bir hafta sonra Max's Kansas City'de garson olarak işe alındım. Geceleri çok havalı bir yerdi, CBGB's gibi. En havalı gruplar bu iki mekânda çalardı. Ben gündüz vardiyasında çalışıyordum, müşterilerin çoğu da civarda ofisleri olan iş insanlarıydı. İşletmeci Ritz'e geçtiğinde sigara satışında çalışabilmem için beni de yanında götürdü. Ot sattığım gerekçesiyle kovuldum, fakat asıl sebep patronlardan biriyle

ilişkiye girmemdi. Bir süre sonra Night Birds'de barmen olarak çalışmaya başladım.

Barmenlik hakkında hiçbir şey bilmediğim için bir kitabevine gidip içki hazırlamaya dair bir kitap aldım. Bütün o tuhaf içkileri hazırlamayı öğrendim, adlarını ezberledim. Evde bütün bileşenler mevcutmuş gibi yapıp suyla çalışarak uzmanlaştım. Oysa Night Birds taksi şoförlerinin geceleri bir bira içmek için uğradığı, birkaç alkoliğin bütün gün takıldığı loş ve döküntü bir yerdi, bütün bunları öğrenmeme hiç gerek yoktu. Bar o kadar karanlıktı ki hep geceymiş gibi hissederdiniz, bu yüzden günışığını sevmeyen insanları çekerdi.

Şimdi geriye bakınca Jean'la tanışmak için mükemmel bir yer olduğunu anlıyorum, çünkü Jean geceyi sever, gündüzden hiç hazzetmezdi.

BİR YÜZ

Üstünden bir yıl geçmiş olmasına rağmen New York'un göbeğinde her köşede altında "Kayıp" ibaresi yazılı bir yüz var hâlâ: "Son olarak okul otobüsünün durağına giderken görüldü, üzerinde pilot kepini andıran siyah bir kep, mavi kadife bir ceket, mavi pantolon, mavi spor ayakkabılar, elinde mavi bir çanta var."

Elektrik direklerine, telefon kulübelerine, dükkân vitrinlerine, binaların ve metronun duvarlarına yapıştırılmış ilanlardan küçük bir oğlan çocuğunun yüzü bakıyor dışarıya. Bu yüz aynı zamanda eski rock konserlerinin afişleriyle reklam ilanlarının katmanları ardında gizli. Adı, Etan Patz.

Kaybolduğunda yaşı: 6

Doğum tarihi: 9/10/1972

Kendisinden haber alınan son tarih: 25/5/1979

Irk: Beyaz

Cinsiyet: Erkek

Boy: 1 metre

Kilo: 22

Göz rengi: Mavi

Saç rengi: Sarı

Kaybolduğu yer: New York, NY

Bir saat, bir gün, bir hafta, bir ay, bir yıl geçiyor, kayıp. Gazeteler annesinin şu sözlerini yazıyor: "Otobüs durağına yalnız gitmesine ilk izin verişimdi. İlk izin verişim. O güne kadar izin vermemiştim. O güne kadar otobüs durağına yalnız gitmesine hiç izin vermemiştim."

Graffiti sanatçıları onun yüzünü hiçbir zaman kapatmadı.

Hiç bulunmadı yanılmıyorsam, fakat hepimiz onu düşünürdük.

SUZANNE NIGHT BIRDS'DE JEAN'LA TANIŞIYOR

Jean-Michel Suzanne'i küçük bir kutu, eski bir palto ya da kaldırımda bir sent bulur gibi buldu. Kendisine benzeyen küçük bir oğlan-kız keşfetti. Jean-Michel de iskeletini iyi tanıyor. Küçük bir çocukken ona araba çarptığında annesi hastanede okuması için *Gray's Anatomi Atlası*'nı vermiş ona. Jean-Michel kemiklerini kendi iradesiyle iyileştirmiş. Bir kolu darbe indirmesi için büken şeyin ne olduğunu biliyor, hangi kemiklerin kırılabileceğini, hangi kemiklerin onu karşıdan karşıya geçirdiğini biliyor. Yazın kaybolan kemiksiz gölgesini tanıyor. "Gray" adında bir gruba üye. Bu grup enstrümanlarını kutular içine gizlenip çalıyor.

Jean-Michel büyük, uzun bir palto giyiyor. Her gün Suzanne'i izlemeye geliyor ve bardan uzakta duruyor. Suzanne barın arkasında Sartre'ın *Bulantı* kitabını okuyor. Yaşlı taksi şoförlerinin takıldığı bir bar bu. Puro dumanı, karanlık. Suzanne kırmızı dudakları dışında küçük bir oğlan çocuğunu andırıyor. Büyük ayakkabıları, başındaki siyah keple ayakkabı boyacısı bir oğlan çocuğu. Müşterilere on iki yaşında bir çocuğun tatlı sesiyle, "Tek mi olacak yoksa duble mi bayım?" diye soruyor.

Jean-Michel Suzanne'i iki ay boyunca izliyor. Onunla hiç konuşmuyor. Salonun arka tarafındaki müzik dolabına yaslanıp sigara içiyor ve tekrar tekrar Eartha Kitt'in, "*My Heart Belongs to Daddy*," şarkısını çalıyor. Saçı çok kısa ama ensesinde uzun rasta'ları var. Yirmi yaşında, ince ve uzun, fakat çocuksu. Aşırı marihuana kullanımından ötürü biraz ağır. Suzanne içinden, "üstüme düşerse çok ağır gelir," diye geçiriyor.

Jean-Michel sadece en kaliteli içkileri sipariş ediyor. Her dört günde bir bar tezgâhına bir yığın bozuk para bırakıp bir Rémy istiyor. Suzanne onun her seferinde pahalı bir şey isteyeceğini biliyor.

Jean-Michel Suzanne'e, "Çok güzelsin," diyor.

Suzanne'in Jean-Michel'e söylediği üçüncü ya da dördüncü ya da beşinci şey, "Topuklu ayakkabılar kadınlara karşı kurulmuş bir komplo. Omurgamızı yamultup ayaklarımızı yere basmamızı engelliyorlar," oluyor.

Ben Jean-Michel'e hep Jean diye hitap ettim.

KESEKAĞIDINDA SİLAH

Jean-Michel her gün bara geliyor. Suzanne'e "Siyah Beyaz Not Defterleri"nden şiirlerini okuyor. Ona "Venüs" diye hitap ediyor. Onun ayaklarını düşündüğünü söylüyor, her zaman yere bastıklarını. Ayaklarına dokunmak istiyor. Ayakkabılarını çıkarıp onunla sokakta yalınayak yürümesini istiyor.

Bir gün *Night Birds*'ün Çinli patronu Suzanne'e içinde silah bulunan kahverengi bir kesekâğıdı gösteriyor. "Sen neden kendine kibar, beyaz bir erkek arkadaş bulmuyorsun?" diye soruyor.

Jean-Michel Suzanne'in dairesine taşınıyor. Yanında sadece bozuk bir radyo ile bir teneke kutu dolusu boya kalemi getiriyor. Çocuk malzemeleri.

Patron beni barın arkasında Jean-Michel'le öpüşürken yakaladıktan sonra Night Birds'*den ayrılmak zorunda kaldım. Bana kızının benim yaptığımı yapmasına asla göz yummayacağını, kendime beyaz bir erkek arkadaş bulmamı söyledi. Sonra kahverengi kesekâğıdına gizlediği silahını gösterdi. Bu gerçekten korkuttu beni.*

Birkaç aydır her gün barda takılıp beni izlemesine rağmen Jean-Michel'in daireme taşınmasına izin verdiğimde onunla tanışalı sadece birkaç gün olmuştu. Kısa süreliğine bende kalacağını söyledi, fakat ondan sonra hiçbir zaman birbirimizden uzak kalamadık.

JEAN-MICHEL BASQUIAT

Jean-Michel deri, yağlı boya, tütün ve marihuana kokuyor, bir de o belli belirsiz metalik rayihasıyla kokain gibi. El örgüsü yün kazaklar ve uzun Meksika pançoları giyiyor. Asla düz yürümüyor. Her yere zikzak çizerek gidiyor. Suzanne onun arkasından yürüyor. Kendisini Japon kadınları gibi hissediyor.

Taksiler Jean-Michel için asla durmuyor. Sonraları, Armani takım elbiseler giyip cebinde beş bin dolar taşıdığı zaman bile durmuyor taksiler onun için. Jean-Michel bir arabanın arkasına gizleniyor, taksileri Suzanne çeviriyor.

Jean-Michel'in kalçasında bir bıçak yarasının izi var. Annesinin akıl hastanesinde olduğunu ve bütün dünyasının annesinin etrafında döndüğünü söylüyor.

Suzanne'in dairesine taşınıyor.

Jean-Michel saatlerce Suzanne'in saçını tarıyor. Resim yapıyor ya da bir şeyler çiziyor. Biraz kokain çekiyor. Mudd Club'da kızları ya da oğlanları ayartıp günlerce ortadan kayboluyor. Erotik dergilere bakıp mastürbasyon yapıyor. Jean-Michel Suzanne'in ağzına tükürmeyi seviyor.

Sadece Suzanne para kazandığı için Suzanne ile Jean-Michel korkunç kavgalar ediyor. Bir gün Jean-Michel, "Pekâlâ, kendime bir iş bulacağım," diyor. Zengin, beyaz bir kadının evine elektrikçi yardımcısı olarak gidiyor. Suzanne onunla o kadar gurur duyuyor ki ona özel bir yemek pişiriyor.

Jean-Michel eve döndüğünde öfkeden kudurmuş vaziyette, ellerini çırpıyor. “O beyaz kancık bana işçi muamelesi yaptı!” diyor. Jean-Michel Suzanne’in pişirdiği yemeği çöpe atıyor ve kokain çekiyor. Suzanne kendini dolaba kilitliyor.

Cinsel ilgisinin tek renkli olmadığı açıktı. Görsel uyarıma pek dayalı değildi, bir kızın güzel olması gibi örneğin. Son derece zengin ve çok renkli bir cinselliği vardı. Pek çok farklı nedenden ötürü farklı insanları çekici bulurdu. Erkek, kız, ince, şişman, güzel, çirkin. Zekâ güdümlüydü sanıyorum. Her şeyden çok zekâyı ve acıyı çekici bulurdu. Kendi gibi, sessiz sedasız içsel bir acıya göğüs geren insanlara karşı zaafı vardı. Kendilerine özgü bir bakış açısı olan benzersiz tiplere bayılırdı.

DOLAPTA

Dolapta iki ölü örümcek var. Yerde rulo haline getirilmiş giysilerle ayakkabılar birbirine karışmış. Bir çift buz pateni, bıçakları hâlâ keskin. Suzanne'in yüzü bir paltonun eteğinin içinde. Jean-Michel'in mutfakta dolandığını duyabiliyor. Gölgesi dolap kapısının altında ileri geri hareket ediyor. Jean-Michel'in gölgesi Suzanne'in ellerine ve ayaklarına dokunuyor. Ön kapı sertçe kapanıyor.

Jean-Michel ocağın üstüne ağlayan küçük kız yüzleri çizmiş. Resmin üzerine devasa büyük harflerle, GÖZYAŞLARI ONLARIN YANAKLARINI KESER, yazmış.

CADILLAC AY*

Jean-Michel akrilik boyayla tuval üzerine bir Cadillac ve ay resmediyor. Jean-Michel'in tablolarının bazılarında "S" harfi var - küçük bir solucan ya da yılan gibi oraya buraya yerleştirilmiş. "S" harfi Suzanne'i temsil ediyor, bir dövme misali. Jean-Michel resim yapıyor, ara veriyor, eline bir kitap ya da dergi alıyor ve hoşuna giden bir sözcük ya da cümle bulduğunda tahtaya ya da tuvale resmediyor.

Bazı şifreler var: Taç, "*The Little Rascals*" televizyon programının logosu. Jean-Michel resimlerinde İspanyolca ile İngilizceyi karıştırıyor. Resimlerden birinde üzerinde İngilizce "YEMEK" yazan bir kutuyu tutan, çöp insan biçiminde resmedilmiş Suzanne yer alıyor. Jean-Michel onun yanına üzerinde "SAL" yazan bir kutu taşıyan kendini resmediyor. *Sal* İspanyolca "tuz" demek - Jean-Michel kendisinin bir "Arap Dadı" tuzluğu** olduğunu söylüyor.

Katran ve tüyle kaplanmış siyah taçlı krallar resmediyor. Üçgen çatısı olan dikdörtgen biçiminde basit bir ev çiziyor, içinde "S" harfi var. "Çünkü, Suzanne, sen benim evimsin."

Resimlerden birinin üzerine, "Jimmy Best çocukluk dosyalarından beklenmedik bir darbe yiyip sırtüstü yere serildi," yazıyor çünkü televizyonda bir berduşun böyle dediğini duyuyor.

---

* Cadillac Moon, 1981. Bu tablo, Basquiat'nın satılan ilk eseridir. (e.n.)

** Siyahlara yönelik ırkçılığı yansıtan ve köleliği karikatürize eden objeler olarak bu tuzluklar (*mammy saltshakers*) ABD'de yaygın bir biçimde kullanılmıştır. (e.n.)

Kalın siyah fırça darbeleriyle her yere "KATRAN" yazıyor, "Bazen kendimi katran kadar kara hissediyorum," diyor.

Ona bıçak fırlatılmasının ne demek olduğunu biliyor. Bağlanıp bir hayvan gibi beslenmenin nasıl bir şey olduğunu biliyor. Yanağında patlayan tokadın sesini, kanın tadını biliyor. Kilide giren anahtar sesinden, kapının açılmasından ve içeri atılan ilk adımdan nefret ediyor.

Ben Jean'la tanışmadan önce Jean bir yıl kadar "SAMO" mahlasını kullanmıştı. New York duvarlarına graffiti yapıp o adı her yere yazmıştı. Bazen ona hâlâ öyle hitap eden insanlara rastlardı. Bu onun sokak adıydı. Sokaklara ve metrolara ait olmak istemediğinde bu adı bıraktı.

ARROZ CON POLLO

İki iskelet - içleri, dışları çıplak. Yemeğe çıplak oturuyorlar. Jean-Michel en sevdiği yemeği pişiriyor: "Arroz con pollo." Tavuklu pilav. Tavuklu pilav pişirmeyi Porto Rikolu annesi öğretmiş ona. Suzanne beyaz; sağ eliyle sol göğsünü tutuyor, diğer elinde çatal var. Masanın karşı tarafında Jean-Michel siyah. Başında kırmızı bir Meksika sığır çobanı şapkasıyla Suzanne'e tabakta buharı tüten bir tavuk sunuyor. Suzanne'in yanında "KATRAN" sözcüğü duruyor. Birbirlerinin bedenlerinin içini görebiliyorlar. Jean-Michel Suzanne'in dişlerini ve neredeyse badem biçimindeki vajinasını görebiliyor. Suzanne Jean-Michel'in kaburgalarını, omuz eklemlerini görebiliyor. Bu bir tablo: *Arroz con Pollo,* 1981, tuval üzerine akrilik ve yağlı boya, 172 x 213 cm.

Betimlenmesi en zor yanı zarafetiydi. Hareketlerinde ve konuşmasında o kadar güzel bir şey vardı ki. Kilo almasını engelleyip çocuksu görünmesine neden olan uyuşturucudan da kaynaklanıyordu kısmen. Fakat aynı zamanda kalıtsaldı. Ben de çok ince ve zayıftım. On iki yaşında gösteriyorduk.

Çoğu insan Jean'ın çılgınca davranışlarının "haşarı çocuk"lukla ilintisi olmadığını anlamıyordu. O her şeyiyle ırkçılığa saldırıyordu ve bu tavrından ötürü onu çok seviyordum.

Irkçılığı ben de anlıyordum. Annem tenimin rengini açmaya ikna etmeye çalışırdı beni. Güneşe çıkmamı istemezdi. Fazlasıyla "Arap göründüğümü" söylerdi.

Lisedeyken Oz Büyücüsü'nde *Dorothy rolünü oynamak istediğimi hatırlıyorum. Şarkıları haftalarca çalıştım, okulun en güzel seslisi de bendim. Sonra tenimin fazla esmer olduğunu söyleyip rolü başka bir kıza verdiler. Eve gelip ağladığımı hatırlıyorum. Annem, "Suzy, tamam ama haklılar," demişti.*

MÜZELERDE SİYAHLAR YOK

1982 yılının bir perşembe günü Jean-Michel Suzanne'e kalkıp önüne düşmesini söylüyor, MoMA'ya* gidecekler. Jean-Michel Suzanne'e kendi giysilerini giymesini söylüyor. Suzanne Jean-Michel'in pantolonunu giyip belini iple bağlıyor. Jean-Michel'in kazağı dizlerine kadar iniyor.

Jean-Michel müzede ceketinden bir şişe su çıkarıyor ve hollerde etrafa su serperek yürümeye başlıyor. Pollock, Picasso, Kline ve Braque tablolarının önünden geçerlerken Suzanne'e, "Elimden gelse köpek gibi işerdim," diyor. Suzanne ona ne yaptığını sormuyor bile. Bunun onun voodoo numaralarından biri olduğunu biliyor.

"Müzelerde siyah adamlar yok," diyor Jean-Michel. "Saymaya çalış..."

Suzanne bir tane bile bulamıyor.

"Burası beyaz adamın plantasyonlarından biri sadece," diyor Jean-Michel.

Eve döndüklerinde Jean-Michel kasetçalara bir Charlie Parker kaseti koyuyor ve Suzanne'e çok sessiz olmasını söylüyor.

Dışarıda yağmur yağmaya başlıyor, üç gün boyunca kesilmeyecek yavaş ve karanlık bir yağmur.

Jean-Michel *Yılanlar Tarafından Çevrilmiş Aziz Joe Louis*** tablosunu yapıyor. Tabloda boksör Joe Louis bir dövüşten

---

* Modern Sanat Müzesi, New York. (e.n.)

** *St. Joe Louis Surrounded by Snakes*, 1982. (e.n.)

sonra yere devrilmiş ve kötü niyetli beyaz adamlar etrafını sarmış. Louis'in başının üzerinde bir hale var ve boyalar, tablonun tepesinde yazan adından kan gibi aşağı akmakta.

Jean-Michel'in MoMA'ya daha önce milyon kez gitmiş olduğunu anladım. Hiç bilmiyordum. Ne ara gittiğinden haberim yoktu. Bana hiç söz etmemişti. Annesinin onu müzelere götürdüğünü biliyordum. Jean o müzenin her köşesini ezbere biliyordu, her tablosunu, her odasını. Bilgisi, zekâsı, gözlemlerinin şaşırtıcılığı ve sarmallığı hayret vericiydi.

Renoir'ın resimlerinden oluşan bir kitabı çok sevdiğini hatırlıyorum. Bir keresinde o resimleri neden o kadar sevdiğini sorduğumda, "çünkü şiddet içeriyorlar," demişti. Onunla tartışıp yanıldığını, tabloların Fransa'nın durağan taşra yaşantısını betimlediklerini söyledim. Bana aptal olduğumu söyledi. Kitabı açtı ve Mademoiselle Romaine Lacaux *tablosunu gösterdi.*

"Bu kırmızı çiçekler," dedi, "ellerindeki kan." Sonra bana Sisley'ler *tablosunu gösterdi ve, "Kadından nefret ettiği aşikâr," dedi. Ardından* Harem Odalık *tablosunun bulunduğu sayfayı açtı ve, "Baksana, osurmak üzere," dedi.*

En sevdiği ressamlar Kline ve Twombly'ydi, özellikle Twombly. Jean Twombly'nin ona tuval üzerine karalama yapılabileceğini gösterdiğini söylüyordu. Ve tabii ki çizgi roman seviyordu, onun için büyük esin kaynağıydı.

Suyla büyü yapmaya MoMa'ya giderken beni de yanında götürmesi beni çok mutlu etti. Bekçilerin ve tavandaki kameraların kendisini izleyip izlemediğini kontrol ederek yerlere su serpişini izlemek gülünçtü gerçekten. Ama o bunu gülünç bulmuyor, bir rahip ciddiyetiyle yapıyordu.

DALAK

Jean-Michel'in göğsünden karnına kadar inen uzun bir ameliyat izi var. Sekiz yaşındayken araba çarptığında dalağını almaları gerekmiş. Hastanede yatarken, annesi Matilde okusun diye *Gray's Anatomi Atlası*'nı getirmiş. Jean-Michel bütün kitabı ezberlemiş: kaval kemiği, kalça kemiği, aort, ağız boşluğu, yutak, parmak siniri, optik kiazma...

Matilde hastanede oğlunun ameliyat izine dokunmuş. "Doktorlar dalaksız yaşanabileceğini söylüyor. Dalak arkaik bir organmış," demiş.

Jean-Michel New York dışında bir akıl hastanesinde yatan Matilde'ye tapıyor. Annesinin hastalığı Jean-Michel ergenlik dönemine yeni girdiğinde başlamış. Annesi saatlerce oturup kuşların ötüşünü taklit etmeye çalışırmış. Evde kırılabilecek ne kadar eşya varsa hepsinden kurtulmuş.

Jean-Michel annesini ayda bir kez ziyaret ediyor. Çizimlerini ve resimlerini götürüp ona gösteriyor. Matilde onlara bakıp, "Çok hızlı ilerliyorsun," diyor.

Jean en küçük kız kardeşi Jeanine'e özellikle yakındı. Jeanine çok tatlı, saf bir kızdı. Beyaz fırfırlı bluzlar, ekose etekler giyerdi. Jean'ın babası Jean'ın kız kardeşine para vermesini istemezdi. Fakat Jeanine geldiğinde Jean kitapların sayfalarının arasına 100 dolarlık banknotlar gizleyip onları Jeanine'e hediye ederdi.

Jean'a en yakın insanlardan biri olmama rağmen Jean'ın babası beni hiç evlerine davet etmedi. Beni tanımak için hiçbir zaman çaba sarf etmedi. Ben Gerard'a her zaman nazik ve saygılı davrandım, oysa o bana kendimi hep tek gecelik bir ilişki ya da geçici bir kız arkadaşmışım gibi hissettirdi.

Jean bana o on dört yaşındayken ailesinin Porto Riko'ya göç ettiğini anlattı. Jean evden kaçıp yerel radyo istasyonlarından birinde çalışan bir diskjokeyle yaşamıştı, bana bunun ilk eşcinsel ilişkisi olduğunu söyledi. Porto Riko'da iki yıl kadar kalmıştı, İspanyolcayı iyi konuşurdu. Sonra tekrar Brooklyn'e dönmüşlerdi ve Jean evi temelli terk etmişti. Bana Washington Square Park'ın banklarında ya da arkadaşlarının kanepelerinde yaşadığını söyledi.

ERES BLANCA COMO EL AROZ

Bazı günler uyandığında Jean-Michel sadece İspanyolca konuşabiliyor: *Si. Si. Leche. Arroz. El niño come platanos. La niña tiene canicas. Tu eres blanca como el arroz. Mi nombre es Juan.*

Bazı günler uyandığında Jean sadece İspanyolca konuşurdu. Ben çok azını anlardım. Hatırladığı her şeyi zihninde yer etmiş bir şarkı gibi saatlerce tekrarlardı. Annesinin varlığı onunlaydı ve o da sözcüklerde annesiyle birlikteydi.

İLK SATIŞ

Suzanne puantiyeye bayılıyor. Puantiyeli bol etekler giyiyor. Suzanne ve Jean-Michel iki çizgi kokain çekip Mudd Club'a, Tier 3'e, Club 57'ye, Studio 54'e, Roxy'ye ya da Continental'a gidiyorlar. Jean-Michel boya lekeli büyük ve bol bir pantolon, büyük bir tişört ve fazlasıyla büyük ayakkabılar giyiyor. Bazen dışarı çıkıp Contortions'ı (daha sonra James White and the Blacks adını aldılar) Lounge Lizards'ı, DNA'i, Arto Lindsay'i ya da Kid Creole and the Coconuts'ı dinlemeye gidiyorlar.

Jean-Michel bir tablosunu Blondie grubundan Deborah Harry'ye iki yüz dolar karşılığında satıyor, ilk satışı bu. Aldığı parayı Suzanne ile lüks bir restoranda yemeğe harcıyor, elli dolar bahşiş bırakıyor.

İmkânı olduğunda her zaman abartılı bahşiş bırakırdı. İnsanları şoke etmeyi severdi, cömertlikle bile. Bir yumruk indirmekten farksızdı.

LOLİPOP KIZLARI

Suzanne Binibon Restoran'da garsonluk yapıyor. Bir cuma gecesi eve döndüğünde Jean-Michel'i 40'lı yıllar tarzında, takma kirpikli, yüksek topuklu ayakkabılar giymiş, çırpınan helikopter böceklerini çağrıştıran üç beyaz kızla kokain çekerken buluyor.

"Kutluyoruz," diyor Jean-Michel. Kızlar kıkırdıyor. "Annina Nosei beni temsil edecek." Mutfak masasının üstünden bir bıçak kapıp Suzanne'in ahşap döşemesine bir "S" kazıyor.

"Aynı sana söylediğim gibi, çok zengin olacağız," diyor Jean-Michel gülerek. Kızlar da gülüyor. Suzanne topladığı bahşişi cebinden çıkarıp Jean-Michel'e fırlatıyor.

"Al," diyor. "Kendine ve kızlarına biraz daha kokain satın al."

Jean-Michel daireyi peşinden seken üç lolipop kızıyla terk ediyor ve üç gün boyunca geri dönmüyor. Daha sonra biri Suzanne'e Jean-Michel'in Mudd Club'da Porto Rikolu bir çocukla görüldüğünü söylüyor.

New York'a ilk taşındığımda Ritz'de sigara satıyordum. Kırmızı tahta sigara tablamı işten ayrıldıktan sonra da sakladım. Bir gün Jean tablayı bulup önemsiz bir tahta parçası sanarak üzerine resim yaptı. Kafasında taç olan bir yüz çizdi ve "AARON" yazdı. O zaman çok kızdım. Ama sonradan onu Annina Nosei'ye bin dolara sattım.

KANADA'YA DÖNÜŞ

Çok fazla eşya var. Bir masanın sivri köşesine ya da bir iskemleye çarpmadan bacağını ya da kalçanı oynatamıyorsun. Sadece dergi yığınlarının ve ütülenmemiş giysilerin etrafında, basamaklarda oturacak yer buluyorsun.

Annesi Suzanne'in Jackie-O güneş gözlüğünü deniyor. "Bu gözlük çok güzel, Suzy," diyor. Sonra kalkıp mutfak tezgâhına yürüyor. Kraker kutusunu alıp içinden beş dolar çıkarıyor.

"Al, bunu senin için sakladım," diyor, parayı Suzanne'e uzatarak. "Bu evde kimse kraker sevmiyor, bu yüzden burada güvendeydi," diyor, gülerek.

"Biliyorsun," diye devam ediyor. "Ben seni hâlâ buz patenci olarak görüyorum. Yine kayabilirsin, biliyorsun. Bu gözlük bende kalabilir mi?"

"Bu kez olmaz, Anne," diyor Suzanne. "Jean-Michel bu gözlüğü çok seviyor, ben de onu ikinci el eşya satan bir dükkândan satın aldım."

"Anlıyorum, Suzy," diyor annesi. "Hiçbir şey sonsuza dek sende kalmaz ama, bunu unutma."

BİNİBON RESTORAN

Suzanne Kanada'dayken Binibon Restoran'da onun vardiyasını devralan çocuk, Norman Mailer'in *Canavarın Karnında* kitabında sözünü ettiği Jack Henry Abbott tarafından bıçaklanıyor ve ölüyor. Bowery civarındaki barakalarda yaşıyormuş meğer adam.

Jean-Michel larva beyazı boyayı, cesedin polis tarafından kaldırıma çizilmiş hatlarını görüyor.

Jean-Michel'in koşarak eve gidip Kanada'daki Suzanne'i araması yirmi dakika kırk iki saniye sürüyor. "Eve dön," diye yalvarıyor. "Öldürülen sen olabilirdin."

Suzanne uçakla New York'a dönerken annesinin güneş gözlüğünü çaldığından emin.

KADIN OLMAK ÜZERİNE DERSLER

Jean-Michel bir yerden büyük bir parça afyon buluyor. Suzanne'le birlikte içiyorlar ama Jean-Michel afyon kullanmanın en iyi yolunun onu buzdolabında soğutup küçük parçalar koparak makattan almak olduğuna karar veriyor. Öyle yapıyorlar. Günlerce yerde çıplak yatıyorlar.

Bir sabah Jean-Michel bir sanat eleştirmenin onunla söyleşi yapmaya geleceğini söylüyor. Kapı çalıyor ve Jean-Michel çırılçıplak halde kalkıp kapıyı açıyor.

İçeri Rene Ricard giriyor. "Gördüğüm en büyük sanatçı olmanın yanı sıra," diyor, "ömrümde gördüğüm en güzel penisin de sahibisin." Bu görüşmeden sonra Ricard *Artforum* için "Işık Saçan Çocuk" makalesini kaleme alıyor.

Ricard şiirlerini kağıda geçirmesi için Suzanne'i sekreter olarak tutuyor. Suzanne ona bir zamanlar telefonda sohbet ettiği kızın kendisi olduğunu söylüyor.

Ricard, "Tabii sendin," diyor.

Rene Ricard kibrit kutularına, ambalaj kâğıtlarına, tuvalet kâğıdı parçalarına yazıyor. Her hafta bu parçaları fermuarlı bir torbada Suzanne'e veriyor. Ona her şeyi sıra gözetmeksizin bir sayfaya daktilo etmesini söylüyor.

Rene Ricard Suzanne'e sokakta nasıl davranması gerektiğini öğretiyor, Porto Rikolu genç siyah çocuklarla ve "soyguncu"larla nasıl baş etmesi gerektiğini. Suzanne ve Ricard'ın erkekler konusunda zevkleri aynı, Ricard Suzanne'e eşyalarını çaldırmadan

onları nasıl eve götürebileceğini öğretiyor. Ona nasıl hareket etmesi gerektiğini, neyi söyleyip neyi söylemeyeceğini öğretiyor. Ona yatak odasına silah sokmalarına asla izin vermemesini söylüyor. Bir şey ters giderse en iyi savunmanın edilgen davranmak olduğunu söylüyor, güçsüz ve olabildiğince pasif. Ona, ölmek istemiyorsa asla siyah kızlar gibi davranmamasını söylüyor.

Rene Ricard ona nasıl dişi olabileceğini öğreteceğini söylüyor, nasıl yıldız olabileceğini. Bir partiye ya da kulübe veya bir galeri açılışına gittiğinde asla kimseye bakmamalı, odanın karşı tarafında bir noktaya odaklanıp oraya doğru yürümeli. Fakat, her şeyden çok, transseksüelleri incelemesini öğütlüyor, çünkü kadın gibi davranmayı bir tek onlar biliyor.

KENT SOSYETESİ

Uzun siyah yelekler giyip siyah ve gümüş rengi bastonlarla 3. Bulvar'da yürüyorlar. Geceleri silindir şapka takıyorlar. Sigaralarını ince gümüş tabakalarda muhafaza ediyorlar. Elektriksiz yaşıyor, sadece mum ışığı kullanıyorlar. Ev aletleri, hatta telefonları bile yok. Bazen Alphabet City ve "Evelyn's" gibi yeni ve gözde restoranlardan birinde şarkı söylüyorlar. Akapella armoniyle "Tea for Two" ve "My Bonnie Lies Over the Ocean" gibi parçalar. Ayrıca belli bir dönemin belli bir ressamının tarzında resimler yapıyor ve "McDermott ve McGough" diye imzalayıp 1789, 1899, 1942 gibi uygun bir tarih düşüyorlar.

Vicky konuşurken kekeleyen küçük, narin bir kız. 1. Cadde'de eroin satıyor. Her şeyi okumuş, Dostoyevski'den ezbere alıntı yapabiliyor.

Lili Dones Batı Village restoranlarına mönü ve eksantrik tebrik kartları tasarlıyor. Marilyn Monroe elbiseleri giyiyor. Küba'dan ayrılmalarından sonra amcası intihar etmiş. Küba'yı hâlâ zihninde duyabiliyor. Lili hâlâ şeker kamışı kokuyor.

Hal Ludacer Greto Garbo'dan daha güzel.

Patty Astor, Fab 5 Freddie'nin sevgilisi. Kentte en yüksek topuklu ayakkabıları o giyiyor.

Alba Clemente İtalya'da avangart bir performans sanatçısıymış. Herkesten daha zarif ve egzotik görünüyor.

Maripol takı tasarımcısı, Coca Chanel'e benziyor. Herkesin taktığı siyah kauçuk bilezikleri o üretiyor.

Z. Japonya'da fahişeymiş.

Edit DeAk herkesten daha yaşlı. Macar. Herkes onun Wooster Caddesi'ndeki loft'unda takılıyor. Bir keresinde Macaristan'da bir hayvanat bahçesinde bir panterle iletişim kurduğunu söylüyor.

Tina Chow en uzun ve en ince kollara sahip.

Fab 5 Freddy iyi öpüşüyor.

Lady Pink aralarındaki tek kadın graffiti sanatçısı. Sprey boyayla kedi yavruları çiziyor duvarlara.

Ortamdaki herkesi hatırlamıyorum. Jean her zaman hepsiyle yattığını söyleyerek böbürlenirdi. Yalan söylediğini biliyordum.

CUMARTESİDEN PAZARTESİYE

Jean-Michel, caz dinliyor. Charlie Parker, Miles Davis, Max Roach, Hip Hop, Blues, Latin ve Afrika müzikleri. Bir gün Billie Holiday'in mezarında mezar taşı olmadığını öğreniyor ve bunu aklından çıkaramıyor.

Diego Cortez'i arıyor. Cortez gece kulüpleri ve sanat dünyası hakkında her şeyi bilen bir sanat küratörü, Jean-Michel'le Suzanne'in ilk arkadaşlarından biri, her zaman tertemiz giyiniyor, Avrupa'ya özgü bir zarafete sahip. Jean-Michel ile Suzanne ona tapıyorlar. Jean-Michel onun eşcinsel olduğu fakat bunu açık etmediği kanısında.

Jean-Michel ile Diego Cortez cumartesi gününden pazartesi gününe kadar Billie Holiday'in mezar taşını tasarlayarak saatler geçiriyor. Suzan her gün onlar için kokain satın almaya gönderiliyor.

"İşte bu," diyor Jean-Michel, tasarımı bitirdiklerinde.

Jean-Michel resimlerinin tuval üzerine caz olduğunu söylüyor. O da müzik yapıyor.

Günün birinde makaralı bir TEAC kayıt makinesi alıyor ve müzik ve şiirlerden oluşan deneysel, doğaçlama işler üretiyor. Loop kayıtlar yapıp bunları enstrümanlarmış gibi birbirleri üzerine bindiriyor. Micheal Holman ve Nick Taylor'la birlikte böyle pek çok iş üretiyor.

Jean-Michel bir gece dörtte intihar hattını arayıp hattın öbür ucundaki adamla sohbet ediyor. Jean-Michel'in ağzından

"Kaçak Marlborolar," "Polis gelince bu kibrinden eser kalmayacak" ve "Yumuşadı" sözleri çıkıyor. İntihar hattında çalışan adam Jean-Michel'in bir Marlboro kamyonunu kaçırdığına ve suçluluk duyduğu için intihar etmek istediğine kanaat getiriyor. Adam, "Yumuşayan ne?" diye soruyor. Jean-Michel, "Polis gelince bu kibrinden eser kalmayacak," diyor. Adam, "Kibirli davranmıyorum," diyor. Konuşma böyle uzayıp gidiyor. Jean-Michel konuşmaları kaydedip müziğinde kullanıyor.

Diego Cortez'i çok severdim. Çok komik biriydi. Bana Jean'ın ilham perisi derdi. Yakın arkadaştık. Long Island'daki PS1'de Jean'ın yer aldığı New York/New Wave *adlı ilk karma sergiyi düzenleyen de oydu. Jean'ın kariyeri süresince pek çok önemli ismin onun işleriyle ilgilenmesini sağladı. Diego olmasaydı Jean hiçbir zaman ünlü olmayabilirdi.*

SADECE YİYECEK

"Yürüyüşüne bayılıyorum, Suzanne. Uzun adımlarla, sırtın eğik, pelvisin önde yürüyorsun," diyor Jean-Michel. Mutfakta ileri geri yürüyerek Suzanne'in yürüyüşünü taklit ediyor.

Jean-Michel Suzanne'e asla hediye ya da giysi almıyor. Sadece yiyecek. Ne zaman mutlu olsa Suzanne'e çeşitli İtalyan kekleri ve pastaları getiriyor. Suzanne profiterol, petifür, ekler, Japon jölesi, beze ve marzipan yiyor. Buzdolabı kimi zaman ambalajlı ve kurdeleli yiyeceklerle dolup taşıyor.

Jean bana neden sürekli tatlı ve pasta alırdı bilmiyorum. Gerçekten çok gülünçtü. Bunun zengin insanların yaptığı bir şey olduğunu düşünüyordu galiba. Pasta alabilecek parası olmadığında torba torba beyazlı pembeli şekerleme getirirdi.

ÇİZİM NASIL YAPILIR

Jean-Michel asla kitap okumuyor. Mitoloji, tarih ve anatomi kitapları topluyor, bir de çizgi roman ve gazete. Onu çarpan sözcükleri arayıp resimlerine koyuyor. Suzanne'in söylediği şeyleri dinliyor ve onları çizimlerine yerleştiriyor. Televizyona kulak veriyor.

Bir gün, "Suzanne," diyor, "artık neredeyse ünlü bir ressam sayılırım ama çizim yapmayı bilmiyorum. Kaygılanmalı mıyım sence?"

Suzanne, "Kendi kendine çizim öğrenirsen sorun kalmaz," diye yanıtlıyor.

O gün, daha sonra, Jean-Michel eve "Çizim Nasıl Yapılır" kitaplarıyla dönüyor - *At Çizimi, Çiçek Çizimi, Manzara Çizimi*, vesaire. Eğleniyor. Kitapları gülünç buluyor, bazı çizimleri kopya ettiği birkaç resim yapıyor.

Jean her zaman uyuşturucu kullandı, hiç ara vermedi. Avrupa'ya, Japonya'ya ya da yeni bir yere gittiğinde birkaç saat içinde istediğini nereden bulacağını öğrenirdi. Bir tür radarı vardı sanki. Bir keresinde beni almak için Kanada'ya geldi, beş dakika sonra kardeşimin motoruyla uyuşturucu satın almaya gidiyordu.

Bir diğer ilgi alanı da kızlardı, kadınlar. Severdi kadınları. Seksi severdi. Her zaman bir sürü kadınla birlikte olurdu. Crosby'deki dairesinde oturduğum birkaç ay dışında bana hiç sadık kalmadı. Pek çok farklı kadınla ilişkisi vardı. Fakat

çabuk sıkılırdı. Onun için gerçekten özel olup olmadığımdan bu yüzden emin olamıyordum. Bazen hâlâ emin olamıyorum. Başkaları bana onun için özel olduğumu söylüyorlar. Jean bir keresinde bana hayatında bir tek beni ve Jennifer Goode'u sevdiğini söylemişti.

Böyle kabullenmiştim ben de bunu.

Fakat asıl ilgi alanı müzikti. Caza bayılıyordu. Max Roach, Charlie Parker, Miles Davis vs. Crosby'deki dairede bunları dinlerdi. Great Jones'daki daireye taşındığında klasik müziğe ilgi duymaya başladı. (Andy Warhol etkisiyle sanıyorum). Deneysel müzik yapmayı seviyordu. Yapımcılığını üstlendiği bir plak bile çıkardı, kendi cebinden. Bir rap plağıydı, K Rob ve Rammellzee gibi rapçilerle birlikte. Siyah üzerine beyaz plak kapağını da kendi çizdi. Bin adet basmıştı sanıyorum. Bende bir tane vardı, nasılsa bir tane daha alırım diye düşünerek birine hediye ettim ama almadım.

Resimlerinin ardında yatan esin kaynağı caz müzisyenleriydi, kendini onlara yakın hissederdi. Erken dönem caz müzisyenlerinin pek çoğu, tabii ki, çaldıkları otellerin ve gece kulüplerinin ön kapılarından giremiyorlardı, arka kapıdan ya da mutfaktan girmek zorundaydılar ve sanıyorum Jean bunu beyaz sanat dünyasında kendi yerine dair bir metafor olarak görüyordu. Beyaz sanat dünyasına daha önce hiçbir siyahın yapamadığı bir şekilde dalmıştı.

ASLA DOMUZ YEMEZ

Jean-Michel bir gün farkında olmadan domuz yeme olasılığının onu korkuttuğunu söylüyor. Bir lokantaya, özellikle bir Çin lokantasına gittiğinde garsona yemeklerde domuz eti olup olmadığını defalarca soruyor.

Annesi onu böyle yetiştirmiş. Jean domuz etinin doğrudan kalbe etki edebildiğini ve kalbin büyümesine neden olduğunu söylüyordu. Pek çok bilim insanının bunu bildiğini. Domuz eti yiyenlerin röntgenlerini çektiklerinde daha fazla damarları ve varisleri olduğunu keşfettiklerini ve kalbin büyük bir kördüğüme dönüştüğünü söylüyordu.

BOMBERO, 1983

Tuval üzerine akrilik ve yağlı boya
166 x 230 cm

Suzanne ona vuruyor. Bir zamanlar dalağının ve ameliyat izinin olduğu yere, sertçe. Bir an için yumruğu Jean-Michel'in bedenine giriyor.

Bombero'*yu bir keresinde kavga ettiğimizde, ona erkeklerin birbirine vuracağı gibi vurmam üzerine yaptı. Bunu sadece bir kez yaptım. Bir daha olmadı.*

Günlerce ortalıktan kaybolmuştu, biri bana onu Roxy'de bir sarışınla gördüğünü söyledi. Bir başkası SoHo'da iki siyah kızla birlikte yaşadığını iddia etti. Bir başkası Los Angeles'a gitti dedi. Delirdim. Gidip Porto Rikolu hip-hop'çı oğlanlardan birini eve getirdim, silahını yastığımın altına koydu.

Jean döndü sonra. Ona evden çıkmasını, çıkmazsa İtfaiye'yi arayacağımı söyledim. Jean'a asla polisi arayacağımı söyleyemezdim. Bunu asla bağışlamazdı. Asla! Bu yüzden İtfaiye dedim, buna çok güldü, ben de ona çok sert bir yumruk attım. Canının yandığını biliyorum, fakat bana sarılıp gülmekle yetindi.

Ve tabii ki iki hafta sonra Bombero'*yu yaptı fakat resim gülünç değildi. Bu resimdeki itfaiyeci hep korkutur beni.*

KAZI YA DA SİL

"Ben üstünü karalar ya da silerim, ama altında ne olduğu anlaşılmayacak kadar değil. Bu da benim pentimento yorumum," diyor Jean Suzanne'e, mısır gevreği kutusunun üzerindeki yazıyı kopya ederken: Şeker Kaplı Mısır Topları.

Alıcının birinin bir gün Jean-Michel'den CV istediğini hatırlıyorum. Jean-Michel önce öfkelendi, çünkü tabii ki CV'si yoktu, ayrıca hiçbir yerde eğitim görmemişti, bir duvara toslamış gibi hissettiğini anlayabiliyordum, fakat bu sadece birkaç saniye sürdü. Sonra çizim yapmayı sevdiği defterlerden birinden bir sayfa kopardı ve imla hataları ve üzeri karalanmış sözcüklerle dolu bir şeyler yazdı. Bu Jean-Michel'in CV yorumuydu. "Jean-Michel Basquiat, 22 Aralık 1960 yılında New York'ta, Brooklyn semtinde doğdum," diye başlıyordu. İlkokuldan itibaren okuduğu bütün devlet okullarını sıraladı ve on birinci sınıfta okulu bıraktığını ekledi. Hayattaki ilk tutkusunun itfaiyeci olmak olduğunu yazmıştı, sanatsal tutkusu ise çizgi romancı olmaktı.

Her şey mükemmel bir biçimde listelenmiş ve ciddi bir belgeymiş gibi basılmıştı. Eserlerindeki ilk temaları da Deniz Altında Seyahat'*teki** *deniz manzaraları, Alfred E. Neuman, Alfred Hitchcock, Nixon, savaşlar, silahlar ve arabalar olarak sıralamıştı.*

İtfaiyeci olmayı gerçekten istediğini düşünüyorum çünkü ne zaman bir itfaiye arabası geçse yaptığı işe ara verirdi.

---

* Irwin Allen'in yazıp yönettiği 1961 tarihli ABD yapımı bilim kurgu filmi *Voyage to the Bottom of the Sea.* Filmin senaryosu 1964-68 yılları arasında bir televizyon dizisine uyarlanmış ve ABD'li bilimkurgu yazarı Theodore Sturgeon tarafından aynı adla romanlaştırılmıştır. (e.n.)

İtfaiyecilere saygı duyar, onları o gülünç şapkalarıyla çizmeyi severdi. "Miğfer" derdi o şapkalara. Özgeçmişine dokuzuncu sınıfta canlı model çiziminden sınıfta kaldığını da ekledi. Bununla gurur duyar, böbürlenirdi, özellikle para kazanmaya başladığında.

Bana hangi müziklerden etkilendiğini eklemenin iyi bir fikir olup olmadığını sordu.

"Hayır," dedim.

Ekledi tabii ki.

Müziği hayatındaki en büyük etki olarak görüyordu ve listesine, Batı Yakasının Hikâyesi, Watusi dansı, Walking Herry *ve* Siyah Orfe'*yi ekledi.*

Bitirdiğinde aniden dönüp bana, "Picasso'dan hiç curriculum vitae istenmiş midir sence?" diye sordu.

"Tabii ki hayır," dedim.

Ondan bir daha CV isteyen olursa elinin ölçülerini göndereceğini söyledi.

Evden çıkıp bir cetvel satın almaya gitti. Döndüğünde elinin ölçülerini alıp kaydetmeye koyuldu: Sağ el dört parmak ve bir başparmaktan oluşuyor. Avuç ölçüleri; genişlik 9 santim, uzunluk 9 santim. İşaretparmağında küçük bir yara izi mevcut. Parmaklarının ve başparmağının uzunluğunu da yazdı.

Sonra kendini iyice kaptırıp bütün bedeninin ölçülerini almaya başladı. Bitirdikten sonra benim ölçülerimi de aldı. Beni yere yatırıp bütün ölçülerimi kaydetti. Bunu bana söyleyenin kendisi olmasından üzüntü duyduğunu fakat sol kolumun sağ kolumdan kısa olduğunu keşfettiğini belirtti.

Biliyordum zaten.

BURROUGHS OKUMASI

William Burroughs Ritz'de şiirlerini okuyacak. Jean-Michel boya lekeli bol pantolonunu ve yağmurluğunu giyiyor. Suzanne siyahlara bürünüyor. Houston Caddesi'ne gidip biraz kokain satın alıyorlar. Okumaya giderken taksinin arka koltuğunda kokain çekiyorlar.

"Benimle konuşma, Venüs," diyor Jean-Michel, "sesini duymak istemiyorum. Kanada aksanından nefret ediyorum." Tekdüze bir sesle Suzanne'in taklidini yapıyor; "Anne, Anne, Anne."

Suzanne suskun. Kokain burnunda ve ağzında hayli keskin, soğuk.

William Burroughs sahne kenarında bir masaya oturmuş, üzerinde güçlü bir projektör var. Sesi derin, cızırtılı, alkol dolu. Jean-Michel onu sessizce izliyor, bir yırtıcı gibi.

Eve döndüklerinde Jean-Michel Suzanne'e duvara yaslanıp durmasını söylüyor. Suzanne Jean-Michel'in kendisini bir kuklaymış gibi oynatmasına izin veriyor. Jean-Michel onu duvara yaslıyor, kollarını iki yanına koyup başını kaldırıyor. Parmaklarıyla göz kapaklarını kapatıyor.

"Benimle konuşma, Venüs," diyor, "sesini duymak istemiyorum." Suzanne'in başının üzerine bir teneke kutu yerleştiriyor. Başının üzerine bir boya kavanozu koyuyor. Gülüyor. Suzanne'e elini açmasını söylüyor ve avucuna tükürüyor.

William Burroughs'un kazayla karısını öldürdüğünü bana Jean söyledi. Kaza olduğunu söylemedi aslında. Hikâyeyi aşkla cinayet arasındaki çizginin ne kadar ince olduğunu ima

etmek için anlattı. Gözünde beni korkutmaya çalışıyormuş gibi bir parıltıyla. Burroughs'un karısını öldürmesi hoş bir şeymiş gibi.

Jean daha sonra Burroughs'la yakınlaştı, Ginsberg'le de, fakat ben artık onunla birlikte değildim. Sürekli Kerouac okuyordu.

SUZANNE PARİS'E GİTMEYİ KABUL EDİYOR

Suzanne iki gün boyunca uyuyabilir. Beş gün boyunca uyuyabilir. Bir keresinde tam yedi gün boyunca uyudu ve yürümeye kalkıştığında yere yığıldı.

Suzanne uykusunda dışarıdaki sesleri duyuyor. Jean-Michel'i (Güney Bronx'taki ilk graffiti sanat galerisi) Fashion Moda'daki graffiti sergisine götürmek için gelen graffiti sanatçılarının sesleri bunlar. Rammellzee, Toxic, A-1, LA2 ve Dondi White kendilerine özgü bir hip-hop dilinde konuşuyorlar. "Senin manyak nerde, Jean-Michel?" "Ayağını denk al oğlum, caniidir harbi. Biliyorsun, vakit geldi. Nerde senin manyak? Hadi, kalk dendi. Dinle kardeşim, bütün kankaların orada. Biliyorsun, vakti geldi. Homie Futura 2000 orada. Neee, canii! Nerde seninki? Kalk dendi, biliyorsun, vakti geldi."

Jean-Michel haftalarca ortadan kayboluyor.

Suzanne'in annesi Kanada'dan arıyor.

"Suzy," diyor, "her şeyi sattım. Üç haftamı aldı, iki garaj satışı yaptım. Her şeyi baban satın aldı."

"Anne, öleceğim galiba," diyor Suzanne.

"Biliyorum, canım. Paris'e gidip kız kardeşinin ne yaptığına bakmanı da bu yüzden istiyorum."

Suzanne veda etmek için Jean-Michel'in kaldığı daireye gidiyor. Daire karmakarışık; Jean-Michel ile sarışın, Fransız bir manken yatağa oturmuş eroin çakıyor. Jean-Michel Suzanne'e

gitmesini söylüyor. Onu artık sevmediğini söylüyor. Onu hiçbir zaman sevmediğini, onun beyaz Arap bir pislikten başka bir şey olmadığını söylüyor.

Suzanne'in kız kardeşi Paris'te şeker hastası bir Amerikalıya bakıyor. Suzanne ile kardeşi adamın giysilerini ütülemek ve ona masaj yapmak zorunda, adam çok şişman olduğundan bitmek bilmez bir iş bu. Adam onları La Coupole'e götürüyor. Suzanne'e insülin iğnelerini gösterip sataşıyor. "Görünce canın eroin çekiyor, değil mi?"

Paris'teyken Jean sürekli telefon edip eve dönmemi isterdi. Ona sadist ve diyabetik bir adama baktığımı ve kız kardeşimi bu durumdan kurtarmaya çalıştığımı hiçbir zaman söylemedim. Onun yerine harikulade zaman geçiriyormuş izlenimi uyandırdım. Ona Fransız müzisyen bir sevgilim olduğunu, bana hediyeler aldığını söyledim. Uyuşturucuların iyi olduğunu söyledim. Jean burnundan soluyordu. Telefonu yüzüme kapatıp iki dakika sonra tekrar ararda.

SUZANNE NEW YORK'A DÖNÜYOR

Suzanne başında muhteşem bir "Audrey Hepburn" eşarbı, gözünde kocaman bir güneş gözlüğüyle havalimanından bavulunu alıp doğruca Pyramid Club'a gidiyor. Orada o gece kendisini konuk edecek birini bulmayı umuyor.

Jean-Michelle orada, Shenge ile birlikte. Jean-Michel Suzanne'in yanına gidip çaresiz bir ifadeyle, hızlı hızlı, "Artık çok zenginim, SoHo'da büyük bir dairem var - lütfen gel, benimle yaşa," diyor.

Shenge ile Jean-Michel daireyi temizliyor, her yere çiçek koyuyorlar. Buzdolabı pasta dolu.

Jean-Michel her sabah evden çıkıp Annina Nosei'nin galerisinin bodrumunda resim yapmaya gidiyor. İki saatte bir Suzanne'i görmeye geliyor ve ona pastalar getiriyor. Sonra akşam altıya doğru eve dönüyor.

Jean-Michel küvette otururken Suzanne'in rasta'larını yıkamasına izin veriyor. Kurumaları uzun zaman alıyor - sünger gibiler. Suzanne bir saat boyunca havluyla sıkıyor onları.

Crosby Caddesi'ndeki dairede genellikle salonda bulunan ve zaman zaman yatak odasına sürüklenen bir renkli televizyonla tekerlekli bir televizyon sehpası vardı. Boynunda küçük bir kese taşıyan bir metre boyunda bir de Haiti Voodoo heykeli. Heykel siyah ahşaptan kabaca yontulmuştu. Jean bu heykeli satın aldığı gün bana boynundaki keseyi asla açmamamı söylemişti. Hiç açmadım. Bana heykele hiçbir zaman dokunmamamı söylemişti. Hiç dokunmadım.

Ortalıkta pek çok oyuncak olurdu, Jean-Michel çok severdi oyuncakları. Oyuncak kamyonlar ve arabalar, İtalya'dan kuklalar. Küçük, tuhaf el yapımı oyuncaklar. Aynı zamanda oturma alanı olarak da kullanılan resim yapma alanının her yanına küçük çizimler, kâğıtlar saçılmış olurdu. Yerlerde ya da duvara yaslanmış halde yığınla kitap dururdu. Mutfak masasının üzerinde meyve dolu çanaklar, çiçekler. Jean bana her zaman çiçek alırdı - içinden sarı bir penis çıkan şu plastik görünümlü kırmızı, dolgun çiçeklerden. En çok o çiçekleri severdi. Sonra pahalı şarap şişeleri vardı. Her yer, her zaman darmadağınıktı. Her gün temizlik yapardım. Dört bir yanda yağlı pastel boyalar vardı, yüzlercesi. Pek çoğu yerlerde ezilirdi.

Jean her zaman Prince Caddesi'nde Annina Nosei Galerisi'nin karşısındaki Whole Food'dan ve Dean and DeLuca'dan alışveriş yapardı. Pahalı tabaklar, paslanmaz çelik tencere tavalar ve mutfak aletleri alırdı. Buzdolabı her zaman doluydu. Meyve karışımlarını severdi. Bir meyve sıkacağı almıştı, havuç ve sebze suları sıkardı. Sonra da gidip pahalı İtalyan pastaları ve çikolatalar satın alırdı. Sadece pahalı yiyecekler.

Yatak odasındaki yatağın üzerinde büyük çiçek desenli açık sarı ve altın renkli yün bir battaniye ile Superman desenli polyester bir çocuk yorganı bulunurdu. Yatak başlığının üzerindeki rafta siyah bir kumaş parçası dururdu. Kafamızın tepesindeki o rafta üstü kokain kaplı bir aynayla uyurduk. Rafın her yeri kokaine bulanmış olurdu.

Jean bazen üç dört gün dışarıda kokain çeker, başka kadınlarla gece kulüplerine takılırdı. Benimle konuşmazdı ama yine de orada olmamı isterdi. Geceleri eve değişik değişik insanlar gelirdi. Bazen benim için eğlenceli olurdu. Salondaki sehpanın etrafına oturup saatlerce kokain takılırdık.

Terinin kokusu benim gözeneklerimden dışarı süzülürdü.

CROSBY CADDESİ'NDEKİ DAİREDE DELİRMELER

Giysileri ütülüyor, onun giysilerini katlıyor ve hep aynı sırayla rafa diziyor - kırmızı kazak belli bir biçimde katlanıyor, kırmızı gömleğin üzerine yerleşiyor. Sabunu lavaboya belli bir açıyla koyuyor, havluları her zaman aynı sırayla yerleştiriyor, 1-2-3. Bir gömleği beş kez ütülüyor. Yatağı üç kez yapıyor, çarşafları ütülüyor. Kazaklardan biri yıkanırken solarsa ağlıyor. Asla konuşmuyor, sadece soruları yanıtlıyor ya da panik halinde bir monolog sürdürüyor.

"Annem savaşta casustu. Onu saydam tenli bir kadını görmeye götürdüler. Kadının kalbinin atışını izliyor, akciğerlerini ve kanını görebiliyorlardı. Göz yuvarlarının döndüğünü görebiliyorlardı. Askeri bir sır. Kimsenin haberi yoktu. Kadına turp, portakal, ekmek gibi yiyecekler veriyor, yediklerinin kadının içinde aşağı inişini seyrediyorlardı. Askeri bir sır. Ben kadını beş yaşımdayken duymuştum ve onun muhtemelen bir larva kadar güzel ama çok da korkmuş olduğunu düşünmüştüm. Kendi karnıma bakıp durmuş, içinde ne olduğunu merak etmiştim. Yemeklerimi dikkatle çiğnemiştim. Annem kadının bir Venüs ya da bir bakire olduğunu söylemişti."

Jean-Michel bunu önce gülünç buluyor, ama Suzanne'in bazı sözlerini resme yerleştiriyor. Sonra ona sesini kesmesini söylüyor. *Suzanne'le Otoportre'yi** resmediyor. Onu bunları geveleyerken resmediyor: "*PTFME E a a a R M R MOAAAAAAAA.*"

---

* *Self-portrait with Suzanne,* 1982. (e.n.)

Günde altı yedi kez kokain çekiyorlar. Jean-Michel Suzanne'e sadece bir elbise giyebileceğini söylüyor. Beyaz kareli, gri, bol bir elbise. Suzanne'e sadece bir çift çok büyük erkek ayakkabısı giyebileceğini söylüyor. Bir çizgi kokain daha çekiyor. Suzanne ayaklarına büyük gelen ayakkabılarıyla dairede takır tukur sesler çıkararak yürüyor. Jean-Michel ona artık ruj süremeyeceğini söylüyor. Bundan böyle sadece yiyecek içecek ve deterjan satın alabileceğini söylüyor. Sonra hayır diyor, onları da kendi satın alacak. Bir çizgi kokain daha çekiyor ve *Büyük Ayakkabılar*'ı* resmediyor, Suzanne'in büyük ayakkabılarla portresi. Suzanne'e Venüs diye hitap ediyor. "Hey, Venüs, buraya gel de öp beni," diyor. "Venüs, git bize biraz kokain al," diyor. Resimlerine "Venüs" yazıyor ve Suzanne'in sadece parası için kendisiyle birlikte olduğunu söylüyor.

Jean-Michel gündüz mü yoksa gece mi olduğu anlaşılmasın diye bütün pencereleri siyah kâğıtla kaplıyor. "Gündüzler fazla aydınlık," diyor.

Kısa süre sonra Suzanne temizlik yapmayı bırakıyor ve Jean-Michel bütün gün evde kalıyor.

Suzanne küçük bir masanın altında kendine yaşayacak bir yer buluyor, gizlenecek bir yer bulmuş bir kedi gibi. Orada Jean-Michel'in resim yapışını, uyuyuşunu ve kokain çekişini izliyor. Jean-Michel yerden bir kitap, bir mısır gevreği kutusu, gazete ya da ortalıkta ne varsa alıyor. Bir sözcük ya da cümle buluyor, tuvale katıyor. Günde birkaç kez Suzanne'in yanına masanın altına giriyor ve onu alnından öpüyor. Bazen Suzanne'i masanın altından çıkarıp onunla sevişiyor, sonra onu tekrar masanın altına sokuyor ve resim yapmaya devam ediyor.

---

* *Big Shoes,* 1983. (e.n.)

Suzanne bazen biraz ağlıyor. Jean-Michel ona, "Kes sesini, Venüs," diyor, "biri tarafından bağlanıp beslenmenin ne olduğunu biliyorum, yerde, bir çanak pilavla, bir hayvan gibi. Bir keresinde bedenimdeki çürükleri saydım, 32 çürüğüm vardı."

Suzanne masanın altından yatak odasındaki dolaba taşınıyor. Orada yeşil bir yağmurluk, bir çift mokasen, siyah ve pembe topuklu ayakkabılar, teneke bir tava, içi fatura dolu bir süpermarket poşeti ve iki büyük kutu tebeşir duruyor. Suzanne mokasenlerden birinin altında küçük bir kutu doğumgünü mumu buluyor.

KATRANLI* SABUN

Jean-Michel'in en sevdiği sabun katranlı sabun. Her gün kullanıyor. Köpüğü gri. Ondan başka kimse katranlı sabun kullanamıyor. Bu onun esprisi. Jean-Michel resimlerine katranlı sabunlar çiziyor.

Her şey simgeseldi onun için. Giyinme tarzı, konuşma tarzı, düşünme tarzı, görüştüğü kişiler. Onun için her şey verimli olmalıydı, yoksa yapmanın bir anlamı yoktu, tavrı her zaman alaycıydı. Jean her zaman kendini dışarıdan izler ve gülerdi.

Üst orta sınıftan Protestan sarışın bir kızla birlikteyse gösterişli giyinirdi, Kennedy gibi. Fakat her şeyi altüst edecek bir şey de yapardı mutlaka, saçındaki çılgın rastalar gibi - kimsede görmeyeceğiniz türde rastalar.

Bağlam dışı bir simge kullanarak insanların onu fark etmesini sağlamaya, onları uyandırmaya çalışırdı. Bu bütün resimlerinde ve eylemlerinde görülür. Hiçbir şeyi olduğu gibi kabullenmezdi. Her fikir, her inanç, her norm süratle incelenir ve sanatına malzeme olurdu.

---

* TAR. (e.n.)

KAHRAMANLAR SİLSİLESİ

Jean-Michel boksörlere ve müzisyenlere tapıyor. Onun kahramanları Hendrix, Joplin, Charlie Parker, Billie Holiday ve Joe Louis. Aşırı dozdan ölmüş herkesi seviyor. Suzanne'i de tanıdığı yaşayan, yürüyen, soluk alan ilk çizgi film karakteri olduğu için sevdiğini söylüyor.

Jean'ın bir çift kırmızı boks eldiveni vardı. Ellerini onların içine sokup yatağa uzanarak televizyon seyretmeyi sevdiğini söylerdi. Eldivenlerin içinde yıldırımlar çaktığını hissedebildiğini söylerdi. Bazen yerinden fırlayıp evin içinde boks yapar, buzdolabını ve duvarları yumruklardı.

ÖRSELENMİŞ TOMURCUKLAR
(SARI ADAM VE KIZ)*

Televizyon ekranındaki kız ağzının köşelerini parmak uçlarıyla yukarı doğru kaldırarak kendini gülümsetiyor.

Battler'ı rahatlatmak için
kum torbası görevi görmediğinde,
çürük içindeki küçük bedeniyle
Limehouse rıhtımlarında sürterken görülebilir.

Jean-Michel ile Suzanne yataktalar, Suzanne'in Superman yorganının altında. Ot içiyor, yemek yiyor, sessiz filmler seyrediyorlar.

Her grupta diğerlerinden daha
zayıf biri vardır - hoyrat bir zekânın
ya da hırçınlığın hedefi. Zavallı
Lucy onlardan biri.

Jean-Michel Suzanne'in parmaklarını emiyor.

Kızın düşleri, gevezeliği,
kuşu andıran tavırları,
tatlı benliği -
her şeyiyle adama aittir.

Jean-Michel sessiz film seyretmeyi severdi çünkü sessiz filmler çizgi film gibiydi. Hayatta bile başlarımızın üzerinde konuşma

* *Broken Blossoms or the Yellow Man and the Girl*, 1919, yön. David Wark Griffith. (e.n.)

balonlarıyla dolaşmamız gerektiğini düşünürdü - bu, resimlerinde de görülebilir.

Gözleri hep siyah karakterleri arardı ama, tabii ki, ya hiç yoktular ya da uşak rolünde belirirlerdi.

D.W. Griffith'in Örselenmiş Tomurcuklar *filmini on kez izlemişizdir, Jean filmden bölümleri ezbere bilirdi: "Güneş batarken Buda heykelinin önünde çalan mabet çanlarının hikâyesidir bu; aşkın ve âşıkların hikâyesi." En sevdiği şuydu: "Sarı adamın görkemli barış mesajını barbar Anglosaksonlara götürmek gibi büyük bir düşü vardır..."*

Bazı karton kolilerin üzerine birkaç sarı adam resmi yaptığını hatırlıyorum. Kısa bir süre gülünç, resmi bir dil kullanarak kendinden "Sarı adam" benden de "Kız" ya da "Lucy" diye söz etti.

"Sarı adam Kız'dan bir öpücük almayı arzuluyor," filan derdi. Bu çok sürmedi ama.

Örselenmiş Tomurcuklar *filmini bu kadar sevmesinin asıl nedeninin bütün o afyon içme sahneleri olduğunu düşünüyorum, pek çok boks sahnesi de vardı. Bu filmlerdeki sözsüz oyun ve sessizlik onu derinden etkilerdi. Bazen, art arda birkaç sessiz film izledikten sonra saatlerce susarak istediği ya da bana söylemek istediği şeyleri pantomimle anlatırdı ve ev tuhaf, sessiz bir duyguyla kaplanırdı, suyun altındaymışız gibi.*

SATILIK DEĞİL

Jean-Michel'in otobüsteki şişman kadına, "Sen şişmansın!" diyen çocuktan bir farkı yok.

Resimleri "Ünlü Siyah Sporcular" ve "Pamuğun Kökeni" diye haykırıyor.* Sözcükler çocuk yazısıyla tersten yazılmış ya da üzerleri karalanmış ve yerlerine katran ve tüy kaplı siyah taçlı kışkırtıcı kral imgeleri çizilmiş. Jean-Michel şöyle diyor: "Resim satın alanların sayısı elliyi geçmez. Benim yaptığım her şeyi satın alıyorlar çünkü böylelikle tarihi aklıyorlar. Aynı ortalıktan kaybolan 'Arap Dadı' tuzlukları gibi."

Jean-Michel resimlerini satmayı reddediyor ve bazılarının üstüne "SATILIK DEĞİL" yazıyor. İnsanların onun gettoda geçen çocukluğuna dair yazmaları, ondan "graffiti sanatçısı" veya "ilkel" diye söz etmeleri onu çıldırtıyor. "Beyaz sanatçılar için bir çocukluk hikâyesi icat etmezler ama," diyor.

Resim yaparken Armani takım elbiseler giyiyor, sonra onları fırlatıp atıyor. Önemli sergi açılışlarına sözüm ona Afrika kıyafetleriyle giderek herkesle alay ediyor.

Jean-Michel *Ukala Liberaller*** resmini liberal beyaz resim koleksiyoncularından usandığı için yaptığını söylüyor. Resimlerini satın almak için eve gelenlerle uğraşma işini Suzanne'e bırakıyor. Kendisi banyoya gizleniyor.

---

* Bu iki slogana yer verdiği eserlerinden bazıları: *Famous Negro Athletes*, 1981; Origin of Cotton, yak. 1981; *Origin of Cotton,* Jean-Michel Basquiat, Francesco Clemente ve Andy Warhol, 1984. (e.n.)

** *Obnoxious Liberals*, 1982. (e.n.)

Suzanne onlara, "Lütfen oturun. Kahve içer misiniz?" diyor.

Jean-Michel banyodan çıkıp, "O resmin kanepenizle uyumlu olacağını sanmıyorum," diyor.

Alıcılar güceniyor. Apartmandan çıkarlarken Jean-Michel dairenin penceresinden başlarına bir kutu tahıl gevreği boca ediyor. "Kendimi bir sanat maskotu gibi hissediyorum," diyor.

Hazzetmediği insanlara asla resim satmıyor.

Jean-Michel korku dolu, özellikle de aşırı kokain takılmışsa. Ününün saman alevi gibi söneceğinden korkuyor. Fazla ünlendiği ve siyah olduğu için Ku Klux Klan'ın onu öldüreceğinden korkuyor. Daireyi hassas bir güvenlik sistemiyle donatıyor. CIA'in onu öldüreceğinden korkuyor.

Bir gün eve iki teslimatçı çocukla geliyor. Bir renkli televizyon, bir müzik sistemi ve bir TEAC kayıt makinesi satın almış. Kırgın bir tavırla kanepeye oturup ağlıyor. "Satın alacak başka bir şey gelmedi aklıma," diyor Suzanne'e. "Senin istediğin bir şey var mıydı?"

Zengin olmaya başladığında her yere limuzin kiralayarak gidiyor. Limuzinle yoksul mahallelere gidip berduşlara 100 dolarlık banknotlar fırlatıyor. Suzanne'e, "Bunu her gün yapmak zorundayım," diyor. Bir keresinde birkaç arkadaşıyla berduşun tekini taciz ettiklerini ve başından aşağı bir şişe likör boca ettiklerini anımsamış.

Ben Shenge Ka Pharoah'yı (gerçek adı Selwyn O'Brien'dı) Jean onunla tanışmadan önce tanıdım, Berlin gece kulübünde barmen olarak çalıştığım sırada. Shenge Reggae Lounge'da çalışıyordu o zaman. Sonra hep ortalıktaydı. Jean'ın bütün işlerini o görürdü. Evi temizler, alışveriş yapar, uyuşturucu satın alırdı. Jean'ın yüzleşmek istemediği insanlara ve durumlara karşı tampon oluştururdu. Shenge beni her zaman sevmiş,

benden hep Jean-Michel'in kadını diye söz etmiştir. Çok hoş bir Barbados aksanı vardı. Jean'ın en yakın arkadaşı Shenge'ydi sanırım. Bence ona Andy Warhol'dan bile daha yakındı. Andy Jean'la hayatının ünlü olduğu son döneminde yakınlaşmıştı aslında. Jean'ın diğer ünlülerle bağlantı kurmasını sağlayan kişiydi Andy.

Jean Shenge'ye bütün sırlarını açardı.

Shenge ufak tefek, zayıf, kırılgan ve sevecen görünümlüydü. Minyon hatları, ışıltılı gözleriyle yüzü harikuladeydi. Sakalı, bıyığı ve rasta saçları vardı; yumuşak, bol giysiler giyerdi ve muazzam derecede spiritüeldi. Jean'ın yaşamının son birkaç ayı dışında her zaman yanında oldu. O sıra Jean'a Shenge'nin nerede olduğunu sorduğumda tartıştıklarını ve artık arkadaş olmadıklarını söyledi. Bu çok tipikti. Jean'a yakın olan herkes er ya da geç onunla kavga ederdi. İnsanlarla fazla yakınlaşmak Jean-Michel'i korkutuyordu sanıyorum.

Shenge ailedendi. Onu ben de severdim. Shenge'yle hâlâ bazen sokakta karşılaşırız. İkimizin de gözlerinde derin bir deneyimi sadece ikimiz paylaşmışız gibi bir ifade belirir. Bir şey söylememiz gerekmez. Birbirimize sarılır ve biliriz. Hiç kimse Jean'la neler yaşadığımı Shenge'den daha iyi bilemez. Ben de onun neler yaşadığını bilirim. Esrik ve cehennemi Jean-Michel deneyimi sadece ikimizin paylaştığı bir şeydir. Jean Andy Warhol'a farklı davranırdı. Andy'ye bütün kişiliğini göstermezdi. Ben ve Shenge Jean-Michel'le birlikte yaşadığımız için onu bütünüyle tanıyorduk. Bir an son derece sevecenken aniden ne kadar acımasız, soğuk ve öfkeli olabildiğini biliyorduk. Jean'la birlikte yaşayan genellikle Shenge ya da bendim. Çoğunlukla üçümüz birlikte takılırdık.

Crosby Caddesi'ndeki dairedeki dönemden bir süre sonra bir gece Rene Ricard ile çıktım, Jean o sırada Shenge'yle birlikte

Great Jones'da yaşıyordu. Ben, Rene ve T. bir partide kokain çektik. T. bizi evine davet etti. Rene bana gitmemi, kendisinin de birazdan geleceğini söyledi. Ben de gittim, fakat T. beni gerçekten korkutuyordu (kendisi SoHo'da ünlü bir galerinin sahibiydi). Rene'nin daha sonra geleceğini sandığım için gitmiştim oraya, yoksa gitmezdim. Rene gelmedi. T. birden çok tuhaf davranmaya başladı. Bana Jean-Michel'in penisinin büyüklüğünü ve herpes olduğunun doğru olup olmadığını sordu. Çok korktum.

Sonra T. pantolonunu çıkardı ve elinde dürülü bir gazeteyle beni dairede kovalamaya başladı. Ödüm patladı, kendimi dışarı attım. Beni pantolonsuz kovalamaya devam etti, üzerinde sadece beyaz gömlek ve kravat vardı. Gerçekten saçma bir görüntüydü. Kokainin etkisi altındaydım, bana tecavüz edeceğinden korktum.

Caddeye çıktığımda bir taksiye atlayıp eve gittim. Pijamamı giyip uyumaya çalıştım fakat uyuyamadım. Sürekli ağlıyordum. Sonunda pijamamın üstüne paltomu giydim, ayakkabılarımı giydim, güneş gözlüğümü taktım ve paltomun cebine bir şişe konyak koydum.

Great Jones'daki daireye yürürken kokain kafasından kurtulmak için konyak içtim. Daireye vardığımda sarhoş olmuştum. Kapıyı çaldığımda Shenge açtı.

"Jean-Michel seni bu halde görmese iyi olur," dedi.

"Neden?" dedim, "ben onu çok daha kötü hallerde gördüm, Shenge." Sonra, "Az önce başıma çok kötü bir şey geldi," diye devam ettim.

Shenge beni içeri aldı. Jean sesimi duyduğunda koşarak çıktı yatak odasından. Merdivenin üst basamağından bana televizyonu fırlattı. Ben merdivenin dibindeydim. Shenge fırladığı

gibi televizyonu kenara itti. Jean koşarak aşağı indi ve gözlerimi görmek için güneş gözlüğümü çekip çıkardı. Sarhoş ve kokain çekmiş olmam onu delirtti. O zamana kadar bana hiç bu kadar saldırgan davranmamıştı. Kafamı onsuz iyi etmeme tahammülü yoktu. Kendini bir şekilde sorumlu hissediyordu. Onun bana uyuşturucu vermesinin bir sakıncası yoktu çünkü başıma bir şey gelirse benimle o ilgilenirdi.

"Kiminleydin?" diye bağırdı.

Diz çöküp ayak bileklerine tutundum. Başıma geleni ona anlatmaya korkuyordum.

Jean, "Ne olduğunu bilmek istemiyorum. Şu anda bununla baş edemem. Şu anda harmanım. Yukarı çık ve biraz uyu," dedi.

Hıçkıra hıçkıra ağlıyordum, yerden kalkamadım. Jean beni yukarı taşıdı ve yatağına yatırdı. Uyuşturucu satın almak için dışarı çıkacağını ve uyuyabilmem için bana da biraz getireceğini söyledi.

O gittikten sonra Shenge yukarı gelip ne olduğunu sordu. Anlattığımda, "Jean-Michel'e söyleme," dedi, "yoksa T.'yi öldürür ve aklını yitirir. Hayır kızım, doğru olanı yaptın hı, hı, hı, hı, hı." (Shenge'nin hızlı hızlı hı, hı, hı, hı, hı deme gibi bir huyu vardı. Duymak insanı yatıştırıyordu bir şekilde.)

Sonra, "Tasalanma kızım," dedi, tekdüze Barbados aksanıyla, "Jean uyuyabilmen için sana bir şeyler getirecek, tasalanma, o sana bakacak. Şu anda olman gereken yerdesin, evindesin, hı, hı, hı, hı."

Shenge eşcinsel değildi, fakat son derece dişil ve anaç bir yanı vardı. Annemiz gibi filandı. Bakardı bize. Çok sevecendi.

ANNE ZİYARETE GELİYOR

Jean-Michel Suzanne'in annesinden pek hazzetmiyor. Jean-Michel onunla ilk kez, Suzanne kendisinden uzaklaşmak için Kanada'ya kaçtığında, onu geri getirmeye gittiği zaman tanışmış. Suzanne'in annesinin İngiliz aksanından nefret ediyor. Konuşma tarzının kibrini ve ırkçılığını ortaya koyduğunu söylüyor.

Jean-Michel'in arkadaşları Suzanne'in annesine hayranlar, onu çok çekici buluyorlar. Suzanne'in annesi Fab 5 ve Rammellzee ile tanışıyor. Rammallzee'yi anladığını, konuşmasında herkese anlaşılmaz saçmalıklar gibi gelen her şeyin doğru olduğunu söylüyor.

Jean-Michel Suzanne'in annesine sürekli, "Benim çizimlerimden uzak dur," diyor. Suzanne'in annesi bundan o kadar usanıyor ki çizimlerden birini çalıyor.

Daha sonra Jean-Michel Suzanne'in annesine görünmezmiş muamelesi yapmaya başlıyor. *Silah Taşıyan Yerli, İnciller, Safariye Çıkmış Amurrular** tablosunu yapıyor. Suzanne'e o resmi annesinin ziyaretinden esinlenerek yaptığını söylüyor.

Suzanne'in annesi gittikten birkaç gün sonra Jean-Michel Suzanne'i gecenin bir yarısında uyandırıp az önce bitirdiği resmi gösteriyor.

"Adı, *Bir Alçak Olarak Otoportre,*"** diyor.

---

* *Native Carrying Some Guns, Bibles, Amorites on Safari*, 1982. (e.n.)

** *Self Portrait As A Heel*, 1982. (e.n.)

DIŞARIDA YEMEK

Jean-Michel Suzanne'i havalı restoranlara götürmeyi seviyor. Bir gece pahalı İtalyan restoranlardan birinde uzun bir masada yemek yiyen yirmi beyaz iş adamıyla karşılaşıyorlar. Jean-Michel, "bunlar özel jetleri olan tipler," diyor.

İş adamları Jean-Michel'e dik dik bakıyor, ırkçı sözler mırıldanıp sarhoş halleriyle gülüyorlar. Siyah ve rasta saçlı olduğu, tuhaf giyindiği için onu pezevenk sanıyorlar, Suzanne'i de fahişe. Suzanne aşırı makyajlı, kabartıp tepesine topladığı saçı arı kovanını andırıyor.

Jean-Michel şef garsona iş adamlarının hesabını kendisinin ödeyeceğini söylüyor. Ona 3.000 dolara mal oluyor. Jean-Michel'in onlara had bildirme biçimi bu. Onlara geçirme biçimi. Jean-Michel'in tuhaf davranışlarının çoğu insanların ırkçılığını yüzlerine vurma arzusuyla ilintili.

Bir gece Crosby'deki dairede derin uykudaydım, Jean da kulüplere takılıyordu. Sabahın beşine doğru salondan gelen seslerle uyandım. Jean ömrümde gördüğüm en güzel sarışınla kanepede oturuyordu, son derece narin bir kadınla. Öfkelendim - bütün geceyi dışarıda geçirdikten sonra eve böyle olağanüstü güzellikte bir kadın getirmeye nasıl cüret ederdi? Yatak odasına gelmesini söyledim.

"Kim bu kız?" diye sordum.

Bir kahkaha atıp, "Kız değil o, Teri Toye, travesti, çok güzel, değil mi? Hadi gel de tanış," dedi.

Yatak odasından çıkıp onlarla kokain çektim.

Daha sonra Melody ve kısa bir süre için galeri işleten, yıllardır birlikte olduğu erkek arkadaşıyla iyi arkadaş olduk. Erkek arkadaşının galerisinde resimlerimi bile sergiledim.*

Teri Toye harikulade, çok zayıf ve müthiş zarifti. Kâküllü düz ince saçları vardı ve büyük siyah bir güneş gözlüğü takardı. Dar mini etekler giyerdi, 60'lı yıllardan fırlamış gibi. Podyum mankeniydi, Steven Sprouse kızı olarak ünlenmişti. Açık pembe ruj sürerdi, ince dudaklarını büküp somurtmak gibi bir huyu vardı. Kol ve bacaktan ibaretti. Pek çok kızdan daha çok kıza benzerdi.

Onu ilk tanıdığımda henüz cinsiyet değiştirme ameliyatı olmamıştı. Sonra bir gece onunla dışarıda takılırken bana bir süre önce İsviçre'ye gidip ameliyat olduğunu söyledi. Ameliyatın parasını üvey annesi ödemiş ve ona harikulade, Yves St. Laurent marka bir elbise satın almıştı. Bir arkadaşımızın evindeydik. Teri Toye ile erkek arkadaşı orada kalıyorlardı ve beni biraz eroin çekmeye davet etmişlerdi.

Melody yeni elbisesiyle ortalıkta dolanıp cinsiyet değişiminden söz ediyordu. Hormon alıyordu, küçük yuvarlak göğüsleri çıkmaya başlamıştı. Ona, değişimini görebilir miyim, diye sordum.

İki kız arkadaş gibi yatak odasına gittik; o, şık elbisesini kaldırdı, külotunu çıkardı ve gösterdi. Mükemmel bir iş çıkarmışlardı. Herkesinki kadar gerçek görünüyordu. Melody o kadar mutlu ve gururluydu ki. Sonra konuşmaya başladık. Ona kendini ne zaman erkekten çok kız gibi hissetmeye başladığını sordum. Kendini bildi bileli öyle hissettiğini söyledi. Melody daha sonra erkek arkadaşıyla evlenip Iowa'ya yerleşti. Erkek arkadaşı ayakkabı satıcısı olmuştu.

---

* Teri Toye'nin ismi. (e.n.)

RAMMELLZEE

Sırtını geriye yatırarak yaylana yaylana kocaman adımlarla yürüyor, bir tür be-bop süzülüşü. Polyester pantolonlar, ipek çoraplar giyiyor. Başında ya eşofman kapüşonu ya da üstüne kayak gözlüğü geçirilmiş bir şapka. Bazen kayak gözlüğünü gözlerine indiriyor. Donald Duck gibi hızlı konuşuyor, hatta vaklıyor. Rammellzee kızlara "manyak," erkeklere "canii" diyor. Parlak rugan ayakkabılar giyiyor ayağına. Buna "kent kıyafetim" diyor. Far Rockaway'de polis tacizine uğramamak için eşofman çekiyor üzerine. Her parmağına yüzük, boynuna da kolyeler takıyor. Ayrıca uzun beyaz deri bir yağmurluk giyiyor. Hip-hop ve "super-fly" havası var. Ceketinin altında her zaman bir iki Olde English bira oluyor.

Suzanne'le Jean-Michel'in dairesinde uyuduğunda ayakkabılarını da şapkasını da asla çıkarmıyor. Çabucak sıvışması gerekirse diye öyle yaptığını söylüyor.

Rammellzee, "İkonoklast Panzerizm" adını verdiği yeni bir dil yaratmış. Yazılı sözü paramparça etmek için dünyaya geldiğini söylüyor. İngilizcedeki bütün harflerin toplumsal değişimlerden, ataerkil toplumlardan, ekonomiden ve tarihten geldiğini izah ediyor. Kendine "Gangster Prankster" diyor. Adı "Ramm Ell Zee"nin "Z gibi, soldan sağa okumanın yüceltilmesine çakma" manasında olduğunu söylüyor. Batı alfabesinde kullanılan bütün harflerin onunla ve kardeşleriyle bağdaşmayan bir kültürün ve felsefenin yansıması olduğuna inanıyor.

Rammellzee kokain çekmek için serçeparmağının tırnağını uzun tutuyor. Kendi alfabesini andıran epey geometrik resimler yapıyor, sonra da onların heykellerini yapıyor.

İslam Ulusu'nun radikal bir kanadı olan Yüzde Beş Ulus'un üyesi Rammellzee. Jean-Michel'in siyah adama karşı bir sorumluluğu olduğunu düşünüyor. Jean-Michel'i Harlem'deki Siyah Adamlar Toplantıları'na gitmeye ikna etmeye çalışıyor. Jean-Michel ona siyah adama karşı sorumluluğunu resimleriyle yerine getirdiğini söylüyor.

Onu ilk kez Jean uçağa bindirdi. Daha önce hiç uçağa binmediği için Rammellzee'nin ödü koptu. Ve Jean onu ilk kez lüks bir restorana, Barbetta'ya götürdüğünde eli ayağına dolandı. Ne sipariş edeceğini, hangi çatalı kullanması gerektiğini bilemedi.

Bir keresinde Rammellzee ayağımdaki ayakkabıların çok yıpranmış olduğunu fark etti ve beni ayakkabı almaya götürdü. Beyaz deri yağmurluğunu giymiş, kayak gözlüğünü takmış, taba-kahverengi bir limuzine yaslanmış beni bekliyordu. Bana kapıyı açtı. "Nereye gidiyoruz?" diye sordum. En fesat Donald Duck sesiyle, "Nereye gitmek istersen, yeter ki sana yeni bir çift ayakkabı alabileyim," dedi. "Şimdi anladın mı nereye gittiğimizi kuşum benim, ha ha ha ha."

Fayva'ya gittik. Rammellzee oranın kalitesiz bir mağaza olduğunu bilmiyordu, sadece bir ayakkabı mağazasıydı onun için. Sonra beni akşam yemeğine 6. Cadde'deki Tony Roma's Steak House'a götürdü. Orayı lüks bir yer olarak görüyordu. Şarap eşliğinde salata, biftek, fırında patates ve tatlı yedik. Çok hoştu gerçekten. Sonra yeni ayakkabılarımla hava atmam için limuzinle dolandık. Basit, topuklu, siyah bir ayakkabıydı. Mağazanın tezgâhında onlara klipsli kırmızı fiyonklar satın almıştık.

Ayağımda paralanıncaya kadar giydim. Benim Minnie Mouse ayakkabılarımdı onlar.

Herkes gibi, Rammellzee'nin de Jean'la arası açıldı. Rammellzee Jean'ın beyaz sanat dünyasına ruhunu sattığı kanısındaydı bence. Fakat kalbinin derinliklerinde Jean'ı her zaman sevdiğini biliyorum.

ARABA KULLANMAYI BİLMİYORLAR

Suzanne Crosby Caddesi'ndeki daireye taşındıktan kısa bir süre sonra Jean-Michel onu İtalya'ya götürüyor. Sergisi Modena'daki Emilio Mazzoli galerisinde. İkisi de araba kullanmayı bilmediği için Jean-Michel şoförlük yapsın diye Kai Eric'e de bilet alıyor.

Uçakta Jean-Michel sürekli tuvalete gidip kokain çekiyor. Gümrükten geçmeden kokaini bitirmesi gerektiğini söylüyor. Acil çıkış kapısını açıp bulutların üstüne atlamak istediğini söylüyor.

Suzanne hepatit olmuş. Kollarını kaldıramıyor.

Jean-Michel yanına oturuyor ve onun kollarından birini öpüp yalıyor.

"Harikulade kollar bunlar," diyor. "Venüs, senin kollarını boyamam gerek."

Cebinden mavi bir keçeli kalem çıkarıyor ve Suzanne'in koluna resim yapıyor. Kol kemiğine, dirsek kemiğine, önkol kemiğine ve bileğine resim yapıyor. Bileğinin içine "hayvan hücresi" yazıyor. Parmağına bir yüzük çiziyor.

"Artık karımsın," diyor ona.

MODENA, ROMA, FLORANSA VE VENEDİK

Jean-Michel, Suzanne ve Kai Eric İtalya'ya gidiyor. Galeri sahiplerinin, zengin sanat koleksiyoncularının evlerinde kalıyorlar. Jean-Michel her gittiği yerde uyuşturucu buluyor. Jean-Michel ve Suzanne çok mutlu.

Bir gün Venedik'te Jean-Michel iki haftadır Charlie Parker dinlemediğini söylüyor. Charlie Parker dinlemezse delirecek. O müziği dinlemeye ihtiyacı var, aksi takdirde soluk alamayacak. İtalya'nın da ABD ve diğer ülkelerden farkı olmadığını söylüyor; müzelerdeki tablolarda siyah adamlar yok.

"Ben bunun için resim yapıyorum," diyor. "Siyah adamı müzelere sokmak için."

Bütün günü Charlie Parker kaseti arayarak geçiriyorlar fakat şansları yaver gitmiyor. Sonunda Jean-Michel Maria Callas'ın aryalarından derlenmiş bir kaset satın alıyor. New York'a döndüklerinde kaseti o kadar yüksek sesle çalıyor ki sokakta herkes duyuyor. İnsanlar geçerken pencereye bakıyorlar. Jean-Michel tahtalarına ve tuvallerine "AAAAAAAAA" yazısını resmediyor.

HASTANE ÇOK BEYAZ

Suzanne ateşlendiğinde bunu kokaine yoruyor. Kusmaya başladığında eroine. Ayağa kalkacak gücü yok. Oturamıyor da.

"İçimde kan varmış gibi hissediyorum," diyor.

Jean-Michel onu ziyaret etmek için hastaneye bir kez bile gelmiyor. Doktor Suzanne'e pelvik inflamatuar hastalığı olduğunu söylüyor, ona kimlerle yattığını soruyor.

Suzanne, "Sadece erkek arkadaşımla," diyor.

Doktor, "Üzgünüm ama bu hastalığı sana erkek arkadaşın bulaştırmış," diyor.

Doktor ona uyumasını söylüyor. Antibiyotiğin damar yoluyla bedenine aktığını söylüyor. Altı gün sonra kendini daha iyi hissedeceğini söylüyor. Nekahet süresinin bir ay olduğunu ekliyor. Hiçbir zaman çocuk doğuramayacağını söylüyor.

BÜYÜ, İŞE YARIYOR

Jean-Michel Suzanne'e annesinin bir büyücü olduğunu ve Haiti voodoo'sunu çok iyi bildiğini söylüyor. Bunu kendini korumak için öğrendiğini söylüyor. Nasıl yapıldığını ona da öğrettiğini söylüyor.

Resimlerine "ALTIN" ve "YEN" yazıyor, madeni paralar resmediyor ve herkes onları satın almak istiyor.

"Gördün mü?" diyor, sekiz adet yüzlük banknotu yuvarlayıp cebine sokarken, "işe yarıyor."

Orada ne kadar yaşadığımı tam olarak bilmiyorum. Bir buçuk yıl belki. Aramız çok kötüydü. O kadar çok kokain çekiyordu ki aşırı paranoyak olmuştu. Bir keresinde canıma tak etti, otuz gramı tuvalete atıp sifonu çektim. Tabii ki ben de çok fazla kokain çekiyordum, fakat bu son bulsun istiyordum. Oraya ilk taşındığımdaki gibi, o kadar fazla uyuşturucu takılmadığımız zamanlardaki gibi mutlu olalım istiyordum.

Aramız gerçekten kötüydü. Günlerce konuşmadığımız oluyordu. Beş gün kokain takıldıktan sonraki düşüşe tahammül edemediğim için gizlice eroine başlamıştım. Jean sabahlara kadar kulüplere takılıyordu. Shenge orada çalıştığı için Reggae Lounge'a çok sık gidiyordu. Reggae Lounge'ın hemen yanındaki Berlin'de barmen olarak çalıştığım için onları ben tanıştırmıştım. Jean orada sabaha kadar uyuşturucu takılıyordu, bazen günlerce, başka kadınlarla da yatıyordu. Bu beni çıldırtıyordu, ama belli etmemeye çalışıyordum.

Her neyse, bir başka sergi için tekrar Roma'ya gitmemiz gereken gece sabaha kadar eve gelmedi. Sonunda geldiğinde ona, "Benim canıma tak etti. Ben başkalarıyla yatmıyorum. Yatsam beni öldürürsün," dedim.

Sonra, "Seninle Roma'ya gitmiyorum," dedim.

Çılgına döndü, eşyaları kırıp dökmeye başladı. Tekila içiyordum. Saat sabahın onuydu henüz. Hepatit yüzünden içmemem gerekiyordu. Tekila kadehimi kaptığı gibi duvara fırlattı.

"İçmemen gerekiyor!" diye bağırdı. Sonra başka şeyler kırmaya başladı.

"Bana neden bu kadar kızıyorsun," dedim. "Senden izinsiz soluk bile alamıyorum. Bırak kenara çekileyim, sen de ne bok istiyorsan ye. Ben gidiyorum. Hiçbir şeyim yok. Ne param ne de gidecek yerim, hiçbir şeyim yok. Ama böyle yaşamaktansa sokakta yaşamayı yeğlerim."

Jean Roma'ya gitmek için bavulunu yapmaya başladı. Kendime bir tekila daha koydum. Birbirimizle konuşmadık. Jean bütün gece kokain takıldığı için titriyordu. Sonra gitmek üzere asansöre yürüdü.

"Rene'ye biz yokken evi kullanabileceğine dair söz verdik. Ben dönünceye kadar evden çıkma," dedi.

Sonra bana bin dolar verdi.

"Paraya ihtiyaç duyarsan Annina'ya gidip ondan alabilirsin," dedi.

"Senin parana ihtiyacım yok," dedim.

Parayı yere fırlatıp gitti.

O gece çok depresif olduğum için Rene Ricard beni bir partiye götürdü.

"Tasalanma," dedi, "her şey yoluna girecek, bugüne kadar Jean-Michel'e bu şekilde karşı çıkmadın, o kadar. Yapabileceğin en iyi şeyi yaptın."

Partideyken Jean geldi. Partide ne aradığımı bilmek istedi.

Anladığım kadarıyla Annina ile havalimanına gitmiş ve ona, "Ben gidemeyeceğim, dönüp Suzanne'le konuşmam gerek," demiş. Annina çok sinirlenmiş ve Roma uçağına onsuz binmiş. Jean partiden ayrılıp başka bir uçakla Roma'ya gitti. Ben de daireye döndüm.

O gece, çok geç bir saatte, Rene kapının zilini çalmaya başladı. Pencereden baktığımda serserinin birini eve getirdiğini gördüm. Çocuk hırsız tipliydi, bu yüzden kapıyı açmadım.

"Kancık!" diye bağırdı Rene bana sokaktan.

Ertesi gün Rene eve geldi, burnundan soluyordu.

"Bir kere senin burada olmaman, Jean-Michel'le Roma'da olman gerekiyordu. Dün gece yanımdaki 10. Cadde'den kaldırdığım çok güzel bir oğlandı. Beni utandırdın."

"O serserileri buraya getiremezsin," dedim.

Banyoya gidip fayansların üstüne yattım. Bütün bunlar benim için çok fazlaydı.

Rene bir süre sonra banyoya gelip saçımı okşadı.

"Lütfen beni affet," dedi.

Rene ile büyük kavgalara tutuşmadan birlikte bir hafta yaşamayı başardık. Bir gün telefon çaldı, Annina Roma'dan

arıyordu. Jean'ın nerede olduğunu bilmiyordu. Bana kendi galerisine gidip bir miktar para almamı ve hemen Roma'ya gelmemi söyledi. Gelemeyeceğimi, Jean'la büyük bir kavga ettiğimizi söyledim.

Telefonu kapattım ve Rene'ye, "Jean nerede?" diye sordum.

"Gerçekten bilmek istiyor musun?" diye sordu. Ardından, "kız manken ve senden on kat daha ünlü," dedi.

"Jean nerede?" diye sordum yine.

"Japonya'dalar, birbirlerine âşıklar," dedi. "Aslında benim burada bulunmamın nedeni Jean'ın seni buradan çıkarmam için bana para ödemesi. "

Bunun yalan olduğunu biliyordum. Yine de içimi acıttı. Gittim.

BAVULLAR VE DİĞER ÇANTALAR

Suzanne çok sessiz. Bir bavula file çoraplarını, puantiyeli eteğini, elbiselerini, ayakkabılarını ve kışlık ceketini koyuyor. Bir başka çantaya pasaportunu, plastik takılarını. Buzdolabından küçük bir poşet kokain alıyor, saçının içine yerleştirip firketelerle sabitliyor. Jean-Michel'in ona verdiği bin doları dairede bırakıyor. Ardında daktilosunu, ceketini ve saç fırçasını bırakıyor. Saç fırçasını ardında bırakması gerektiğini biliyor - Voodoo gereği.

Dışarı çıkıyor ve etrafında çantalarla kaldırıma oturuyor. Altı punk, uyanık oğlan önünden geçerken ona ne derdi olduğunu soruyor, o da onlara, "Erkek arkadaşım beni artık sevmiyor. Başka kızlarla birlikte oluyor. Ünlü biri," diyor.

Çocuklar onu Alphabet City'deki evlerine götürüyor. Suzanne kanepede yatıyor ve çocuklar onu dört gün peynirli sandviçle besliyor. Suzanne onlara saçına gizlediği kokaini veriyor. Suzanne'in kokaini saçının içinden çıkarışını izliyorlar. Ona büyücü olduğunu söylüyorlar.

Bir gün Suzanne ayağa kalkıyor ve, "Teşekkürler, çocuklar. Benim kendime bir iş bulmam gerek," diyor.

Üç iş birden buluyor: İkinci el bir giyim mağazasında tezgâhtarlık, geceleyin bir barda barmenlik ve underground sinemacı Eric Mitchell'in metinlerini daktilo etme.

Suzanne bir ay sonra daktilosunu geri almak için Crosby Caddesi'ndeki daireye gidiyor. Jean-Michel dönmüş; David Bowes,

Fab 5 Freddy ve birkaç arkadaşla birlikte orada. Zayıf ve kirli görünüyor. Suzanne daktilosunu almak için yanından geçip gidiyor. Jean-Michel onu takip ediyor.

"Dönecek misin? Dön. Seni bulamadım. Neredeydin? Rene'ye sana sahip çıkmasını ve gitmene izin vermemesini söylemiştim," diyor Jean-Michel.

Suzanne dönmeyeceğini biliyor. Kollarının arasında bir piyano taşıyabilecekmiş gibi hissediyor. Bir kamyon taşıyabilecekmiş gibi. Yürüyebileceğini, bacaklarının ona ihanet etmeyeceğini biliyor. Asansör kapısı kapanırken Jean-Michel'in bir şeyleri kırıp döktüğünü duyuyor.

Gidip biraz eroin satın almak için iyi bir gün... Suzanne taksiyle Houston Caddesi'ne gidip biraz eroin satın alıyor. Paketi takside açıyor ve kucağından burnuna çekiyor. Sevdiği sözcükleri düşünüyor; rakun, rayiha, Roma, Rammellzee, roket. Uyuşturucunun zihnini kurup onu aliterasyonlara sürüklediğini kavrayarak kendi kendine kıkırdıyor. Boynu ve elleri sıcacık, kürk gibi.

Birkaç hafta sonra Aşağı Batı Yakası'nda uyuşturucu satın alırken Jean-Michel'e rastlıyor. Jean-Michel onu limuziniyle gezintiye çıkarıyor. Uyuşturucuyu arabada çekiyorlar. Jean-Michel, "Burroughs cankiydi, Parker cankiydi... Dehaya giden yol bu," diyor. Kırmızı ışıkta sıska siyah bir berduşa yüz dolar çıkarıp veriyor.

"Paraya ihtiyacın var mı, Venüs?" diye soruyor Suzanne'e.

"Hayır. Ben hiçbir zaman senin paranı istemedim, Jean," diyor Suzanne.

"Biliyorum," diyor Jean-Michel.

TEKRAR TEKRAR TEMELLİ GERİ DÖNMELER

Jean-Michel gece için yaratılmış, bir köstebek gibi. Günışığı ona acı veriyor, güneş acı veriyor, fakat geceleyin bir büyücüye dönüşüyor, geceleyin her şey yerli yerine oturuyor ve ışıl ışıl parıldıyor, Jean-Michel Merlin oluyor. Geceler uyuşturucu için. Uyuşturucu geceler için. Günışığında gölgesini arayıp içine kıvrılıyor.

Jean-Michel Suzanne'in kapı eşiğinde duruyor. Suzanne, "Hayır, hayır, hayır, geri dönemezsin," diyor ona. Jean-Michel darmadağınık. Ayakkabılarından birinin tabanı yarılmış, ayak parmakları görünüyor. Sakalı uzun. Yanında hiç eşya getirmemiş. Suzanne'in onu içeri alacağına ihtimal vermiyor. Bütün sokak hayvanları gibi, içeri alınmayacağını biliyor.

Onu her zaman içeri aldım. Kendimi almayacağıma ikna ederdim fakat geri çevrilmeye alışmış birinin kabullenmiş ifadesiyle beliriverirdi kapıda - hiç arkadaşı olmayan bir oğlan çocuğu gibi.

Onu içeri aldığımda, her seferinde yaptığım gibi ona yemek pişirir ve bir koşu gidip kira paramın yarısını harcama pahasına iyi bir şişe şarap satın alırdım. Onu şımartmayı severdim. Pahalı şeylerden her zaman haz alırdı, onları tüketmek onu da değerli kılacakmış gibi.

Bir mum yakıp masaya oturturdum onu. Uzun süre şarap şişesine bakardı.

Böyle zamanlardan birinde birlikte sessizce oturduk, pek çok defa aynı şeyi yaşadığımız için ona ne diyeceğimi bilemedim. İki yabancı gibiydik, biraz havadan sudan konuştuktan sonra ona resimlerinin iyi satıp satmadığını sordum. Artık tonla para kazandığını söyledi. Doğrulup, "artık ünlüyüm, sana bir gün ünleneceğimi söylemiştim," dedi.

Kendini bildi bileli resim yaptığından ve çocukken çizgi roman çizeri olmayı düşlediğinden bahsettik. "Hayatta ilgimi çeken tek şey," dedi, "boş bir sayfa!"

O seferinde, ilk kez çocukluğundan konuştu. Bana başını sürekli belaya soktuğunu ve pek çok farklı okula gittiğini anlattı. Babasıyla ilk kez Porto Riko'ya yaşamaya gittiği zamandan söz etti, sekiz yaşındayken, annesiyle babası boşandıktan sonra.

Annesini özlüyordu sanıyorum. Annesi onu müzelere götürmüştü. Öğleden sonraları ikisi yere yüzükoyun uzanıp birlikte resim yaparlarmış. Annesi Jean'ın resimlerini evin her tarafına yapıştırırmış. Annesini kaybetmek içinde derin bir yara açmıştı. Şimdi yakındaki bir akıl hastanesinde olmasına rağmen Jean'ın zihninde çok uzaktaydı.

Ertesi sabah giderken yanında götürmesi için ona bir elma verdim. Bana veda etti. Beş dakika sonra geri gelip tekrar veda etti.

"Sen benim en iyi arkadaşımsın," dedi. Çok acıklıydı. Bu, çocukların birbirlerine yuvada söyleyecekleri türde bir şeydi.

VENÜS FOTOKOPİLERİ

Jean-Michel bir Venüs çiziyor ve onlarca kâğıdın üzerine "VENÜS" yazıyor. Kağıtları fotokopiyle çoğaltıyor, yırtıp arkadaşlarına, sokakta yabancılara dağıtıyor. Suzanne ile ayrılmalarını bu sembolik eylemle duyuruyor. Ayrıca Venüs'lerin bir kısmını resimlerine de yapıştırıyor.

Suzanne bir gece Roxy'ye gidiyor ve Jean-Michel'i Madonna'yla birlikte buluyor. Suzanne Madonna'nın üzerine atılıp saçını çekiyor, onu tırmalayıp yumrukluyor.

"Benim erkek arkadaşımla birliktesin!" diyor Suzanne.

Jean-Michel sadece uzun uzun gülüyor.

Daha sonra Suzanne'e, "Onu tam bir Porto Rikolu kız gibi benzettin," diyor.

Sonraları *Bir Uzmanlar Heyeti** resmini yapıyor. Bu resimde "Venüs" Suzanne ile Madonna saç saça baş başa girmiş iki çöp insan. Jean-Michel kolajda "Madonna" sözcüğünün üzerini çiziyor.

"Bunu neden yaptın?" diye soruyor Suzanne.

"Çünkü sen kazandın, Venüs," diyor Jean-Michel.

Jean beni Julian Schnabel'in evindeki bir partiye götürdü. Jean giyinip süslendi ama benim giyinip süslenmeme izin vermedi. Bana kendisinin boya lekeli uzun kollu tulumunu

* *A Panel of Experts*, 1982. (e.n.)

giydirdi. Utandım. Bütün kadınlar giyinip süslenmişlerdi ve çok güzel görünüyorlardı.

Jean, Schnabel'in işleriyle dalga geçerdi. Gülünç olduğunu düşünürdü. Schnabel'in gücünü, zenginliğini kıskanırdı. Tablolarına saygı duymazdı, fakat Schnabel'in sanat dünyasında eriştiği konuma saygı duyardı. Jean bunu yapabilen insanların fazlasıyla farkındaydı, onlara hayranlık duyardı. Hayatlarını geliştirebilen insanlara büyük saygı beslerdi. Madonna'yı bu yüzden seviyordu sanırım. Andy Warhol'u da. Jean Warhol'a bu kadar ünlendiği için, çok ilginç bir hayatı olduğu ve bu kadar çok ünlü insanla takıldığı için saygı duyuyordu. Fakat içten içe kendisini hepsinden daha yetenekli bir sanatçı olarak görüyordu. Büyük bir sanatçı olduğuna gerçekten inanıyordu.

Keith Haring'e gelince, ikisi arkadaştı. Jean'ın onunla ilişkisi bir dargın bir barışık gidiyordu, bozuşup duruyorlardı. Jean'ın Keith'in çalışmalarına dair duyguları çok karışıktı. Keith'in graffiti sanatçıları için bir kapı açmış olmasını çok takdir ediyordu. Öte yandan Keith'in işlerini biraz yapmacık buluyordu. Jean bir keresinde bana bunun "formüle edilmiş sanat" olduğunu, Keith'in iyi bir kaynak bulduğunu ve elindekini ısıtıp ısıtıp yeniden kullandığını söyledi. Jean SoHo'ya graffitiyi bir beyazın sokmuş olmasını hazmedemiyordu. Keith siyah ve Porto Rikolu graffiti sanatçılarıyla takılıyor, çoğunu işlerine dahil ediyordu, özellikle LA2 adında birini. Graffiti sanatçılarını Keith meşrulaştırmıştı aslında. Sanıyorum onun katkısı Jean'ın katkısından daha fazlaydı.

Jean nasıl algılandığı konusunda her zaman kaygılıydı, sürekli yeni stratejiler geliştirirdi. Jean'ın yanlış bir hamle yapması Keith'in yanlış bir hamle yapmasından çok daha tehlikeliydi. Jean beyaz sanat dünyasında meşru bir sanatçı olarak görülen ilk siyahtı. Graffiti sanatçılarına destek olmadan önce

kendi yerini sağlamlaştırması gerekiyordu. Fun Gallery'deki sergisini de bu yüzden düzenlemişti. East Village'daki bu galerinin sahibi Patti Astor adında biriydi. Jean hâlihazırda resimlerini SoHo'da sergilemişti. Bu sergiyi graffiti sanatçılarıyla dayanışma içinde olduğunu göstermek için açmıştı. Çok popüler bir sergiydi ayrıca. Jean kariyerine yararı olmayacaksa kendini başkaları için öne atmazdı.

TELEFON KULÜBESİNİN İÇİNDE

Suzanne bir ay boyunca arkadaşlarının yanında kaldıktan sonra bir yıllığına kiraya verdiği dairesine taşınıyor. Ev Jean-Michel'in Suzanne'e verdiği resimlerle dolu. Suzanne evin bir mabet gibi göründüğünü düşünüyor. Buzdolabı bile Jean-Michel'in çizimleriyle kaplı.

Suzanne her şeyi kaldırıyor. Bazı çizimleri ve resimleri pencereden dışarı fırlatıyor, aşağıdaki dama düşüyorlar. Ertesi gün biri damı temizliyor ve her şey çöpü boyluyor.

Suzanne bir büyü uyduruyor. Dört "Venüs" resmini plastik bir çöp torbasına koyuyor. Bir tüp çakmak gazı satın alıyor. Gece yarısı. Her üç adımda bir kendi etrafında üç kez dönerek Jean-Michel'in dairesine yürüyor. Oraya varıncaya kadar hareketi tekrarlıyor. Yolculuk bir saatini alıyor ve fena halde midesini bulandırıyor.

Jean-Michel'in dairesinin önündeki kaldırımda resimlerin üzerine çakmak gazını sıkıyor ve onları tutuşturuyor. Küçük bir kamp ateşi oluşuyor böylece.

Jean-Michel pencereden aşağı bakıyor ve, "Suzanne, ne yapıyorsun?" diye bağırıyor.

Suzanne telefon kulübesinin içine gizlenmiş.

Jean-Michel bir kez daha bağırıyor: "Suzanne, seni görüyorum. *Niña,** ne yapıyorsun?"

Suzanne cevap vermiyor. Kalbi tavuk kalbi gibi hızlı hızlı çarpıyor. AAAAAAEEEEEEAAAAAEEEE.

---

* (İsp.) Kız. (e.n.)

L.A.

Büyüler işe yaramıyor. Suzanne iki haftada on farklı oğlanla yatıyor, bunun da yararı olmuyor. Pyramid Club'da bir kızla öpüşüyor, yine hiçbir şey değişmiyor.

Suzanne giysilerini bavula koyuyor, eroinini saçının içine yerleştiriyor. Jean-Michel ona Los Angeles'a birinci sınıf bir uçak bileti gönderiyor.

Suzanne uçakta Country/Western şarkıcısı Mac Davis'in yanına oturuyor. Mac Davis kovboy şapkası takmış, kovboy çizmesi giymiş. Kemeri çizmeleriyle uyumlu kertenkele derisinden. Suzanne kıkırdıyor.

Suzanne tuvalete gidip biraz eroin çekiyor ve biraz daha kırmızı ruj sürüyor.

Uçak düşse bile umurunda değil.

Jean, Rammellzee ve Toxic beni karşılamaya geldiler. Bir kamyonete doluşup otobana çıktık, Larry Gagosian'ın Venice'teki evine gittik. Jean Larry'nin evinde kalıyordu. Jean'ın evin giriş katında ortasında bir yatak bulunan, resim yapabileceği bir odası vardı. Ortalık tuvallerden, yağlı boya tüplerinden geçilmiyordu. Jean hep bir yerlere gidip beni Larry'nin evinde yalnız bırakıyordu. Larry'nin evinde pek çok sanat eseri vardı ve odaların kapıları kapatıldığında otomatik olarak kilitleniyordu. Bunu bana söylemeyi unuttular ve bir gün odalardan birinde saatlerce kilitli kaldım.

Los Angeles'ta Jean'ın yemek karşılığında resim verdiği Mr. Chow's diye bir Çin lokantasına giderdik. Jean, Gene Kelly'nin oğlu Tim Kelly ile arkadaştı. Bir keresinde Tim'i görmek için Gene Kelly'nin evine gittik. Görkemli eski Hollywood evlerinden biriydi, şömine rafının üzerinde bir Oscar duruyordu. Kendime içki almak için barın üzerinde kıçım havada karşıya uzanırken Gene Kelly içeri girdi. Ağzım açık kalakaldım. Gene idollerimden biriydi. Tim bizi tanıştırdı. Elini sıktım. Anladığım kadarıyla Gene Kelly Jean-Michel'i çok sevmiş ve ona Singing In The Rain *filminde giydiği ceketi hediye etmişti.*

Jean ben gelmeden bir hafta önce Madonna'nın onu ziyaret ettiğini söyledi. Madonna ondan kendisini alışveriş çılgınlığı yapmaya götürmesini istemişti. Bana neden hiç böyle şeyler istemediğimi sordu. Böyle bir şey istemenin hiç aklıma gelmediğini söyledim.

Sonra, "Beni de alışveriş çılgınlığı yapmaya götürür müsün?" dedim.

"Hayır," dedi, "Madonna'nın alışveriş çılgınlığından beri meteliksizim."

MICHAEL STEWART

Suzanne'in güzel, tatlı bir çift kol bulması çok sürmüyor. Bir çocuğun kolları. Suzanne'in kendisinden bile daha çocuk bir çocuğun kolları. Sevecen biri o. Ensesine hiç şaplak yememiş. Yanağına hiç yumruk yememiş. İskeletini hiç öğrenmemiş.

Suzanne Michael Stewart'la barmen olarak çalıştığı Berlin gece kulübünde tanışıyor. Michael Pyramid Club'da komi. Michael Stewart utangaç, açık tenli bir siyah. Brooklyn'li orta sınıf ve iyi bir Baptist aileden geliyor.

Suzanne Jean-Michel'den kaptığı pelvik inflamatuar hastalığı yüzünden hastanede yatarken Michael her gün onun ziyaretine geliyor. Suzanne'in serumla antibiyotik tedavisi görerek hastanede kaldığı iki hafta boyunca Michael ona çeşitli dergiler, koka kola ve cips getiriyor.

Michael Stewart'ın tatlılığını, sevecenliğini hiçbir zaman unutmayacağım. Onu küçük erkek kardeşimmiş gibi seviyordum. Sevecen, sessizdi. Hastanede yattığım iki hafta boyunca her gün beni görmeye geldi. Telefon faturamı ödemek gibi yapamadığım bütün işlerimi gördü. Jean'ın kız arkadaşı olmam onda hayranlık ve saygı uyandırıyordu.

BERLİN GECE KULÜBÜ

Michael bara oturup Suzanne'den bir koka kola istiyor ve onunla saatlerce konuşuyor. Fırsat bulduğu her gece geliyor. Suzanne'in bar tepsisindeki zeytinleri ve kirazları yiyor, kürdanları çiğniyor.

Üç taş oynuyorlar, bir de coğrafya oyunları. Bir gece Suzanne bar tezgâhının üzerinden eğilip Michael'ı alnından öpüyor. Ona küçük erkek kardeşini hatırlattığını söylüyor. Michael ona kalacak yeri olmadığını söylüyor, Suzanne de kendisiyle yaşamasına izin veriyor.

Michael duş yapıp yapamayacağını soruyor, Suzanne, "Elbette," diyor.

Michael biraz süt içip içemeyeceğini soruyor, Suzanne, "Elbette," diyor.

Michael gidip gazete alayım mı diye soruyor, Suzanne, "Elbette," diyor.

Suzanne işteyken Michael daireyi temizliyor.

Birlikte uyuyor, bazen sevişiyorlar. Sabahleyin Suzanne, "Bana erkek kardeşimi hatırlatıyorsun," diyor.

Suzanne bazen günlerce ortadan kayboluyor. Jean-Michel'i görmeye devam ediyor. Bu, hiç bitmiyor.

Birkaç hafta sonra işini kaybeden Michael annesinin Clinton Bulvarı'ndaki evine dönüyor.

LUCKY STRIKE

Suzanne Michael'ı 9. Cadde'de, Madonna'nın barmenlik yaptığı Lucky Strike adlı kulüpte görüyor. Birkaç içki içiyorlar. Suzanne ona hep Jean-Michel'e döndüğü için üzgün olduğunu, fakat bunun elinde olmadığını söylüyor. Michael çok tatlı ve sevecen davranıyor, Suzanne'in kolunu okşayıp, "Peki, peki," diyor.

Suzanne, "İstersen gelip bende kalmaya devam edebilirsin," diyor.

Michael, "Peki, peki," diyor.

Michael birkaç saat sonra bardan ayrılıp Brooklyn'e gitmek üzere LL metrosuna biniyor.

Polis Michael'ın duvarlara graffiti yaptığını iddia ediyor, fakat ne duvarlarda yazı ne de boya var ortada. Michael tutuklanıyor. Polis memuru Michael'ın tutuklanmaya karşı koyduğunu iddia ediyor. Bir destek ekibi çağırıyor. Beş polis geliyor.

Suzanne içinden, o kadar hafif ve uysaldı ki Michael'a ben bile kelepçe takabilirdim, diye geçiriyor.

Sabah on sularında Michael'ın annesi aradı. Eve polis geldiğini ve Michael'ın hastanede olduğunu bildirdiğini söyledi. Michael'ın annesi hastaneden arıyordu. Acil servisten. Hastaneye gelmemi istedi. Bellevue Hastanesi'nin acil servisine gittim ve Michael'ın annesiyle babasını buldum. Ne olduğunu sordum. Bilmediklerini söylediler.

Michael'ın annesi çok hoş, kısa boylu, açık tenli bir kadındı. Su birikintileri misali sürekli ıslak siyah gözlerinden derin bir

hüzün ve kaygı okunuyordu. Çok güzel bir yüzü, ince ve yayvan bir gülümsemesi vardı. Gülümsediğinde gözleri dışında bütün yüzü aydınlanıyor, fakat gözlerindeki hüzün hiç kaybolmuyordu - ilk oğlu öldüğü için belki. Michael'ın babası da ömrümde gördüğüm en zarif adamdı muhtemelen. Uzun boylu, zayıf, yüz hatları beyazları andıran, açık tenli bir siyah. Takım elbiseler giyer, kravat ve 40'lı yıllarda moda olan şapkalardan takar, bir odaya girdiğinde şapkasını mutlaka çıkarırdı. Aynı Michael gibi sessiz, çekingen ve alçak gönüllüydü. Adamın saygınlığından etkilendim. Her zaman ziyaretçi odasında oturur, New York Times'*ı başından sonuna kadar okurdu. Büyük acı içindeydi, bunu yüzünde görebiliyordunuz. Fakat acısını o kadar sessiz yaşıyordu ki. Okuyordu, okuyordu, okuyordu.*

Michael'ın annesine neden hiç kimsenin ne olduğuna dair bir açıklama yapmadığını sorduğumda Michael'ın tutuklandığından ve komada olduğundan başka bir şey bilmediğini söyledi.

Acil servis masasına gidip Michael Stewart'ın nişanlısı olduğumu (değildim) ve onu görmek, ne olduğunu öğrenmek istediğimi söyledim. Bu bilginin henüz mevcut olmadığını söylediler.

Sonra bir sivil polis yanıma geldi ve beni sorgulamaya başladı. Michael hakkında sorular sordu bana. Uyuşturucu kullanır mıydı? Hayır, dedim. Şiddete meyilli miydi? Kesinlikle değildi, dedim. Sonra tepem attı, ben onu sorgulamaya başladım. Bir şey bilmediğini söyledi. Bunu tuhaf buldum. Adam polisti. İki olasılık vardı. Ya polisler Michael'ı o halde bulmuş ya da onu o hale onlar sokmuştu. Bunun polis tutanağında bulunması gerekirdi, bu polis de tutanağı okumuştu kuşkusuz. Bu işte bir bit yeniği olduğunu hissettim. Sonra bana Michael'ın tam olarak ne durumda olduğunu söylemesini istedim ve o ölecek mi, diye sordum. Adam, "Evet," diye fısıldadı. Ona avukat gelmeden başka soru yanıtlamayacağımı söyledim. Michael'ın

annesinin yanına gittim ve tanıdığı bir insan hakları avukatı olup olmadığını sordum. Olduğunu söyledi.

Avukatlar geldikten sonra her şey daha hızlı ilerlemeye başladı. Özel bir odaya alındık. Sonunda avukatlar ve onların getirdiği doktorun Michael'ı görmesine izin verildi. Doktor odadan çıktığında oturdu ve, "Oğlunuzun o kadar çok sorunu var ki ölmesini dilemeniz gerek," dedi. Hepimizin soluğu kesildi. Fakat kimse ağlamadı. Doktor beyin ölümünün gerçekleştiğini söyledi. Yasa dışı müdahale sonucunda copla boğazına bastırılmasının beyin tabanında büyük bir kanama oluşturduğunu söyledi. Michael'ın bedeninde çok sayıda çürük ve ezik olduğunu, el ve ayak bileklerinde kelepçelerden kaynaklandığı anlaşılan kesikler bulunduğunu da söyledi.

ERTESİ SABAH

Takı tasarımcısı Maripol için çalıştığı Fiorucci mağazasını arıyor Suzanne. İşe gelmeyeceğini söylüyor. Suzanne saçını kesiyor. Ucuz giyim dükkânlarından birine gidip pembe renkli sade bir bluz, siyah bir etek ve plastik inci bir kolye satın alıyor. Jean-Michel'in dairesini arıyor fakat telefonu kimse açmıyor.

Suzanne bir arkadaşından bir fotoğraf makinesi ödünç alıyor ve Bellevue Hastanesi'ne gidiyor. Michael'ın odasının önünde bir polis memuru nöbette, içeride de kamera var. Polis Suzanne'e Micheal Stewart tutuklu olduğu için bunun gerekli olduğunu söylüyor. Suzanne polise, "Memur bey, efendim, o benim erkek arkadaşım, lütfen iki dakika girmeme izin verin. Lütfen, efendim, lütfen," diyor.

Oda çürük et kokuyor. Suzanne ceketini kameranın üzerine fırlatıyor, Michael'ın üstündeki çarşafı çekip bedenindeki bütün yaraların ve çürüklerin fotoğrafını çekiyor. Yüzü kesiklerle kaplı, teninde cam parçaları var. (Daha sonra polisin Michael'ın yüzünü ekip arabasının camına geçirdiğini öğrenecek). Michael'ın yüzü şiş, devasa bir hal almış. Gözleri şiş, iki kırmızı-siyah et parçası, kapalı. Göğsü, bacakları kesik ve çürük içinde. Başı gazlı bezle sarılı. Burnundan tüpler çıkıyor, ağzı solunum cihazına bağlı. Dizlerinde, bileklerinde yaralar. Bedeninde zarar görmemiş hiçbir yer kalmamış.

Suzanne ona dokunamıyor. Michael artık kimsenin ona dokunmasını kaldıramayacak halde.

Michael Stewart'ın annesi ve babası bu narin, sıska kıza teslim oluyor; kız dünyayı ateşe verecek kadar güçlü.

Hemen davaya bakacak avukatlarla çalışmaya başladım. Bana en çok ihtiyacımız olan şeyin basının desteği olduğunu söylediler. Başlarda hiçbir muhabir bunu haber yapmak istemedi. Avukatlar bana Amsterdam News *muhabiri Peter Noel'e gitmemi söylediler. Gittim. Benimle konuşmayı kabul eden tek muhabir oydu. Ulusal Siyah Birleşik Cephe (NBUF) üyeleriyle de görüşmeye başladım. Önce benimle görüşmek istemediler, ama yarı Filistinli olduğumu söyleyince kabul ettiler.*

Avukatların çok paraya mal olacağını da kavradım. O sıralar SoHo'daki bütün galeriler graffiti sanatı sergiliyorlardı, onlara gidip davayı anlattım. Michael'ın bir graffiti sanatçısı olduğunu söyledim. (Değildi, moda olduğu için öylesine takılıyordu). Onlara Michael'ın yasal savunması için para yardımı yapmaları gerektiğini söyledim. Bir ayda on dört bin dolar para topladım. Paranın büyük kısmını Keith Haring bağışladı. Galerilerin çoğu da bağış yaptı. Madonna da Danceteria'da bir konser vererek bağışta bulundu.

İki hafta sonra Michael öldü. 15 Eylül 1983. Tarihi çok iyi hatırlıyorum çünkü bir yerde 15 Eylül 1963'te beş genç kızın Alabama Birmingham'da Ku Klux Klan'ın bir kiliseyi bombalaması sonucunda öldüğünü okumuştum. Michael'ın da bu olaydan yirmi yıl sonra aynı tarihte ölmesini çok tuhaf buluyorum.

Stewart'ın avukatlarının getirdiği adli patolog ölüm nedenini yasa dışı müdahale sonucu copla boğma ve masif beyin kanaması olarak saptadı. Kent yönetiminin atadığı adli tabipse basına Michael Stewart'ın tutukluyken aldığı yaraların ölümüne neden olduğuna dair kanıt olmadığını söyledi. Basın mensupları yirmi beş yaşında sağlıklı bir gencin ölümüne neyin neden

olduğunu sorduklarında, "kalp yetmezliği" dedi adli tabip. İnanılır gibi değildi.

Avukatlar daha sonra birilerinin Michael Stewart'ın gözlerini çıkardığını saptadı. Bu standart bir prosedür değildi, avukatlardan ve ailesinden izin alınması gerekiyordu. Michael'ın gözlerini boğulmanın kanıtı olabilecek kandan arındırmak için gizlice çamaşır suyuna koydukları düşünüldü.

Bir grup insan bir araya geldik ve hükümetin ırkçı polis şiddetini örtbas etmeye çalıştığını kanıtlamak için otopsi raporuna ilişkin resmi bir soruşturma başlatılmasını talep ettik. Dört bin kadar imza topladık.

Sonra Ulusal Siyah Birleşik Cephe'nin lideri Rahip Daughtry ile adliye binasına gittim. Basına haber vermiştik, geldiler. New York'ta ne kadar televizyon kanalı, gazete varsa hepsi oradaydı. Aniden bütün flaşlar patladı ve Rahip Daughtry bana, "Suzanne, benim valiyle aram pek iyi değil, sen konuş," dedi. Afalladım. Ben onun konuşacağını sanıyordum. Hemen kendimi toparladım, adliye binasının basamaklarını tırmanıp dilekçeyi Vali Koch'un avukatına verdim ve, "New York halkını temsilen, Michael Stewart'ın polis gözetimindeyken ölümüne ilişkin adli tıp raporunun incelenmesi için resmi bir soruşturma başlatılmasını talep eden bu dilekçeyi sunuyorum," dedim.

Soruşturma başlatıldı, fakat bütün polisler salıverildi. Ardından kamu davası açıldı ve aileye haksız fiil nedeniyle ölümden ötürü bir milyon dolar tazminat ödendi. Fakat o polisler hâlâ devriye gezmeye devam ediyor.

HARLEM'E DAVET

Suzanne Michael Stewart davasına dair konuşmak için Harlem'de "Fight Back" adında bir yere davet ediliyor. Burası duvarlarla ayrılmış küçük bölmeleri olan bir odaydı, duvarlar tavana erişmiyordu. Porto Rikolu olan hamile bir kadın ve eşi dışında herkes siyah burada. Suzanne yanlış yerde olduğunu idrak ediyor. Aşırı radikal siyah Müslüman Yüzde Beş Ulus'un toplantısı bu. Bu insanlar beyazlara karşı silahlanmak gerektiğine inanıyor. Bütün beyazların şeytan olduklarına, siyahlar dünyaya hâkim olduğunda gerçekleşecek devrime inanıyorlar. Hepsi aşırı radikal, Louis Farrakahn yandaşları.

Suzanne'den ön odaya gidip Michael Stewart davasına dair bir konuşma yapmasını istiyorlar. O da yapıyor.

Odanın arka tarafında bir adam, "Beyaz kancık, beyaz kız!" diye bağırıyor. Adamdan odayı terk etmesi isteniyor.

Beş dakika sonra adam yüzünde bir kar maskesi, elinde silahla geri geliyor ve silahı kapıya doğrultuyor. "Sen öldün, beyaz kancık!" diye bağırıyor. Biri yerinden fırlayıp kapıyı adamın yüzüne kapatıyor.

Suzanne yutkunamıyor. Ağzı oynuyor, "Ben İslam dinine mensubum. Ölürsem yüce Allah uğruna ölürüm," diyor.

Herkes ayağa kalkıyor. Herkes aniden korkuya kapılıyor. Kadınlar hamile kadının etrafını sarıyor, adamlar bütün kadınların etrafını sarıyor ve sarmalanmış bir grup olarak böylece dışarı çıkıyorlar.

Ondan sonra Suzanne Michael Stewart davası üzerinde çalışmayı bırakıyor. Korkuyor ve sınır dışı edilme korkusuyla birkaç aylığına Kanada'ya yerleşiyor. Telefonunun dinlendiği, insanların onu izledikleri vehmine kapılıyor.

MICHAEL STEWART'IN CENAZESİ

Michael'ın annesi tabutun açık olmasını istiyor. Michael'ın bedeninin çok hasar görmüş olmasına, cesede otopsi uygulanmış olmasına rağmen. Oğluna ne yaptıklarını herkes görsün istiyor. Cenaze töreninde bir konuşma yapıyor. Kısa ve basit bir konuşma. "Michael küçük bir çocukken ona adalete inanmayı öğrettim. Ona insanlara adil davranırsa ona da adil davranılacağını öğrettim. Öğrendiği ilk şarkı 'Tanrı Amerika'yı Kutsasın'dı," tarzında bir konuşma.

Tasarımcı Dianne Brill cenaze için bir takım elbise bağışlıyor. Kilisenin önünde haberciler kameralarıyla bekliyor.

Suzanne siyah dar bir etek, siyah file çorap giyiyor.

Suzanne, "Michael beni böyle beğenirdi," diyor.

Suzanne bileziklerinden üçünü tabuta koyuyor.

Tanrıya inanmam. Fakat her birimizin içsel bir dinamiği olduğuna inanırım, her zaman farkında olmadığımız bu dinamik hayatta derin hakikatlere tanık olmamız için bize rehberlik eder. Bu derin deneyimler bizi sonsuza dek değiştirir ve nihai benliğimize yaklaştırır. Jean-Michel Basquiat ile ilişkim ve Michael Stewart'ın ölümü böyle deneyimlerdi.

İSİMSİZ (TAHRİF)

Jean-Michel *İsimsiz, (Tahrif), 1983*[*] resmini yapıyor. Sunta üzerine akrilik ve yağlı boya, 64 x 77 cm. Resimde iki polis kefenlenmiş gibi görünen küçük, siyah bir figürü coplamaktadırlar. Başının etrafında bir hale var bu figürün. Arka planda bir duvar yazısı: C.O.P., hoh ve DEFACIMENTO?

Jean, Michael'ın ölümüne çok üzüldü. Bu olay ona kendini savunmasız hissettirdi. Fakat aynı zamanda Michael'ın ölümünün ardından ortalığı birbirine kattığım için bana çok öfkeliydi. Olanın olduğunu, unutmamı, elimden hiçbir şey gelmeyeceğini söyledi. Bu dava için bu kadar takıntılı bir şekilde çabalamamdan nefret etti. Onu gerçekten korkutuyordu sanıyorum. Sırada kendisinin olduğunu düşünüyordu galiba. Her zaman polisin, hükümetin ya da iktidar sahiplerinin onu öldüreceğini düşünürdü. İçinde yaşadığı ırkçı kültürün öyle güçlü bir barometresiydi ki. Etrafında olan her şeyi çok yoğun hissederdi. Sadece kokain paranoyası değildi bunlar.

* *Untitled (Defacement)*, 1983. (e.n.)

YALINAYAK

Jean-Michel Suzanne'i telefonla arayıp gelmesini söylüyor. Tam olarak, "Gel de oyna, Venüs," diyor.

Jean-Michel kokaini taş olarak içiyor çünkü burnunda bir delik oluşmuş. Burun deliklerinden birine bir parça pamuk tıkalı. Üzerine boya lekeleriyle kaplı mavi bir Armani takım elbise giymiş. Jean-Michel o kadar zayıf ki takım elbise iskeleti andıran bedeninin etrafında dalgalanıyor. Yalınayak, yassı ve geniş ayakları boyaya bulanmış. Suzanne de biraz kokain çekiyor.

Jean-Michel Suzanne'e yerdeki tuvalin üstüne yatmasını söylüyor. Suzanne kokainin içinde yarattığı tıpırtıyı hissederek yere uzanıyor. Jean-Michel onun bedeninin etrafından, başının üzerinden, kollarının altından, parmaklarının arasından, etrafından çizgi çekiyor. Sonra Suzanne'e kalkabileceğini söylüyor. Biraz daha kokain takılıyorlar.

Sonra Suzanne'in birebir portresinin içini akciğer, kalp ve dalakla dolduruyor. Gözlerinin yerine iki yumurta çiziyor, ağzının yerine de karpuz. Resimdeki yüzü öpüyor fakat Suzanne'i öpmüyor.

Kokainin düşüşü başladığında yatağa yatıyorlar ve birbirlerinin kollarında sarsılıp titriyorlar.

Keith Haring'le Club 57'de tanıştım, 8.Cadde'deki bir kilisenin bodrumunda. Gerçekten iyi bir insandı. Onu benimle Jean tanıştırdı. Keith ile Jean birbirlerine çok saygı duyarlardı. Fakat Keith ile asıl yakınlaşmam Paradise Garage'da gerçekleşti.

Burası hayli sert bir siyah gay kulübüydü, içki ruhsatı olmayan devasa bir çatı katı. Son derece havalı bir yerdi. İçki olmadığı için herkes mantar, ekstazi, asit gibi sanrı verici şeyler alır ya da ot içip gelirdi. Jean oraya çok sık giderdi, ben de öyle. Fakat genellikle birlikte gitmezdik. Beni orada gördüğünde kızardı. Siyahların takıldığı sert bir kulüp olduğu için oraya gitmemi istemezdi. Kapıda metal dedektörleri vardı, kızlar oraya pek takılmazdı. Sanıyorum Jean bana göz kulak olması gerektiğini düşünüyordu.

Oraya siyah eşcinsel underground tasarımcı Andre Walker ve Leslie Macayza ile giderdim. Leslie ve ben "Andre Walker" kızlarıydık çünkü onun için mankenlik yapardık. Jean o defilelere gelip gözlerini bana diker ve tek kelime etmezdi.

Her neyse, Paradise Garage'ın müziği çok iyiydi, Keith Haring hep oradaydı, sergi açılışlarından sonra orada parti de verirdi.

Aslında Keith'in sevgilisi Juan Dubose ile daha iyi arkadaş oldum. Juan ve ben iki ünlü sanatçının kız arkadaşları gibiydik. Aramızda böyle bir bağ vardı. Juan DJ'lik yapıyordu, birlikte müzik üzerine çalışmalar yapmaya başladık. Keith ile birlikte yaşadıkları daireye gider, bir plak koyar, üstüne şarkı söylerdim. Juan plak koleksiyoncusuydu, duvarları plaklarla kaplıydı.

AIDS'in ilk safhasındayken Juan'ı hastanede ziyaret ettim. Kapıda üzerinde, "Yasak Bölge, hemşire masasından maske almadan girmeyiniz," yazan kırmızı bir levha vardı. Ağzımı ve burnumu kâğıttan bir maskeyle örtmek zorunda kaldım. Odaya girip oturdum. Juan'a en sevdiğim şeylerle dolu bir kutu götürmüştüm. Siyah Hollywood kitabım (ünlü siyah aktörlere dair), birkaç kristal gömlek düğmesi, Michael Jackson'ın Thriller albümü. Sahip olmadığı nadir plaklardan

biriydi. AIDS'ten hiç söz etmedik. Ondan sonra onu bir kez daha benim evimde birlikte uyuşturucu takıldığımızda gördüm. Birkaç ay sonra öldü.

Keith hayatının son yıllarında AIDS olduğunu gizlemediği gibi Gay Men's Health Crisis ve ACT UP gruplarında son derece aktifti. Onu East Village'da arabasını sürerken görürdüm. Solgun ve zayıftı. Çok üzülürdüm. Sonra öldü. Onun için büyük bir cenaze töreni düzenlendi fakat nedense haberim olmadığı için gitmedim. Ağladım bu yüzden.

Keith inanılmaz bir insandı. Graffiti sanatını SoHo galerilerine o sokmuştu. Kapıyı o açtı, bir şekilde bu sanatı meşrulaştırdı. Gerçek bir radikaldi. Her zaman ezilenden yanaydı. Pek çok açıdan bir insan hakları savunucusuydu. Beyaz sanat dünyası tiksindirirdi onu. Graffiti sanatının SoHo ve East Village'a girmesinde payının Jean'dan daha fazla olduğunu düşünüyorum. Jean siyahtı, kendini bir şekilde graffitiden ayrı sunmak zorundaydı. Keith eşcinseldi ve beyazdı, graffitiyi Jean'ın yapamayacağı bir biçimde yüceltebilirdi. Jean da Keith de biliyordu bunu.

Jean ancak Annina'nın galerisinde kendisini meşru bir sanatçı olarak kabul ettirdikten sonra Toxic, Rammellzee, Dondi White, A-1, Futura 2000 ve diğer graffiti sanatçılarıyla takılırken görüldü. Nasıl algılandığına her zaman fazlasıyla dikkat ederdi. Siyah bir sanatçı olarak graffiti sanatçılarından ayrı algılanmak onun için her zaman büyük bir mücadele olmuştu. Graffitiye hayranlık duymasına, sanatının kökeninde graffiti olmasına ve kariyerine onunla başlamasına rağmen hiçbir zaman graffiti sahnesinin derinine inmemişti. 70'lerin sonunda ve 80'lerin başında "SAMO" mahlasıyla yaptığı graffitinin, trenlerin üstünde görülen ve Bronx'taki Fashion

Moda'da sergilenen klasik graffitiyle ilgisi yoktu. Onlardan epey farklıydı.

Keith'in işlevi Jean'ınkinden farklıydı, fakat ikisi de öncüydü. Jean bunun için mücadele verdi. Birbirlerine saygı duyarlardı. Jean öldükten sonra Keith, Jean-Michel Basquiat için Bir Yığın Taç* *resmini yaptı. Kocaman bir kalbi vardı. Beni yirmi yaşımdan beri tanıdığı için her zaman büyümeme tanık olduğunu söylerdi. Bir keresinde bana içinde bir müzik kutusu olan kırmızı bir yo-yo hediye etti, yo-yo yukarı aşağı gidip gelirken çan sesleri çıkarıyordu.*

Bana her zaman, "Jean-Michel'in hatunu," derdi.

---

* *A Pile of Crowns for Jean-Michel Basquiat*, 1988. (e.n.)

AIDS

Belki gözyaşlarından kapabilirsin...

Suzanne önce bir kol görüyor, yan apartmandan dışarı uzanan uzun ince bir kol ve çöpü dışarı bırakan bir iskelet eli.

Belki gözyaşlarından kapabilirsin...

Suzanne'in tanıdıkları arasında AIDS'ten ölen ilk insan Martin Bourgoyne. Martin Madonna'nın yakın arkadaşı, başlarda ona kariyerini yönetmesinde yardım etmiş. Madonna onuruyla ölebilmesi için Martin'e çok güzel bir daire satın alıyor.

Pyramid'in barında yaklaşık on kişi oturuyor. Hepsi kaç kişiyle yattıklarından bahsediyorlar.

Çoğu yirmi civarında kişiyle yatmış olabileceğini söylüyor.

Suzanne, "Benimki elliyi bulur," diyor.

Martin en az iki yüz kişiyle yatmış olmakla böbürleniyor.

Bir ay sonra ölüyor.

ONU HİÇBİR ŞEY KORKUTAMAZ SANKİ

Suzanne bir fincan kahve içiyor. Birini söndürüp birini yakarak arka arkaya on sigara tüttürüyor. Yatağının arkasındaki duvara, "O en çok doyurduğu zaman acıktırır insanı,"* yazıyor. Hâlâ boya içinde yüzen yerleri siliyor. AIDS testi: negatif.

Sammy'nin şimdi nerede olduğunu merak ediyor, Sammy'nin ve kat kat kazak ve ceket giyerek evlerine gelen bütün o çocukların. Suzanne Kanada'dan, babasının o içini bir hoş yapan boya kokularından ne kadar uzakta olduğunu düşünüyor. Belki de orada doğmadı. Belki de bütün bunların hiçbiri gerçekleşmedi. Alnındaki yara izine dokunuyor. AIDS testi: negatif.

İnsanların birbirlerinin vücutlarına dokunmadan yaşamaya nasıl devam edeceklerini merak ediyor. Yemin ediyor: Tanrım, sonuç negatif çıkarsa bir daha asla uyuşturucu kullanmayacağıma söz veriyorum. Bir daha yabancılarla yatmayacağıma söz veriyorum. Jean'ı bir daha görmeyeceğime söz veriyorum. AIDS testi: negatif.

İkinci Bulvar'la Dokuzuncu Cadde kavşağındaki telefon kulübesinin içi: "Evet, canım, dosyana bakayım. Negatif, genç hanım. Aradığınız için teşekkür ederiz."

Fakat Suzanne Tanrı'ya inanmıyor. Ve sözlerinin hiçbirini tutmuyor.

---

* William Shakespeare, *Anthony ve Cleopatra*. Perde II, Sahne II; çeviren: Sabahattin Eyüboğlu. (e.n.)

YERYÜZÜ, 1984*

Tuval üzerine akrilik
168 x 152 cm

Büyük, siyah bir dairenin ardında kıvamlı sarı boya. Bir kıtaya dair imalar; aslan yelesinde Afrika. Güneşten kavrulmuş Afrika ve kuru, sarı otlar. Gölgelerin olmadığı, gecenin Tanrı'nın avucu gibi yukarı uzandığı Afrika.

Jean Afrika'ya gitmekten hiç söz etmedi, ama Afrikalı siyahlarla tanıştığında onlara saygı duyardı. Sessizleşir, sanki soluğu kesilirdi. Kendini sahte hissettiğini düşünürdüm. Bir keresinde biri ona ahşap oyma bir Afrika heykeli gönderdi. O heykeli çok sevdi ve başka birine hediye etti. Beğendiği şeyleri başkalarına vermeyi her zaman severdi. Bir keresinde bana ortasında turkuaz bir taş bulunan gümüş bir Meksika yüzüğü vermişti, fakat ben de onun gibiydim, yüzüğü başkasına verdim. Jean'ın yığınla çizimini de çöpe attım.

Jean insanlara bir şeyler verme konusunda o kadar tuhaftı ki. Önce bir şeyi hediye ederdi, bu genellikle bir çizim olurdu, daha sonraları Armani takım elbiseler, pahalı şaraplar ve havyar hediye etmeye başladı. Sonra onunla kavga etmişseniz verdiği şeyi geri isterdi. Siz de geri verirdiniz, tabii ki. Fakat bir saat, bir gün, bir ay ya da yıl sonra sizi hediyesini beğenmediğiniz için iade etmekle suçlardı. Hediyeyi kendisinin geri istediğini söylediğinizde asla kabul etmezdi. Hep hediyeyi beğenmediğinizi söylerdi. Sonunda, evet, öyleyse bana geri ver,

* *Earth*, 1984. (e.n.)

onu istiyorum, derdiniz. O zaman yere bakar, ayaklarını biraz sürüdükten sonra onu başkasına verdiğini söylerdi. Bunu herkese yapardı.

Sonraki zamanlarda, hatırlıyorum, bir keresinde Madonna'yla kavga etti ve Madonna geri istediği bir yığın resmi ona iade etti. Sonra Jean onları iade ettiği için öfkelendi. "İyi de, Jean, onları iade etmesini sen istedin," dedim. Bana onları alabileceğimi söyledi. Ona Madonna'nın resimlerini istemediğimi söyledim. Bana ikinci sınıf bir İtalyan drag queen gibi davranmayı bırakmamı söyledi.

GREAT JONES'DAKİ DAİRE

Suzanne Jean-Michel'le yaşamayı bıraktıktan sonra bile Great Jones'daki daireye gidip onunla kalmaya devam ediyor - bazen haftalarca. Jean-Michel resim yapıyor. Sevişiyorlar, yemek yiyorlar, eroin takılıyorlar, pahalı şaraplar içiyorlar. Suzanne oradan gitmeyi hiç istemiyor. Kapıyı açmayı hiç istemiyor. Kendini hep üzgün hissediyor.

Çok fazla televizyon seyrediyorlar. Jean-Michel televizyonda ilginç bir söz ya da cümle duyduğunda yerinden fırlayıp onu tuvaline resmediyor. Arkadaşlar, sanat eleştirmenleri, fotoğrafçılar, sanat tacirleri gelip gidiyor. Suzanne yatak odasına gizleniyor.

Suzanne Jean-Michel'in bir şamana dönüştüğünü düşünüyor. O kadar zayıf ki bedeninde kas kalmamış. Uyuşturucu onu hayalete çevirmiş. Gözleri parlak ve iri. Jean-Michel AIDS'ten öleceğini bildiğini, bu yüzden hiçbir şeyin önemi olmadığını söylüyor.

Jean'ın en sevdiği restoran 46. Cadde'deki Barbetta'ydı. Beni oraya pek çok kez götürdü. Bazen Shenge'yle birlikte. Bir keresinde Rammellzee'yle. Rammellzee orada bulunmaktan rahatsız oldu. Fazla lükstü onun için. Jean'ın orada "hesabı" vardı, asla ödeme yapmazdı. Restoranın müdürü Jean'ı çok severdi, garsonlar da öyle. Jean her zaman aşırı bahşiş bırakırdı. Müdür her seferinde mahzene iner, Jean'a eşsiz bir şişe şarap getirirdi.

Bir keresinde Jean, Andy Warhol ve Andy'nin bazı arkadaşlarıyla oradaydım. Andy masadan kaşıkları alıp büyük siyah

bir keçeli kalemle imzalamaya ve onları restorandaki insanlara vermeye başladı. Sonra Jean da kaşık imzalamaya başladı, üzerlerine de taç çiziyordu. Sonra bir imzalama çılgınlığına kapıldılar. Masada ne varsa imzalamaya başladılar. Kızlardan biri siyah bir deri ceket giymişti, ikisi de ceketi imzalayıp üzerine bir şeyler çizdiler.

Bazen oraya yalnız giderdik, Jean en pahalı yemekleri sipariş ederdi, bir de mahzenin özel stoğundan bir şişe şarap. Yemek gelmeden önce tuvalete gidip bir çizgi kokain çeker, döndüğünde yemeklerin hiçbirini yemek istemezdi. Restorandan çıkardık.

Fakat en tuhafı sadece Jean, Andy ve ben varken yaşandı. Andy Jean'a çok âşıktı, beni kıskanırdı. Andy'ye karşı her zaman tetikteydim. Benim önümde Jean'a başka kadınların ne kadar harikulade olduklarından söz ederdi. Bunlar genellikle ünlü kadınlar ya da mankenler olurdu. Sonra da, "Seninle tanışmak istiyor. Bana söyledi," derdi. Jean ben orada yokmuşum gibi davranır, inanamıyormuş gibi, "Gerçekten mi?" derdi. Canım sıkılır ya da surat asarsam Jean çıldırırdı, günlerce kavga ederdik. Andy bunu biliyor, bundan büyük haz duyuyordu.

Ne yapmaya çalıştığını zamanla anladım ve ondan sonra ifadesiz oturmaya başladım ya da enerjim varsa, "Evet, ne kadar güzel bir kadın, değil mi? Bende bile bir kadınla birlikte olma isteği uyandırıyor," diyordum. İkisini de öfkelendirirdi bu.

Andy yanındayken Jean'la birlikte olmak sürekli mücadele gerektiriyordu. Andy'nin Jean'ı hiçbir şekilde paylaşmaya tahammülü yoktu, Jean da önemli olduğunu hissetmeye bayılıyordu. Jean Andy'yi kendisine taptığı için seviyordu, Andy'nin üzerindeki gücünü hissetmek hoşuna gidiyordu.

Andy bana sürekli sataşırdı. Şöyle şeyler söylerdi: "Jean-Michel'le senin lezbiyen olup olmadığını konuştuk. Lezbiyen misin? Harikulade bir lezbiyen sevgili olur senden. Çok ünlenebilirsin." Ya da şöyle: "Jean-Michel seni terk ederse ne yaparsın? İntihar eder misin? Sen intihar edersen Jean'ın resimlerinin o kadar iyi olacağını sanmıyorum."

"Beni bu kadar saf mı sanıyorsun? Jean beni zaten çoktan terk etti," derdim. Andy şöyle karşılık verirdi. "Sadakatsizliğini mi kastediyorsun? Onun için bir şey ifade etmiyor, bunu her zaman yapacak. Şimdiye kadar alışmış olman gerekirdi."

Bir bakıma Andy kendi kendine konuşuyor, kendini avutmaya çalışıyordu diye düşünüyorum.

RESSAM ALIŞVERİŞİ SEVİYOR

Jean-Michel, Suzanne ve Andy Warhol bir parti için havyar almak üzere Balducci'ye gidiyorlar. Jean-Michel berduş gibi görünüyor. Rasta saçı yüzünün bir yanında keçeleşmiş, buruş buruş giysileri onları haftalardır çıkarmamış gibi duruyor.

Jean-Michel iki bin dolarlık havyar söylüyor. Tezgâhın arkasındaki adam havyarı Jean-Michel'e gönülsüzce veriyor. Güvenlik görevlisi Jean-Michel'i kasaya kadar takip ediyor, Jean'ın hemen yakınında onu tutuklamaya hazır vaziyette bekliyor. Jean-Michel hiçbir zaman cüzdan taşımıyor. Cebinden buruşuk onluk ve yirmilik banknotlar çıkarmaya başlıyor. Arkasında duran müşteri sessizce izliyor onu. İlginç bir sahne ve hayli uzun sürüyor.

Dükkândan çıktılarında Jean-Michel, "nasıl geçirdik onlara!" diye kahkahayı basıyor.

Para kazanmaya başladıktan sonra her yere limuzin kiralayarak gidiyordu. Bir gün 1940'lı yıllardan kalma bir Chevy'nin satıldığı bir garajın önünden geçtik. O arabayı satın almalısın, dedim. Hayır, dedi. Bir ay sonra kendi fikriymiş gibi arabayı satın aldı. Araba sürmeyi hiçbir zaman öğrenmediği için şoför tutuyordu. Los Angeles'a gittiğinde arabayı bir şoförle birlikte gemiyle Los Angeles'a naklettirdi.

DOS CABEZAS

Tuval üzerine akrilik ve yağlı boya

Jean-Michel Andy Warhol'un yüzünü kendi yüzünün yanına resmediyor: siyah-beyaz.

Suzanne, "Andy sana neden ihtiyaç duyuyor, neden?" diye soruyor.

"Aküsünü şarj ediyorum," diye karşılık veriyor Jean-Michel.

Jean'ın uyuşturucu bağımlılığı Andy'yi kaygılandırıyordu. Bir keresinde aradığında telefonu ben açtım. Andy Jean'ın kafası iyiyse onunla konuşmak istemediğini söyledi. Andy'nin zaman zaman Jean'a uyuşturucuyu bırakmasını söylediğini biliyorum, fakat Andy çok alaycı olabilen biriydi ve ona bir efsaneye dönüşeceğini de söylerdi. Jean bunu duymaya bayılırdı tabii ki! Ünlü olmaya dair çok konuşurlardı, başka hiçbir şeyin önemi yokmuş gibi.

SUZANNE YENİ BİR ARKADAŞ EDİNİYOR

İkinci Bulvar'da karanlık, izbe bir barda taburede oturuyorlar. Suzanne'in kafası iyi. Siyahlar giyinmiş. Arkadaşı Jennifer Clement ile birlikte. Suzanne tuvalete gitmek için kalkıyor ve dönmüyor. Konyağındaki buz eriyor. Kırk beş dakika sonra geliyor geri. Ter içinde ve yorgun düşmüş halde.

"Ne oldu?" diye soruyor Jennifer. "Sana bakmaya gelmek üzereydim."

"Tuvalet o kadar pisti ki," diyor Suzanne. "Tahammül edemedim. Temizlemek zorunda kaldım. Aynı annem gibiyim!"

Jennifer'ı bir Meksika restoranında garson olarak çalıştığım sırada tanıdım. Meksika'da büyüdüğü için İspanyolca biliyordu. Sapsarı saçları vardı, şairdi. Tanıştığımız anda aramızda güçlü bir bağ oluştu. İşten sonra bir bara gidip konyak içer, saatlerce konuşurduk. Karanlık, yoğun, aç şeylerden konuşurduk. Birbirimizi doyururduk. Beni teselli ederdi. Geceleyin el ele tutuşup sokaklarda gezerdik. Birbirimizi severdik. Sırtlanlar gibi gülerdik. Jean'a olan aşkımı anlardı. Buna dair şiirler yazardı. Jean'a olan aşkım onun beni daha çok sevmesine neden oluyordu.

Jean onunla ilk tanıştığında beyaz bir kızın bu kadar iyi İspanyolca konuşabildiğine inanamadı. Hoşuna gitmedi. Onu huzursuz etti. Jennifer gıcık olduğunu bildiği için onunla sürekli İspanyolca konuşurdu. Yine de Jean onu Porto Rikolu arkadaşlarına tanıştırıp hava atmayı severdi. Jean kendime iyi bir arkadaş bulduğum için hoşnuttu her şeye rağmen.

RESSAM RESİM YAPMAYI UNUTUYOR

Suzanne Pyramid Club'da Shenge'ye rastlıyor. Shenge ona Jean-Michel'in beş gündür hiç ara vermeden uyuşturucu takıldığını söylüyor. "Belki gidip onu görmelisin kızım, hı, hı, hı," diyor.

Suzanne kulüpten ayrılıp Great Jones'daki daireye gidiyor. Sabahın ikisi. Zili defalarca çalıyor, sonunda Jean-Michel kapıyı açıyor.

"Tanrım, sensin, Suzanne. Çok şükür," diyor.

Jean-Michel'in üzerinde zeytin yeşili ipek bir pijama var. Berbat görünüyor.

"İzin ver de seni yıkayayım, Jean," diyor Suzanne.

Suzanne Jean-Michel'in bedenini, saçını yıkıyor, yüzünü tıraş ediyor. Onu küçük bir çocukmuş gibi öpüp kokluyor.

Jean-Michel gülüyor ve, "Düşünsene, Venüs, en iyi arkadaşım bulup bulabileceğin en beyaz çocuk. Herif albino. Buna ne diyorsun? Ne anlama geliyor sence?"

"Andy seni seviyor, o bir dâhi," diyor Suzanne.

"Andy ile sevişip sevişmediğimi merak ettiğini biliyorum. Fakat sana söylemeyeceğim."

Jean-Michel kullandığı onca uyuşturucundan sonra krizde. Titriyor, midesi bulanıyor. Suzanne onu kuruluyor.

"Kimlerle yattığın umurumda değil, Jean," diyor Suzanne, içini çekerek.

Jean-Michel ona gidip buzdolabından eroin almasını söylüyor. Biraz eroin çekip yatağa giriyorlar. Jean-Michel Suzanne'in parmaklarını emiyor. Ona parmaklarının konyak tadında olduğunu söylüyor.

Jean'ı kıskandırmak istiyordum. Julian Schnabel, Francesco Clemente, Sandro Chia ve Enzo Cucchi gibi ressamlarla rekabet içindeydi. Hepsiyle arkadaştı ama aynı zamanda onlarla rekabet ediyordu.

Bir gece bir kulüpte Francesco Clemente'ye rastladım. Birbirimizi tanımıyorduk aslında. Çok girişken davrandım. Yanına gidip ona, "Benim portremi yapmanı istiyorum. Sana verecek param yok, fakat poz veririm. Giyinik olarak," dedim. Beni baştan ayağa süzdü ve, "Tamam, pazartesi sabahı on birde stüdyomda ol," dedi.

Stüdyosuna gittim ve iki hafta boyunca her gün onunla çalıştım. Beş büyük portremi yaptı. Bazıları çok gerçeküstüydü. Güneş Broadway'deki dairesinde pencerenin birinden ötekine ilerlerken benden saatlerce aynı pozisyonda durmamı istiyordu. Güneşin gökyüzünde yer değiştirirken pencerelere yansıttığı bütün değişken renkleri resmediyordu. Tek pozisyonda çok uzun süre durmaktan bedenim kasılırdı, fakat Francesco ısrar eder, bunun benim fikrim olduğunu, bu yüzden yapmak zorunda olduğumu söylerdi.

O zamanlar eşi Alba ile sadece iki küçük kızları vardı. Çok küçüktüler. En küçüğü iki ya da üç yaşındaydı. Francesco resim yaparken koşarak stüdyoya girip çıkarlardı, fakat her seferinde Alba ya da hizmetçi onları çağırırdı. Her gün öğle molası verip büyük bir çanak makarna yerdik.

Francesco resim yaparken bana yılın yarısını geçirdiği Hindistan'dan söz ederdi. Hindistan'ın nasıl göründüğünü, nasıl koktuğunu, ne kadar güzel olduğunu anlatırdı. Tapıyordu Hindistan'a. Beni böyle eğlendirirdi, Hindistan'dan konuşarak. Bu hikâyeler bir süre sonra tükendi, sıkılmaya başladım. Ona poz vermeye devam etmemi istiyorsa bana para ödemesi gerektiğini söyledim. "Ne kadar istiyorsun? Bir garson günde ne kadar kazanır?" diye sordu. Ona iyi bir günde yüz dolar kazandığımı söyledim. O da bana günde yüz dolar verdi. Alba da bana içi kürklü harikulade bir çift deri eldiven hediye etti. Mevsim kıştı, eldiven alacak param yoktu. Alba'yı çok sevdim. Hayatımda tanıdığım en güzel, en zarif kadınlardan biriydi.

Her neyse, Francesco benim resimlerimi yaparken Bruno Bischofberger'in galerisinde Jean, Francesco ve Andy'nin ortak çalışmalarından oluşan bir serginin hazırlığı sürüyordu. Benim birkaç resmim de bu ortak sergide kullanıldı. Daha sonra Andy ve Jean'la yemek yerken Jean'ın çok kıskandığını ve Francesco'nun resimlerinden birinin üzerine ne yapacağını bilemediğini öğrendim. Andy ona ateş resmi yapmasını söyledi, öyle de yaptı. Sonra Andy Jean'a, "Ona anlatayım mı?" diye sordu. Jean ciddileşti ve "Hayır, anlatma," dedi. "Anlat, anlat," dedim.

"Francesco Hindistan'dayken, senin resimlerin de dairesinde kilitleyken, resimlerinden biri alev almış ve hepsi yanmış. Dairede başka hiçbir şey zarar görmemiş. Ortalıkta yangın çıkaracak bir şey olmadığı için bunun nasıl olduğunu kimse anlayamamış."

Yangın Jean'ın Andy'nin Fabrika'sında Francesco'nun tablosuna ateş resmettiği gün çıkmıştı. Jean bunu bana anlattığı

için Andy'ye çok kızdı. Andy Jean'ın üzerine ateş resmettiği ortak tabloya Önsezi adını verdiklerini söyledi.

Jean, "Ona neden anlattın!" diye bağırdı. "Şimdi lanetlendiğini bilecek, oysa bilmemek daha iyidir."

O gece Jean'la beraber onun evine gittim. O resim yaparken ben uyudum. Beni uyandırdı, çok sıkıntılı görünüyordu.

"Kim daha iyi ressam, ben mi yoksa Francesco mu?" diye sordu.

"Beni rahat bırak. Bu soruyu yanıtlamak istemiyorum," dedim.

Fakat Jean ısrar etti. Kıskanmış olmasına içten içe seviniyordum. Söylediklerimin tek kelimesine bile inanmadan, "Tabii ki Francesco senden daha iyi bir ressam," dedim.

Kızmadı. Meraklandı. "Neden?" diye sordu. "Neden Francesco benden daha iyi?"

"Çünkü sen dünyadaki nesnelere ve insanlara dair resim yapıyorsun, Francesco ise tinselliğe dair."

Jean başka bir şey demedi, ben de uykuya döndüm.

Daha sonra beni tekrar uyandırdı. Endişeli bir hali vardı. Bana az önce yaptığı resmi gösterip, "Bu yeterince tinsel mi senin için?" diye sordu.

Beni resmetmişti, başımın üzerinde bir yılan süzülürken uyuyordum. Şimdi o gülüyordu.

BOKS

Jean-Michel sürekli Julian Schnabel'le boks maçı yapmaktan söz ediyor. Maç için bilet satmak istiyor. Herkesi davet etmek, New York'un her yerine afişler asmak istiyor. İnsanlar bahis oynasın istiyor. Şort yerine Afrika peştamalı giyeceğini ve birbirlerine boya fırlatmanın kurallar dahilinde olacağını söylüyor.

Bu maç hiçbir zaman yapılmıyor.

Jean-Michel ile Andy Warhol Tony Shafrazi'nin galerisinde ortak çalışmalarını sergilediklerinde, sergiyi duyurmak için bir boks karşılaşması afişi yapıyorlar. Afişte Jean-Michel ile Andy Warhol boks şortu giymiş, boks yapmaktalar.

Jean-Michel sanatçıları sporcu olarak görmeye bayılıyor. Bunu harikulade bir şaka olarak alıyor. Bazı resimlerine ÜNLÜ SİYAH SPORCULAR yazıyor.

PARA LAZIM OLDUĞUNDA NE YAPMALI

Suzanne para lazım olduğunda Jennifer'ı arıyor ve birlikte Great Jones'daki daireye gidiyorlar. Dışarıda, kaldırımda durup Shenge'yi bekliyorlar. Shenge kapıyı açıyor.

"Selam, kızlar," diyor. "Paraya mı ihtiyacınız var? Daha sonra gelin, Jean gittikten sonra."

Kızlar SoHo'da yürüyüşe çıkıp bekliyorlar. Birkaç saat sonra dönüyorlar. Shenge kapıyı açıyor. Jean-Michel'in ayakkabısının içinden, kanepenin altından, ocağın içinden yüz dolarlık banknotlar çıkarıyor. Dairenin her yerine para gizlenmiş.

"Alın kızlar," diyor Shenge. "Gidin kiranızı ödeyin, hı, hı, hı, hı."

MARY BOONE SERGİ AÇILIŞI

Suzanne Jennifer'ı taksiyle alıyor. Suzanne (şemsiye kadar büyük) devasa bir siyah şapka ve siyah eldivenler takmış.

"Ah, tanrım, ah, tanrım," diyor Suzanne eldivenlerini çekiştirerek, "O kadar korkuyorum ki. Jean'ı iki aydır görmedim. Gelmeme çok kızacak. Ah, tanrım. Gidelim."

Galeri tıka basa dolu, en az iki yüz kişi var içerde. Kalabalık caddeye taşıyor. Limuzinler bir blok boyunca arka arkaya dizilmiş. Jean-Michel Suzanne'i hemen görüyor. Suzanne'in şapkası insanlara çarpıp duruyor. Fakat Suzanne şapkayı çıkarmıyor.

Jean Suzanne ile Jennifer'ı galerinin arka tarafına götürüyor. "Burada kalmanız gerekiyor, sakın buradan çıkmayın," diyor.

Galerinin arka tarafında herkesten bir kordonla ayrılmış küçük bir köşe var. Jean-Michel'in annesi orada, oturduğu yerde ellerini kucağında kavuşturmuş dosdoğru önüne bakıyor. Birkaç saniyede bir ağzını balık gibi kocaman açıp kapatıyor. Suzanne ile Jennifer yanına oturup onu selamlıyorlar fakat kadın cevap vermeden başını sallıyor. Üç kadın orada hanım hanımcık oturup açılışı kordonun ardından sessizce izliyor. Sanki bir trende, sinemada ya da kilisedelermiş gibi.

Sanat dünyasından herkes oradaydı. Ben açılışa Jennifer ile gittim ve Jean bizi kordonla çevrilmiş bir köşede annesiyle oturttu. Üç küçük iskemlede arka arkaya oturduk, arada sırada tanıdığımız birilerine el sallayarak. Aslında umursamadım çünkü annesini tanımak ve onu ilk kez görmek benim için

çok şaşırtıcıydı. Onu selamlamaya, onunla konuşmaya çalıştım, fakat besbelli sakinleştiricilerin etkisi altındaydı, iletişim kurabilecek durumda değildi. Ona oğlunu sevdiğimi, onun büyük bir ressam olması için neler yaptığını bildiğimi söylemek istedim. Jean'ın onu sevdiğini bildiğimi söylemek istedim. Fakat bir şey diyemedim. Bir ara uzanıp elini tuttum, o da bana izin verdi.

SUZANNE DE RESİM YAPABİLİYOR

Suzanne Pearl mağazasına gidiyor. Yağlı boya, akrilik boya ve boya çubuğu satın alıyor. "Bunu ben de yapabilirim." Tuval ve tel zımba satın alıyor. "Bunu ben de yapabilirim." Eve dönerken bir poşet uyuşturucu satın alıyor. Poşeti saçının içine gizliyor.

Suzanne tuvali evinin duvarlarına zımbalıyor. Jean'ın portrelerini yapıyor, başında elmayla Joan Burroughs'un bir portesini yapıyor, ünlü beyaz insanları siyah yüzlerle resmediyor.

Boya lekeli giysileriyle East Village'da geziniyor. Masalara servis yaparken ellerinde boya lekeleri var. Müşterilere, "Ellerim temiz. Bunlar boya. Ben ressamım," diyor. Elbisesinin kollarını sıvayıp dirseklerine kadar çıkan boya lekelerini gösteriyor.

Suzanne'in evi boya kokuyor. Babası gibi kokuyor, ev gibi kokuyor. Jean-Michel gibi kokuyor. Soluk alıyor ve içinden çıkan buğular sigarasının dumanını kızıla çeviriyor.

Resimlerim Jean'la ilişkimin yaratıcı katarsisini temsil ediyor. Ünlü beyaz insanları siyah yüzlerle resmettim, bir dolar banknotlarının üstündeki George Washington'ı ya da Amerikan Express'teki adamı örneğin. Malcolm X'i, boksörleri resmettim. 6. Cadde'deki Vox Populi Galerisi'ndeki açılışıma limuzinle gittim, üzerimde Andre Walker kıyafetiyle. Andre bana kırmızı, beyaz, lacivert ve siyah renklerden oluşan bir kıyafet dikti. Resimlerin çoğu bu renklerdeydi, bir de altın sarısı. Resimlerimi andırıyordum. Ayrıca siyah kadifeden büyük bir türban ve dirseklerime kadar çıkan siyah eldivenler takmıştım. Gerçekten bir performans kıyafetiydi. Jean'ı beyaz yüzle

The New York Times Magazine'*in kapağında çizdim. Beş koleksiyoncu o resim için kavga etti. Açılıştan sonra üç bin beş yüz dolara satıldı.*

Açılıştan sonra Mike's American Bar and Grill'de büyük bir parti verdim. Jean dışında herkes geldi. Açılışım cumartesi gecesi yapıldı. Maripol akşam yemeğine geldi, aynı gece kapağında Jean'ın fotoğrafıyla çıkan The New York Times Magazine'i *getirdi. Bu beni öfkelendirdi nedense. Jean'ı aramak için partiden ayrılıp limuzine bindim. Onu Area'da buldum ama benimle partiye dönmeyi reddetti. Ben de tek başıma geri döndüm.*

Jean ile Andy ertesi gün sergimi görmeye gittiler. İkisinin de resimlerime bakarken çok sessiz olduklarını duydum. Beni alaya almamışlar, resimlerime gülmemişlerdi, ki bu tuhaftı.

Daha sonra Jean bana, "Aptal sayılmazsın, Venüs," dedi. Kendi portrelerini sevdiğini söyledi, çünkü ona gülüyorlardı.

Ondan sonra bir daha resim yapamadım. Jennifer'e verdiğim Joan Burroughs portresi dışında bütün resimlerimi sattım. Bir de Jean'ın üç portresini elden çıkarmamıştım çünkü onları istediğini söylemişti. Bana onları satın almak istediğini söyledi ama ben karşılıksız vereceğimi söyledim, tabii ki. Fakat, nedense, hiçbir zaman vermedim.

KARŞILIKSIZ İYİLİKLER LİSTESİ

1. Jennifer bir pazar günü öğleden sonra Suzanne'i ziyaret ettiğinde Suzanne'in mutfağında evsiz bir kadın buluyor. Kadının giysileri paçavraya dönmüş, her yeri yara bere içinde. Kadın dışkı ve kükürt kokuyor.

"Ah, canım," diyor Suzanne. İki büyük tencerede su kaynatıyor. Evsiz kadının iltihaplı, kanlı ayaklarını tencerelerin içine sokuyor.

"Tamam, dayan, başta biraz yakabilir," diyor Suzanne.

"Amaaan!" diye bağırıyor evsiz kadın.

Suzanne kadının ayaklarını sabunla ovduktan sonra alkolle siliyor.

"Temiz çorap lazım," diyor. Jennifer'a çoraplarını çıkarıp kadına vermesini söylüyor.

Jennifer çoraplarını çıkarıyor. Suzanne onları özenle evsiz kadına giydiriyor, küçük bir çocuğa giydirir gibi.

"İşte oldu," diyor Suzanne. "Bu çoraplar ayaklarını sıcak tutar."

"Amaaan!" diyor evsiz kadın.

2. Suzanne eroin satın almak için Houston Caddesi'ne gidiyor. Eroin satılan evin önünde torbacının iki küçük kızı eski, aşınmış bir iple ip atlıyor.

Suzanne onlara, "Tanrım, küçük hanımlar, tanrım!" diyor.

Bir taksiye atlayıp F.A.O. Schwartz'a* giderek parlak, gökkuşağı renginde bir atlama ipi satın alıyor. Tekrar taksiye binip Houston Caddesi'ne dönüyor ve atlama ipini kızlara veriyor.

3. Suzanne 1. Cadde'de evine doğru yürümekte. İki Porto Rikolu çocuk siyah ya da Porto Rikolu genç bir çocuğu dövüyor. Suzanne, "Hey, çocuklar, durun," diyor.

Çocuklar ona kendi işine bakmasını söylüyor.

"Keserseniz ikinize de birer öpücük vereceğim," diyor Suzanne.

Çocuklar duruyorlar, gülerek tamam diyorlar.

Suzanne ikisine de birer öpücük veriyor.

4. Sabahın dördü. Kış. Suzanne garson olarak çalıştığı yerde gece vardiyasını bitirmiş evine dönüyor. Bahşişlerini saçının muhtelif yerlerine, çoraplarının içine, kot pantolonunun ceplerine koymuş.

Kapı eşiğinde yaşlı bir adamın uyuduğunu görüyor. Adam soğuktan titriyor. Kışlık paltosunu çıkarıyor, adamın üstünü örtüyor ve ince elbisesiyle eve kadar koşuyor.

İki hafta boyunca işe kırmızı-mavi flanel bir battaniyeye sarınarak geliyor.

5. Suzanne bir gün Great Jones'daki daireye gidiyor. Shenge evde yok, kapıyı Jean-Michel açıyor.

"Kahretsin," diyor, "otuz bin dolarlık çekler var, kırk bin dolarlık çekler var, on bin dolarlık çekler var. Yığınla çek var, ama bankaya gidip tahsil edecek Shenge gelmedi!"

Suzanne, "Bankaya ben giderim, Jean," diyor.

---

* Meşhur oyuncak mağazası. (e.n.)

Bankaya gidip birkaç çek tahsil ediyor. Parayı bluzunun içine koyuyor.

Daireye döndüğünde bütün parayı Jean'a veriyor. Jean paranın bir kısmını alıyor, Suzanne'e kalanı ocağın içine koymasını söylüyor.

Valda çok uzun boylu, Letonya asıllı Amerikalı bir kadındı. Saçını oğlan çocuğu gibi kısacık kestirirdi. Saçınızı gergin bir biçimde atkuyruğu yaptığınızda gözlerinizin kıvrılacağı gibi yukarı kıvrılan mavi gözleri vardı. Çok güzel, çok zekiydi.

Jean'la ayrı olduğumuz dönemlerden birinde Jean onu Porto Riko yakınlarındaki Culebra'ya götürdü. Öyle bir yıkıma uğradım ki yataktan çıkamaz oldum. Valda yıllar zarfında Jean'la aralıklı olarak birlikte olmayı sürdürdü. Jean'la birlikteyken Valda'yla arkadaş bile oldum ben de. Birbirimizden çok hoşlandık ve onu hiç kıskanmadım. Valda daha sonra bana Culebra'da kaldıkları iki hafta boyunca Jean'ın sürekli benden bahsettiğini söyledi. Valda'yı bunun için çok sevdim. Böyle bir kızdı. Bazen Valda, Jean ve ben birlikte gezip eğlenirdik.

Jean'ın ölümünden sonra Valda Jean'ın ona babası olduğunu söylediği çocuğu aramayı kendine görev edindi. Jean bunu bana hiç söylememişti. Fakat birkaç kişiye New Orleans'ta bir kızla bir gecelik ilişki yaşadığını ve kızın bebeği doğurduğunu anlatmıştı - Noah adında bir oğlan çocuğu. Valda bana Jean'ın ona çocuğundan sık sık söz ettiğini ve annesine sürekli para gönderdiğini söyledi. Valda çocuğu hiçbir zaman bulamadı.

Bir keresinde Great Jones'daki dairedeydim, içeriye harikulade güzellikte siyah bir kadın girdi ve Jean'dan kürtaj için para istedi. Jean çorabından bir miktar para çıkarıp ona verdi.

Kadın gittikten sonra Jean bana neden ondan bir çocuk yapmadığımı sordu. Ona çocuğum olamayacağını söyledim. Bunu sadece onun çocuğunu doğurmak istemediğim için söylediğimi söyledi. Ben de, "Hayır, hayır. Belki başka bir zaman..." gibi bir şeyler mırıldandım.

Jean'a bulaştırdığı hastalığın bana ne kadar zarar verdiğini hiçbir zaman söylemedim. Bunu bilmek onu çok üzecekti. Hiçbir zaman öğrenmediğine seviniyorum.

BALIK PAZARI

Suzanne ile Jennifer gece kulüplerine takıldıktan sonra sabahın dördünde taksiye binip balık pazarına gidiyorlar. Siyah gece kulübü kıyafetleriyle balık dolu fıçıların arasında yürüyorlar. Ayakları yerdeki ıslak ağlara takılıyor. Balıkçıların yakaladıkları büyük balıklarla böbürlenişlerini dinliyorlar. Ölü balıkların donuk, iri gözlerine bakıyorlar.

Suzanne ile Jennifer güneşin doğuşunu seyretmeyi seviyorlar. Ağlara yanlışlıkla takılmış tuhaf şeyleri incelemeyi seviyorlar; mürekkepbalığı, yengeç, küçük bir köpekbalığı, sarı bir bluz, bir portakal, istiridye kabukları.

Gece kulüplerinden veya tanıştıkları ya da tanışmadıkları çocuklardan konuşmuyorlar. On yıl sonra nerede olabileceklerinden konuşmuyorlar. Parıldayan balık pullarının üzerinden balıkçılarla konuşuyorlar ve kıkırdıyorlar.

Bir gece Jennifer'la kulüplere takıldıktan sonra balıkçılarla sohbet etmek için rıhtıma gittik. Bunu sık sık yapardık. Bir keresinde balıkçılardan birinin kırmızı-mor renkte devasa bir ahtapot yakaladığını hatırlıyorum. Ağın içinde duruyordu. Yakından bakmak için başına toplandığımızda aniden sel gibi siyah mürekkep püskürttü ve ayakkabılarımızı leke içinde bıraktı.

BUZDOLABINI SATMAK

Suzanne Jennifer'ı arıyor. Kirayı ödemek için paraya ihtiyacı olduğunu söylüyor. Beş aydır kira ödememiş. Jean-Michel'in çizimleriyle kaplı buzdolabını satacak. Suzanne hâlihazırda Sotheby's'den bazı temsilcilerin gelip buzdolabını müzayedeye dahil etmeye karar verdiklerini söylüyor. Jennifer'ın erkek arkadaşı şair fakat aynı zamanda "O'Neil Nakliyat" adında bir nakliye şirketi var. Suzanne Jennifer'ın erkek arkadaşından buzdolabını Sotheby's'e götürmesini istiyor.

Buzdolabı beş bin dolara satılıyor. Satın alan Andy Warhol.

Mike's American Grill'de garson olarak çalışıyordum. Geceleri vardiyamı bitirdikten sonra limuzin çağırıp Jean'ı aramaya çıkıyordum. Kulüplere ya da dairesine giderdim. Beni bazen içeri alırdı, bazen almazdı. Gerçekten berbat durumdaydım. Çok fazla eroin takılıyordum. Hiç utanmam yoktu. Şimdi bundan utanç duyuyorum. Kendimi kontrol edemiyordum. Nasıl göründüğümü umursamıyordum. Her zaman muhteşem görünürdüm gerçi. Tarzım vardı, hayli çarpıcıydım. Bir süre sonra bunu yapmaktan vazgeçtim. Limuzinler o kadar pahalıydı ki kiramı ödeyemiyordum. O sıralarda buzdolabımı Sotheby's'de beş bin dolara sattım. Aklımı kaçırmıştım. Saplantı haline getirmiştim. Sonra hayatıma devam etmem gerektiğini idrak ettim. Jean'ı izlemeyi bıraktım, dürtülerimi elimden geldiğince bastırmaya çalıştım. Sanat galerilerine gitmeyi bıraktım, Jean'la ortak tanıdığımız insanlarla görüşmeyi kestim.

Kendimi sağaltmaya çalışıyordum. Bu davranışa ket vurmak bütün irademi kullanmamı gerektirdi. Fakat başardım.

Sonra Hawaii 5.0.'da iş buldum. Jean arada sırada gelip pencereden içeri bakıyordu. Hiçbir şey söylemeden bakıyor, bir süre sonra gidiyordu. Onu Night Birds'de ilk tanıdığımda bana gözlerini dikip bakışını hatırlatıyordu.

Bazen Lauren Hutton ya da Malcolm McLaren gibi birileriyle beraber geliyordu. Yüzünde tehditkâr bir ifadeyle gözlerini bana dikiyordu. Hawaii 5.0 tek odalı küçük bir restorandı ve tek garson ben olduğum için onların masasına bakmak zorundaydım.

Jean bana emirler yağdırmayı severdi. "Garson, küllüğümü boşalt," ya da "Garson, bardaklarımıza su koy," derdi.

Bir gün geldi ve pencereden içeri bakmaya başladı, ben de dışarı çıkıp ne yaptığını sandığını sordum.

"Seni seyrediyorum, Venüs - sadece seni seyrediyorum. Neden daha sonra bana gelmiyorsun?" dedi.

"Hayır!" dedim. O zaman kollarımı kavradı ve beni özlediğini söyledi.

Bir hafta kadar sonra onu görmeye gittim. Artık o kadar ünlüydü ki aramızda bir gerilim oluşmuştu. İnsanlar onu dünyanın her yerinden arıyor, herkes ona ne kadar muhteşem olduğunu söylüyordu. Çok üzücüydü çünkü görünüşe göre bunun tadını çıkaramıyordu. Örneğin, telefonda Alman bir galericiyle konuştuğu sırada telefonu bırakıp banyoya gidiyor ve uyuşturucu yüzünden kusuyordu. Ya da bir sanat eleştirmeni geliyordu, iyi şarap içen biri, Jean'ın sanat dünyasındaki yerinden söz edip duruyordu. Jean adamın arkasına geçip dil

çıkarıyordu. Jean sanat eleştirmenlerinden nefret eder, onlardan "kurtçuklar" diye söz ederdi.

Bir hafta sonra Jean'ın evinden ayrıldım, onunla bir daha yattığımı sanmıyorum. Çok acı vericiydi çünkü artık eroinden başka bir şey düşünemiyordu. Onu ziyaret ettim, onunla yemeğe çıktım, partilere gittim, fakat bir daha yatmadım. Sonra, yavaş yavaş, onu hayatımdan tamamen çıkardım.

ONU SON ARAYIŞI

Andy Warhol öldüğünde Suzanne Jean-Michel'i telefonla arıyor. Onu son arayışı.

Suzanne, "Jean, Jean, Andy'ye çok üzüldüm. Sen nasılsın? Gelmemi ister misin?" diyor.

Jean, "Hayır," diyor. Suzanne sesinden kafasının iyi olduğunu anlıyor.

Israr ediyor. "Geleyim mi? Gelmemi ister misin?"

"Gel de beni yıka, Venüs," diyor Jean.

"Tamam, Jean," diyor Suzanne. "Hemen geliyorum."

Daireye vardığında kapıyı Shenge açıyor. "Evine git, Suzanne," diyor Shenge. "Jean uyuyor, hı, hı, hı, hı, uyuşturucu krizi. Evine git."

Suzanne Shenge'nin elini öpüyor.

"Tamam, tamam," diyor.

Andy öldüğünde Jean'ı aradım. Çok üzgün olacağını biliyordum, fakat kendini o kadar kaybetmişti ki benimle zor konuştu. Geveleyerek, fısıltıyla, "hangi fabllları biliyorsun?" diye sorup durdu.

RUBY DESIRE

Suzanne adını Ruby Desire olarak değiştiriyor. Üzerinde "Ruby D" yazan büyük, pirinç tokalı kalın bir kovboy kemeri yaptırıyor. Toka o kadar geniş ve ağır ki onu devirebilecekmiş gibi duruyor. Onun yüzünden hafif sola yatarak yürümek zorunda kalıyor. Artık ne koşabilir ne de sekebilir.

Tekrar tekrar, "Do, re, mi, fa. Do, re, mi, fa," diye şarkı söylüyor, bu kendi özel diline dönüşünceye kadar.

İnsanlar onu sokakta durdurup, "Selam, Suzanne," dediklerinde, "Ben artık Suzanne değilim, Ruby Desire'ım. Do, re, mi, fa" diyor.

Şarkı söylemek istediğime karar verdim. Bir caz şarkıcısından şan dersleri almaya başladım. Haftada üç kez. Bütün paramı biriktirdim ve bir mühendisle stüdyoya girip demo yaptım.

Kendime Arena'da bir gösteri ayarladım. İki iri siyah koruma ve bir saksafoncu tuttum. Herkes geldi. İki ya da üç şarkı söyledim. Çok kötüydüm muhtemelen. Fakat ortam iyiydi en azından. Saçımı Priscilla Presley gibi 60'lar tarzında yaptırdım, bu da cesaret isterdi.

Korumalardan hep arkamdan gelmelerini ve sigaramı yakmalarını istedim. Kendime Ruby Desire diyordum. Kırmızı bir limuzin bulmak için kenti altüst ettim fakat bulamadım. 60'ların klasik motosikletlerini süren East Village'lı bir sürü çocuk tanıyordum. Bütün bir çete benimle geldi ve liderlerinin kırmızı bir motosikleti vardı, saçım bozulmasın diye başıma

eşarp bağlayıp onun arkasına bindim. Harikuladeydi. "Fever" şarkısını ve kendi yazdığım hayli kötü bir parça daha söyledim.

Şarkıları söyledikten sonra kalabalığa karıştım, korumalarım beni her yere izledi. Birinin, "Kim sanıyor kendini bu korumalarla!" dediğini duydum. Sırf havaydım gerçekten. Kendimi ortaya atmıştım, kendi reklamımı yapmakta bu kadar başarılı olmama şaşıyordum.

O dönemde Jean'la hiç konuşmadım. Kendim olarak ünlü olmak istiyordum, onun kız arkadaşı olarak değil.

Madame Rosa'da da birkaç kez şarkı söyledim ve gerçekten Ruby Desire olarak tanınmaya başladım. Kendi kendime gülüyordum ama. Bunların hiçbirini asla ciddiye almadım.

O sırada şarkıcı ve söz yazarı Jonathan Hood'la tanıştım. Sesimi gerçekten beğendi, benimle çalışmak istediğini söyledi. Görüşmeye başladık, bir süre sonra benim daireme taşındı. Onu çok az tanıyordum. Belçika kökenli Crepuscle Records ile sözleşmesi vardı. Jonathan plak şirketini Donna Summer'ın "Bad Girls" şarkısını yeniden yapmaya ikna etmeyi başardı. Bu plak New York kulüplerinde çokça çalınır oldu ve her yerde sahne almaya başladım. Jonathan'la da "Ruby Desire and the Hood" olarak birlikte söylüyorduk.

Palladium'daki Michael Todd Room'da hayli büyük bir gösteri yaptık. Arkamda çok güzel iki siyah kız dans ediyordu. Ayrıca sahnenin önünde aynalı güneş gözlüğü takmış iki korumamız duruyordu. Profesyonelce düzenlenmiş önemli bir gösteriydi. Artık oldukça iyi sayılırdım, daha rahattım, şan dersleri almaya da devam ediyordum.

Jonathan büyük plak yapımcısı Mark Kamins'le arkadaştı. Bir gün John'a üzerinde çalıştığı yeni bir şeyi dinletmek için evime

geldi. Müziği bestelemeyi yeni bitirmişti. House-beat üzerine bir tür Afrika ilahisi gibi bir şeydi. Jonathan şarkıyı benim söylemem için Mark'ı ikna etti, sözleri de ben yazdım.

Şarkıyı kaydettiğim gün içeri iki metre boyunda, rasta saçı beline kadar inen ve yüzünde kabile işaretleri olan Guyanalı bir tip girdi. Hayli ürkütücüydü. Adı Warren Doris'ti. Sonra şarkının ona ait olduğu anlaşıldı ve ilahi kısımlarını o seslendirdi. Şarkı o kadar güzel oldu ki bir ay sonra Warren'la birlikte Capitol Records ile sözleşme imzaladım.

Şarkı bir süre sonra Siyah Havana Dans Derlemesi *adında bir plakta yayınlandı. Albümde dokuz yeni şarkıcı daha vardı.*

Plak piyasaya çıkar çıkmaz Amerika ve İngiltere dans listelerinde üst sıralara tırmanmaya başladı. Warren ve ben üç diğer şarkıcıyla birlikte bir buçuk ay sürecek bir Avrupa turnesine çıktık.

Turnedeki tek beyaz olduğum için Warren beni elinden geldiğince korumaya çalışıyordu. Warren "Santeria" dinine inanıyor, bana kıyafetimin altına sihirli boncuklar taktırıyor, sahneye çıkmadan önce üzerime kutsal su serpiyordu.

Plağın Amerika dans listelerinde beş numaraya, İngiltere'deyse bir numaraya yükseldiğini öğrenmemize rağmen turne kâbustan farksızdı. Ayrıca alkol ve uyuşturucudan ilk kez bu kadar uzun süre uzak durmuştum.

O turneden sonra müzik işinden nefret ettiğime karar verdim ve bıraktım.

RUBY DESIRE KOVBOY KEMERİNİ DOLABA KALDIRIYOR

Suzanne Avrupa'dan döndüğünde kovboy kemerini dolabının arkasına kaldırıyor. New York'un duygusu farklı geliyor ona. Eskiden olduğu insan olmak istemiyor. Bunun nedeninin canının eroin istemesi olduğunu düşünüyor. Jean-Michel'i görmeye ihtiyacı olduğunu düşünüyor. Ayrıca iş bulması gerekiyor.

Sokakta rastladığı insanlar ona, "Hey, Ruby!" dediklerinde, "Ben Ruby değilim artık. Suzanne'im," diyor.

Pembe bale ayakkabıları satın alıp balerinler gibi baldırlarına bağlayarak giyiyor. Saçını mavi-siyaha boyuyor ve kulaklarının hizasına gelecek şekilde kısacık kesiyor.

Jean-Michel'i görmek için Great Jones'daki daireye gidiyor. Jean-Michel onu içeri alıyor.

"Ben seni hep içeri aldım, Venüs," diyor.

Jean-Michel o kadar zayıflamış ki neredeyse saydamlaşmış. Yürürken sendeliyor ve sürekli olarak elleriyle kendini yelpazeliyor. Dişleri sarı bir kir tabakasıyla kaplanmış. Uzun kolları kurumuş iğne izleriyle dolu. Yüzünde ve saçında boya lekeleri, yanaklarında çıbanlar var.

"Beni neden terk ettin, Venüs?" diyor.

Suzanne onu avutuyor, ellerini okşuyor, parmaklarını emiyor ve, "Bazı şeyler değişir, Jean. Ben seni hiç terk etmedim," diyor.

"Herkes beni terk etti," diyor Jean-Michel.

Suzanne onu banyoya götürüyor, soyup küvete sokuyor. Saçını yıkıyor, yara içindeki kollarını incitmemeye özen göstererek

tenini ovuyor. Artık tanımadığı bir beden bu. Aç kalmış on yaşında bir çocuğu andırdığını düşünüyor. Köprücük kemiklerini, kalça kemiklerini ovalıyor.

"Temizlenmen gerek, Jean," diyor Suzanne. "Eroini bırakman gerek."

"Bunu söylemeyen tek insan olmanı her zaman sevmiştim," diyor Jean-Michel. "İnsanların bana uyuşturucuyu bırakmamı söylemelerinden usandım."

"Affedersin, Jean. Bir daha söylemem," diyor Suzanne.

Jean-Michel Suzanne'in dişlerini fırçalamasına izin veriyor. Ağzını kocaman açıyor ve "Ahhhhhh," diyor.

Avrupa'dan döndüğümde, ki cehennem gibiydi, hemen Jean'ı görmeye gittim. Çok kötü görünüyordu. Onu yıkadım, her zaman yaptığım gibi. Bakmak zorunda kalmasın diye resimlerinin hepsi duvara dönük duruyorlardı. Çok tuhaftı. Tek gördüğüm resim banyo duvarına yaslanmış "Hadi Bu Bilmeceyi Çöz, Batman"* oldu. *Jean tablonun ortasına "BURADA KAZANACAK HİÇBİR ŞEY YOK" yazmıştı. Biraz altına da, "ÖDLEKLER SENDEN KURTULMAK İÇİN VERİRLER," yazmıştı.*

Kendine acıdığına ilk kez tanık oluyordum. Genellikle o kadar cesurdu ki.

Banyodan sonra televizyon seyrettik, sonra da yatıp uyuduk. Uyandığımda Jean gitmişti. Bana her kelimesini hatırladığım bir not bırakmıştı: "Venüs, gündüzsefası, tatlı patates, bende para var, sende de altın. JMB."

Daha sonra "gündüzsefası, tatlı patates," sözlerini onun resimlerinden birinde gördüm, EROICA I,** *son resimlerinden biri. Aynı resimde dört kez* "insan ölür" *yazmıştı.*

---

* *Riddle Me This, Batman*, 1987. (e.n.)

** *EROICA I*, 1988. (e.n.)

JEAN-MICHEL SUZANNE'İ UYANDIRIYOR

Bir gece Suzanne evde tek başına uyurken zil çalıyor. Jean-Michel kapıda. İçeri gelip gelemeyeceğini soruyor. Suzanne düğmeye basıyor ve yukarı çıkmasını bekliyor. İki dakika bekliyor, üç dakika bekliyor, on dakika bekliyor, Jean-Michel görünmüyor.

Suzanne bale ayakkabılarını bağlıyor ve koşarak aşağı iniyor, fakat onu bulamıyor. Mahalleyi dolanıyor ama bulamıyor.

Uyanmış artık, eroin satın almak üzere taksiye biniyor. Eve dönerken taksi şoföründen Great Jones'daki dairenin önünden geçmesini istiyor. Bütün ışıklar sönük. Eve dönüyor.

Suzanne evde eroini çekiyor; odası ona yuvarlak ve mavi görünüyor. Sözcükler zihnine akın ediyor: Öklid, Newton, Galileo. Mikroskopla bakmak, formüller ve denklemlerle kuşatılmak istiyor. *Gray's Anatomi Atlası*'nı düşünüyor ve Jean-Michel'le kokain çekip o kitaba saatlerce nasıl büyü üzerine bir kitaba bakar gibi baktıklarını anımsıyor.

Suzanne Jean-Michel'in resim yaparken aniden ona, "Venüs, bana koldaki kemiklerin isimlerini oku," diye seslenişini anımsıyor. O da yanıt veriyor, "Humerus, ulna, radius, carpus."

Ölmeden iki hafta önce, sabahın ikisinde gelip zilimi çaldı. Kapıyı açtım ama yukarı çıkmadı. O kadar berbat ve çaresiz görünüyordu ki. Daha fazlasını yapamadı. Sınırı, uyuşturucu bağımlılığının o görünmez sınırını aşmıştı. Bütün eroinmanların o sınırın nerede olduğuna dair bir sezgisi vardır. Bir seçimdir o sınırı aşmak. Ben aşmamayı seçtim.

Bana veda etmeye geldiğini biliyorum. Bu benim için yaptığı en müşfik şeydi. Veda etmeye geldiğini biliyorum çünkü ölümünün kaçınılmaz olduğunu biliyordu, fakat zili çaldıktan sonra fikir değiştirmişti. Onu o halde görmemi istememişti, eroinden mahvolmuş halde.

KOLLARIN AĞIRLIĞI

Suzanne Tunnel'da barmen olarak iş buluyor. Haftanın beş günü orada çalışıyor. Kiraya ve her gün eroin satın almaya yetiyor bu. Eroini işten önce çekiyor, çalışırken çekiyor, eve geldiğinde çekiyor. Eroin onu gözlerinin olması gereken yerde iki büyük kara delik bulunan bir iskelete çeviriyor. Eroin onu sıcak, güvende tutuyor. Kemiklerinin etrafına bir hayvan kürkü gibi sarılıyor.

12 Ağustos 1988'de Jean-Michel aşırı doz eroinden ölü bulunuyor. Soluk almaya çalışırmış gibi vantilatöre doğru eğilmiş vaziyette. Kendi kusmuğunda boğulduğuna karar veriliyor. Jean-Michel herhangi bir kiliseye mensup olmadığı için hiçbir kilise cenaze törenini yapmak istemiyor. Sonunda Frank E. Campbell Cenaze Şapeli töreni yapmayı kabul ediyor. Burası caz sanatçılarının cenaze törenlerinin yapıldığı yer.

O dönemi pek hatırlamıyorum. Tam Jean dışarıdaki ambulansa taşınırken bisikletimle Great Jones'daki dairenin önünden geçtiğimi hatırlıyorum. "DİNLE, İZLE, AY" yazan sarı graffitili bir duvara yaslandım ve üstüne çarşaf örtülü bedeninin ambulansa konuşunu izledim. Ambulans gözden kaybolduncaya kadar izledim. Bedeni çarşafın altında o kadar küçük, o kadar yassı görünüyordu ki, aslında orada kimse yokmuş gibiydi.

Eroinden çok zarar gördüğü ve otopsi yapıldığı için tabut kapalıydı.

Sol kolum bir kilo geliyordu, sağ kolum üç kilo. Ağzımı örtmek istedim. Elimi sürekli ağzıma götürüyordum. Ağzımı örtersem Jean'ın öldüğü bilgisinin içime giremeyeceğini biliyordum. Bunu yapmayı bırakmam iki hafta sürdü.

Şimdi ne zaman Great Jones'daki dairenin civarında bulunsam yaklaşmamaya çalışırım. Karşı kaldırıma geçer ya da başka bir sokağa saparım.

Onca yıl sonra bile insanlar beni sürekli arıyor. Tanımadığım insanlar telefon ediyor. Satıcılar, koleksiyoncular, biyografi yazarları. Hepsi Jean'la birlikte olmanın nasıl olduğunu bilmek istiyor. Bazen anlatıyorum. Fakat asla kavrayamıyorlar. Onun bulunduğu yerlerde yürüyorum.

SUZANNE

Suzanne eliyle ağzını örtüyor. Tekrar tekrar, kuşları andıran hızlı hareketlerle. Dudaklarının üzerinde pamuktan bir kumaş parçasıyla uyuyor. Sözleri dokunmuyor dişlerine: **AAAAAAAA-AAAAAAAAAA**.

Jean-Michel'in 1988'deki ölümünün ardından Suzanne kendisini New York sanat dünyasından ve o dünyanın yaşam tarzıyla gelen tüm alışkanlıklardan geri çekti. Koleje ve tıp fakültesine devam etti (her ikisinden de birincilikle mezun oldu). Şimdi New York'ta bağımlılık psikiyatristi ve psikoterapisti olarak çalışıyor. Uzmanlık alanı, sanatçı tedavisi.

SONSÖZ

JEAN-MICHEL BASQUIAT (1960-1988)
BEYELER RETROSPEKTİF SERGİSİ 2010
VE BİR AVUÇ DOST

Tony Frazer için

İsviçre'de, Basel kentinin caddelerinde büyük sanat sergilerini duyuran pankartlar bayrak gibi dalgalanıyor. Önümüzdeki birkaç ay boyunca caddelerin üzerinde dalgalanacak olan pankartlarda BASQUIAT yazıyor. Sütunlara ve duvarlara Jean-Michel'in gerçek boyuta çok yakın bir posteri yapıştırılmış; Jean-Michel kırmızı boya lekeli siyah bir Armani takım ve kravatla bir iskemlede yalın ayak oturmuş, elinde uzun bir fırça, dosdoğru objektife bakıyor. 19 Şubat 1985 tarihli *The New York Magazine*'in kapağında kullanılan fotoğraf bu. Beyeler Vakfı bu yıl Basquiat'nın ellinci yaş gününü sanatçının bugüne kadarki en büyük retrospektifiyle kutluyor. Bir avuç dost da sergide hazır bulunuyor: Dr. Suzanne Mallouk, Michael Holman, Fab 5 Freddy, B-Dub ve bendeniz. Bu yıl bizler de kendi hayatımızın orta-yaş günlerini kutluyoruz.

Galerinin fuayesinde buluşup birlikte tabloların arasında geziniyoruz. Etrafımdaki bu arkadaşların seslerini bir zamanlar, yirmili yaşlarımızdayken, onları New York kulüplerinde, sergilerde, metroda, sokaklarda dinlediğim gibi dinliyorum. Büyük galeri duvarlarının arasında gezerken çok iyi bildiğimiz resimlere dair yorumlar yapıyor, ilk kez gördüğümüz resimlere

hayranlıkla bakıyoruz. Basquiat'nın tabloları bizi eski hayatlarımıza döndürüyor; gençliğimize.

*Kırmızı Adam** tablosunun altında duran Freddy, "Jean-Michel'in mezarının nerede olduğunu biliyor musunuz?" diye soruyor.

Suzanne, "Evet, elbette," diyor. "Brooklyn'deki Green-Wood Mezarlığı'nda. 176. Kısım, Parsel 44.603."

"Beni gerçekten şaşırtıyorsun!" diyor Freddie. "Dr. Mallouk, sen bir âlemsin! Oraya hiç gittin mi? Ben de gitmek istiyorum. Gelin hep beraber gidelim. Ne zaman gideriz?"

Suzanne bize hiçbirimizin o güne dek duymadığı bir hikâye anlatıyor. "Jean öldükten sonra, bir zamanlar sevgilisi olmuş zengin ve sosyetik biri Basquiat'nın AIDS'ten ölmediğinden emin olmak için mahkemeden otopsi kararı çıkarmış."

Bir an sessizce durup aşırı doz ya da AIDS yüzünden aramızdan ayrılanları anıyoruz. Cookie Mueller'ı ve eşi Tina Chow'u, Keith Haring'i, Joseph'ın erkek arkadaşını, Klaus Nomi'yi ve John Sex'i.

"Jean AIDS değilmiş," diye teyit ediyor Suzanne.

Bir an için yazarları da anıyoruz. New York'lu graffiti sanatçıları kendilerine her zaman yazar derdi. "Hadi gidip yazalım," derlerdi, "Sen yazar mısın," "Neler yazarsın?" Bu yazılar kendi aralarındaki iletişim aracıydı. Duvarlar kâğıt, trenler kitaptı. Graffiti okumak tersten okumak demekti, çünkü sözcükleri anlamak için atılması gereken ilk adım buydu.

Sprey boya kutusunu maharetli kullanmak da bir sanattı. Boya akmamalıydı, akan boyaya "gözyaşı" denirdi. Çok fazla akmışsa, graffiti "ağlıyor" olurdu. Bir keresinde 1. Bulvar'da, Tompkins

---

* *Red Man*, 1981. (e.n.)

Meydanı'ndaki parkın önünden geçerken duvarın tepesinden yere kadar mavi gözyaşlarıyla ağlayan bir yazı gördüğümü hatırlıyorum. Yuvarlak ve şişkin harfler şöyle diyordu: *Beni Et Yemeye Zorluyor*. Bu sözlerin altında da şu: *Babalar Çocuklarını Neden Terk Eder?*

Jean-Michel bir yaz SAMO mahlasıyla Aşağı Batı Yakası'nda her yeri yazılamıştı. Yazılarından biri şuydu: *Aşağıdaki kurumlardan hangisinin siyasi etkisi en güçlüdür; A. Televizyon B. Kilise C. SAMO D. McDonald's*. Bu duvar daha sonra Lisa Kahane'nin fotoğraflarından birinde ölümsüzleşti.

Rammellzee'nin dairesini anıyoruz, kaykaylara binmiş robot yaratıkları ve her kaykayın alfabenin bir harfini temsil edişini; bir de Patti Astor'un "Fun Gallery" adlı galerisini. Patti New York'ta graffiti sanatına yer veren ilk galericiydi ve hip-hop kültürünün ana akım beyaz sanat camiasına dahil olmasında da büyük rol oynamıştı.

İsviçre'de New York hayaletlerinden oluşan küçük sokak çetesini etrafımızda hissediyoruz: Dondi, A-One, Bear 167 ve Rammellzee. Bu hayaletlerin bazıları hayattayken geleceği görmüş, hatta metro trenlerine ve duvarlara imzalarını TDS (Ölüm Mangası) diye atmışlardı. Metro duvarına *PIR NEMA PIR NEMA* yazdığı için yedi polis memuru tarafından katledilen Michael Stewart'ı anıyoruz.

Jean'ın şöhret basamaklarını tırmanmaya yeni başladığında eline geçen her şeyden tuvaller yaptığını anımsıyoruz. *VRKS'in Portresi, Adsız (El Anatomisi)* ve *Alçak Basınç Alanı** tablolarına bakıyoruz. Eline geçen eski çıtaları köşelerinin doksan derece olmasına özen göstermeden birbirlerine çakar, kumaşı gerdikten sonra arkaya dolamadan çıtaların üstüne çivilerdi.

---

* *Portrait of VRKS*, 1982; *Untitled (Hand Anatomy)*, 1982; *Low Pressure Zone*, 1982. (e.n.)

Durup *Siyah Polisin İronisi** tablosuna bakıyoruz ve, "İroni. İroni. İstismarcının kurbanının geride bırakacağı mirası tayin etmesi konusunda ne düşünüyoruz?" diye fısıldıyorum.

Hepimiz susuyoruz. Hayaletleri püskürtemeyeceğimizi biliyoruz.

Bir zamanlar Basquiat'nın kurduğu Gray adlı müzik grubunun bir üyesi olan Micheal Holman bize A ve B Bulvarı arasındaki 3. Sokak'ta yaşayan torbacıyı anımsatıyor. Penceresinin altında durup üçüncü kata, "Raton! Raton!" diye seslenirdik. Bize bir yanında Jetgiller ailesinin çizimi bulunan boş bir plastik bardağı iple pencereden aşağı sarkıtırdı. Bardağa parayı koyardık, torbacı onu yukarı çekerdi. Birkaç dakika bekledikten sonra yine, "Raton! Raton!" diye seslenirdik ve bu kez bardak içi uyuşturucu dolu olarak aşağı inerdi.

Galeride yürümeye devam ederken Jean-Michel'in pek çok resminin adını veren Suzanne'in *Gözler ve Yumurtalar*** olarak adlandırdığı büyük tabloyu işaret ediyoruz. Bütün gece Mudd Club'da dans edip uyuşturucu takıldıktan sonra sabahın dördünde hep birlikte karnımız zil çalarak gittiğimiz Dave'in Lokantası'ndaki aşçının resmi bu. Resme bakarken orada içtiğimiz kahveleri, mideye indirdiğimiz çırpılmış yumurtaları yâd ediyoruz. O parlak paslanmaz çelik ışığı yâd ediyoruz. Yan masada oturan fahişeleri, kahverengi ve siyah dobermanlarını dışarıdaki parkmetreye bağlayan pezevenklerini yâd ediyoruz.

Bir süre ünlü boksörlerin resimlerine bakarak sessizce yürüyoruz.

"Annina Nosei'ye ne oldu?" diye soruyor Michael, Basquiat'nın ilk galericisine atıfta bulunarak.

"Profesyonel bir balo dansçısı şimdi," diyor Suzanne.

---

* *Irony of Negro Policeman*, 1981. (e.n.)

** *Eyes and Eggs*, 1983. (e.n.)

"İnsanların başlarına gelenler, gittikleri yönler, dönüştükleri şeyler ne tuhaf," diye devam ediyor Michael. "Bir kadının Eyfel Kulesi'ne âşık olup onunla evlendiğini duydum geçenlerde! Eyfel Kulesi benim için her zaman çok büyüktü, aşırı büyük, bunu da bu yüzden hatırlıyorum herhalde."

Müzenin arka odasında aniden karşımıza Suzanne'in eski buzdolabı çıkıyor. Kapısında Basquiat'nın çizimleri ve "TAR, TAR" yazısı var. Her zaman Suzanne'in Doğu 1. Sokak, 68 numaradaki evinin mutfağında dururdu bu dolap. Suzanne onu beş bin dolar karşılığında Sotheby's'e satmıştı. Andy Warhol satın almıştı. Buzdolabına bakarken Suzanne'in dairesini anımsıyoruz, Basquiat'nın boya lekeleriyle dolu duvarlarını, ahşap parkelere yapışıp tümsekler oluşturan boyaları.

1983 yılında o buzdolabını açıp içinde yarısı yenmiş bir pasta, kırmızı-beyaz bir süt kartonu, bir kutu Domina şekeri, bir çift kırmızı topuklu ayakkabı, bilezik dolu bir tabak ve yüzük dolu bir fincan bulmanın nasıl bir duygu olduğunu hatırlıyorum. Suzanne Jackie-O tarzı güneş gözlüğünü ve birkaç kitabını bile buzdolabında saklardı. "Oraya koyduğum şeyleri kaybetmiyorum," derdi tekdüze sesiyle.

Galerinin soğuk ve saygılı sergi salonunda, yanındaki tabelada "DOKUNMAYIN" yazan, alarm kabloları ve müzenin güvenlik görevlileri tarafından korunan buzdolabını incelerken Suzanne ve ben dönüp birbirimize bakıyoruz, *gerçekten* bakıyoruz.

Suzanne diyor ki: "Biliyorsun, ben hiç andaç saklamadım. Kendi hayatımda bir turist olmak istemedim."

Jennifer Clement